

**Vimpelin kunnan
Talousarvio vuodelle 2025
Taloussuunnitelma vuosille
2026–2027**

Kunnanhallitus 9.12.2024 § 255
Kunnanvaltuusto 16.12.2024 § 95

1	TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT	3
1.1	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	3
1.2	TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TALOUDELLINEN KEHITYS	4
1.2.1	Kuntahallinto	4
1.2.2	Kuntatalouden tilannekuva syksyllä 2024	4
1.2.3	Kuntatalous valtion talousarvioesityksessä 2025	6
1.2.4	Valtion kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet hallinnonaloittain	7
1.2.5	Kuntatalouden kehitysarvio ja rahoitusperiaatteen toteutuminen	10
1.3	VIMPELIN KUNTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	16
1.3.1	Väestönkehitys	16
1.3.2	Elinkeinot	19
1.3.3	Työttömyys	21
1	VIMPELIN KUNNAN KUNTASTRATEGIA	23
2.1	KUNTASTRATEGIAN ARVOT	23
2.2	VIMPELIN KUNNAN STRATEGISET TAVOITTEET	23
2	VIMPELIN KUNTAORGANISAATIO	27
3	TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS, SEURANTA SEKÄ TILIVELVOLLISET	28
4.1	TALOUSARVION 2025 RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA	29
4.2	TILIVELVOLLISET VIRANHALTIJAT	29
5	TALouden TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVAT TOIMENPITEET TALOUSARVIOSSA	30
6	VUODEN 2025 TALOUSARVION KESKEISET TUNNUSLUVUT TALOUSARVIOESITYKSEN MUKAAN (ULKONEN)	32
6.1	KÄYTTÖTALOUS	33
6.2	INVESTOINTIOSA	33
6.3	RAHOITUSOSA	33
6.4	TULOSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT	34
7	KUNNAN VERORAAHOITUS ELI VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET	35
7.1	KUNNALLISVERO	35
7.2	OSUUS YHTEISÖVERON TUOTOSTA	36
7.3	KIINTEISTÖVERO	36
7.4	VEROTULOT YHTEENSÄ	37
7.5	VALTIONOSUUDET	37
8	VIMPELIN KUNNAN TALOUSSUUNNITELMA 2026–2027	39
9	KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	41
9.1	VIMPELIN VUOKRA-ASUNNOT OY	41
9.2	VIMPELIN LÄMPÖ OY	42
9.3	VIMPELIN KESKUSKIINTEISTÖT OY	43
9.4	VIMPELIN INVEST OY	43
10	RISKIEN HALLINTA JA KESKEISIMMÄT RISKIT	45
11	HENKILÖSTÖ	46
12	VIMPELIN KUNNAN VUODEN 2025 TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET	48
12.1	KESKUSVAALILAUTAKUNTA	48
12.2	TARKASTUSLAUTAKUNTA	49
12.3	KUNNANHALLITUS	49

12.3.1	Taloudelliset tavoitteet	49
12.3.2	Toiminnalliset tavoitteet	51
12.4	VAPAA-AIKA- JA KULTTUURILAUTAKUNTA	52
12.4.1	Taloudelliset tavoitteet	52
12.4.2	Toiminnalliset tavoitteet	53
12.5	TEKNINEN LAUTAKUNTA	56
12.5.1	Yhdyskuntasuunnittelu	56
12.5.2	Yhdyskuntapalvelut	58
12.5.3	Toimitila- ja vuokrauspalvelut	61
12.5.4	Puhdistus- ja ravitsemuspalvelut	64
12.5.5	Vesihuoltolaitos	66
12.6	SIVISTYS- JA VARHAISKASVATUSTOIMEN OSTOPALVELUT 2025	70
12.6.1	Sivistystoimen hallinto	70
12.6.2	Varhaiskasvatus	71
12.6.3	Perusopetus	72
12.6.4	II-aste/lukiokoulutus	73
12.6.5	II-aste/ammattiopetus	74
12.6.6	Kansalaisopisto	76
12.6.7	Musiikkiopisto	77
12.6.8	Kirjastopalvelut	78
12.6.9	Nuorisopalvelut / hankkeet	80
12.6.10	Sivistystoimen henkilöstösuunnitelma 2025	82
12.7	JÄRVI-POHJANMAAN MAASEUTUPALVELUT / VIMPELI 2025	83
12.7.1	Maaseutupalvelut hallinto	83
12.7.2	Maaseutupalvelut tuki- ja viranomaistehtävät	84
12.7.3	Maaseutupalvelut kehittäminen	84
12.7.4	Maaseututoimi henkilöstösuunnitelma 2025	85
13	KÄYTTÖTALOUS SITOVUUSTASOLLA	86
14	YHTEENVETO YHTEISTOIMINTAKUSTANNUKSISTA JA OSTOPALVELUISTA 2025	87
15	RAHOITUSLASKELMA	88
16	INVESTOINTIOSA TA 2025 JA TS 2026–2028	89

Liitteenä: Tuloslaskelma ulkoinen / sisäinen 2025

1 TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Vimpelin kunnan toteuttamat talouden tasapainottamistoimet ovat onnistuneet menneen viiden vuoden ajan hyvin ja kunta on onnistunut keräämään taseeseen puskuriksi ylijäämiä.

Vimpelin kuntaan kohdistuu samoja haasteita, mitkä vaikuttavat kansallisella, että globaalilla tasolla. Korkeat korot, Ukrainan sota, muutama vuosi pandemiassa, taantuma, ikääntyvä väestö, kutistuva veronmaksajien määrä, hyvinvointialueiden alijääminen kasvaminen, kuntien ja valtion talousahdinko – mitä seuraavaksi? Vastaus on yksiselitteinen, me sopeudumme, koska vain parhaiten sopeutuvat selviävät. Kyseessä on ylimuistoinen fakta, joka erottelee voittajat häviäjistä. Esi-isämme selvisivät sodista, rakensivat Suomen toisen maailmansodan ”tuhkista” kukoistukseen, maksaen merkittävästi korkeampia korkoja kuin me ja antoivat meille avaimet siihen hyvinvointivaltioon, josta nyt olemme saaneet nauttia – liian monta vuotta velaksi eläen. Olemme niin kiinni hyvinvointivaltio -käsitteessä itsesään, että eri vapauksista on muodostunut meille ikään kuin saanti, perusoikeus ilman velvollisuuksia, josta ei voida luopua.

Suomen ainoa mahdollisuus selviytyä on sopeutuminen ja oman toiminnan sopeuttaminen. Suomi tarvitsee toimivat sisämarkkinat, mutta talous nousee vain viennillä ja sen tukemiseen tulee laittaa merkittävin fokus. Viennistä tulevat veroeurot ratkaisevat myös muut kansalliset verorahoitettavat ongelmat, kuten hyvinvointialueiden alijäämät. Järviseudulta lähtee noin 30 prosenttia koko Etelä-Pohjanmaan viennistä. Olemme merkittävä toimija ja alueiden kehittämisen näkökulmasta ei meitä minkään tilaston valossa voi sivuuttaa olkaa kohauttamalla. Kunnat tarvitsevat riittävät resurssit viennin tukemiseen ja uusien investointien saamiseen Suomeen ja seutukunnalle.

Kuntiin tarvitaan hyvät koulut, asuntoja ja perusedellytykset veto- ja pitovoimaan, jotka tukevat alueen työvoiman sitoutumista alueellemme. Järviseutu voi olla ylpeä itsestään monellakin saralla. Olemme rakentaneet alueellemme yhdessä Järviseudun ammatti-insituutin kanssa mitä tehokkaimman henkiliinan turvaamaan alueemme työvoiman saantia. Vahva seutukuntayhteistyö luo meistä alueen, jonne tullaan investoimaan vielä tulevaisuudessakin ja paljon. Jatketaan seutumme kehittämistä ja samalla näyttäen esimerkkiä koko muulle Suomelle.

Talousarviovuosi 2025 ja taloussuunnitelmavuodet ovat rakennettu kunnan luoman strategian pohjalta. Tulevien vuosien suurimmat haasteet liittyvät muun muassa negatiivisiin valtionosuuksiin, joita Vimpelin kunta joutuu maksamaan, sekä talouden kannalta merkittävän tuulivoimahankkeen toteutumisen epävarmuuteen. Tavoitteena on investointien osalta kasvattaa kunnan pitovoimatekijöitä ja tähdätä kasvuun. Investointien osalta seurataan negatiivisten valtionosuuksien kehitystä ja tuulivoimahankkeen toteutumista, joiden mukaan kunta tulee sopeuttamaan myös oman toiminnan talouden kannalta realistiselle tasolle. Tulevina vuosina on edessä paljon kysymysmerkkejä ja vähän ennustettavuutta, siitä huolimatta Vimpelin kunta tulee sopeutumaan ja turvaamaan peruspalveluiden tuotannon, sen kaikilla sektoreilla.

Sam Leijonanmieli
Vimpelin kunnanjohtaja

1.2 Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys

1.2.1 Kuntahallinto

Kuntahallinnon rahoitusasema heikkeni viime vuonna 1,3 mrd. euroa alijäämäiseksi. Synkät luvut aiheutuivat etenkin sote-uudistuksen jälkeen kuntahallintoon jääneiden kulutusmenojen nopeasta kasvusta. Kuntahallinnon tilanne näyttää tulevina vuosina menojen ja tulojen kasvavan epätasapainon vuoksi entistä haastavammalta. Kuntahallinnon alijäämän suhteessa BKT:hen arvioidaan pysyvän vuonna 2024 viime vuoden lukemissa eli 0,5 prosentissa. Talouden alavireisyys laskee kuntien saamia yhteisöverotuloja vuonna 2024, mutta muiden kuntien saamien verolajien arvioidaan kehittyvän suotuisasti. Kuntien saamat tulonsiirrot valtiolta laskevat sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi.

Kuntahallinnon alijäämä syvenee 0,6-0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2028. Kuntahallinnon kulutusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle aiemmin sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin.

Hintojen nousun lisäksi myös kulutusmenojen volyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025 TE-palvelu-uudistuksen takia. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Palvelutarpeen laskua onkin totuttuun tapaan hieman loivennettu painelaskelmassa.

Kulutusmenojen kasvupaineiden lisäksi kuntahallinnon menoja kasvattavat investoinnit. Investointipaineita ylläpitävät muun muassa rakennuskannan ikä, muuttoliike ja vihreän siirtymän edellyttämät muutokset. Kuntahallinnon heikkenevä taloustilanne korostaa kuitenkin investointien tarveharkinnan tärkeyttä. Välttämättömiä investointeja on silti paljon, sillä kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin.

Kuntien tulonsiirrot valtiolta kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin samanaikaisesti tuntuja leikkauksia vuosina 2025–2027 mm. sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastaa myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, vaikka niiden taso puolittuikin sote-uudistuksen yhteydessä. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntahallinnon kasvaviin menopaineisiin. Kuntahallinnon mittavat alijäämät vuosina 2025–2028 edellyttävät merkittäviä sopeutustoimia kunnissa tulevina vuosina. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina Valtiovarainministeriön julkaisuja 2024:43. Taloudellinen katsaus. Syksy 2024.

1.2.2 Kuntatalouden tilannekuva syksyllä 2024

Kertaluonteiset erät takasivat kuntatalouden hyvän tuloksen vuonna 2023

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos vahvistui lähes 0,5 mrd. eurolla 1,75 mrd. euroon vuonna 2023. Vuosikate riitti kattamaan sekä poistot että nettoinvestoinnit. Vaikka vuosikatteen ja tulokset ovat olleet vahvoja koko 2020-luvun, vasta vuonna 2023 toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi koko

kuntataloudessa positiiviseksi. Tuloksen paranemisen taustalla olivat pääosin sote-uudistukseen liittyvät kertaluonteiset erät. Sote-uudistuksen johdosta talouden volyymien supistumisen lisäksi myös tulo- ja menorakenteissa tapahtui merkittäviä muutoksia. Sote-uudistus myös vaikeuttaa talouden tunnuslukujen muutosten vertailua aiempiin vuosiin. Myös kuntakohtaisesti tarkasteluna vuoden 2023 tulokset olivat varsin vahvoja. Vahvimmat vuosikatteen ja tulokset olivat suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa, kun taas heikoin tilanne oli pienissä alle 2 000 asukkaan kunnissa. Negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä, 15, oli edellisvuosien tapaan alhainen.

Emokuntien talouden vahvistuminen pääosin sote-uudistuksen kertaluonteisten erien johdosta vahvisti myös kuntakonsernien taloutta. Kuntakonsernien yhteenlaskettu tulos vahvistui vajaalla 0,5 mrd. eurolla 2,1 mrd. euroon. Negatiivisten tilikauden tulosten määrä lähes puoliintui edellisvuodesta määrän ollessa 53, kun vuonna 2022 määrä oli 99 kuntakonsernia. Kuntakonsernien yhteenlaskettu lainamäärä väheni huomattavasti vuodesta 2022. Vähennystä oli kaikkiaan lähes 4,8 mrd. euroa lainamäärän ollessa 38,8 mrd. euroa. Vähenneminen johtui sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien lainojen siirtymisestä hyvinvointialueille. Nettoluotonanto eli toiminnan ja investointien rahavirta oli kuitenkin noin 0,5 mrd. euroa negatiivinen, joten investointeja on jouduttu rahoittamaan lainoilla ja kertyneillä rahavaroilla. Aiempien vuosien tavoin suurilla kaupungeilla oli selvästi suurimmat asukaskohtaiset lainamäärät ja pienillä kunnilla pienimmät. Sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien lainojen siirtyminen kuntayhtymiltä hyvinvointialueille lisäsi tätä eroa entisestään.

Valtion toimenpiteet ensi vuodelle vahvistavat kuntataloutta

Valtion talousarviesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutusten arvioidaan vahvistavan kuntataloutta kokonaisuudessaan noin 270 milj. euroa suhteessa edellisen vuoden talousarvioon. Vuonna 2025 valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,6 mrd. euroa. Tästä summasta on noin 4,7 mrd. euroa laskennallisia valtionosuuksia, noin 0,5 mrd. euroa kuntien verotulomenetysten korvauksia ja loput 0,4 mrd. euroa muita valtionapuja. Laskennalliset valtionosuudet kasvavat edeltävään vuoteen nähden noin 970 milj. euroa ja valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2025

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,4 mrd. euroa, josta 10 milj. euroa varataan kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen. Valtionosuus kasvaa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 875 milj. eurolla. Valtionosuuden kasvua selittävät ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevat TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus. Uudistusten yhteydessä valtionosuuteen tehtävät siirrot ovat yhteensä noin 874 milj. euroa, josta TE- ja kotoutumispalveluihin liittyvät siirrot ovat noin 658 milj. euroa ja työttömyysetuuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot noin 216 milj. euroa. Ensi vuonna valtionosuutta lisää myös sote-uudistuksen valtionosuusvaikutuksia lieventävä valtionosuuden lisäys, 277 milj. euroa. Valtionosuutta kasvattaa myös indeksikorotus, joka on 3,4 prosenttia ja josta aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 86 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta noin 25 milj. euroa.

Hallitus uudistaa esi- ja perusopetuksen tuen, johon kohdennetaan peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä 38,2 milj. euroa vuonna 2025. Perusopetusta vahvistetaan myös lisäämällä tuntijakoon kolme vuosiviikkotuntia. Tähän osoitetaan 8,6 milj. euroa peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoon vaikuttaa vuonna 2025 myös palkkatuen myöntämiseen kunnille ja kuntayhtymille valmisteltu muutos, jonka mukaan palkkatuen myöntäminen vähentyisi 37 milj. eurolla vuodessa. Muutos otetaan huomioon vähennyksenä kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa. Kunnan työllistämisvelvoitetta koskeva sääntely kumotaan, mikä vähentää kuntien valtionosuutta 18,7 milj. euroa ja tuo kuntien omaa rahoitusta vastaavan noin 31 milj. euron säästön. Kuntien roolia kotoutumisen edistämässä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevalla kotoutumislaila. Kunnille myönnettävä valtionosuus on noin 12,6 milj. euroa.

Kuntien normien keventämisen ja kokeilujen ohjelma pyrkii vahvistamaan kuntien toimintaedellytyksiä purkamalla normeja ja edistämällä kokeiluja. Ohjelmassa kerättiin kunnilta satoja norminpurku ehdotuksia, joista 160 on käsiteltävänä eri säädös- ja kehittämishankkeissa. Lisäksi hallitus päätti kevään 2024 kehysriihen yhteydessä kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisestä julkisen talouden vahvistamiseksi. Osana kokonaisuutta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan 22,7 milj. euron valtionosuuden vähennys vuonna 2025.

Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä lisätään poistamalla tulosta tehtävä ansiotulovähennys ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025, mutta kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti. Kuntien verotulomenetysten korvaukset ovat 540,5 milj. euroa vuonna 2025. Kiinteistöverouudistusta koskeva hallituksen esitys on suunniteltu annettavaksi syksyllä 2024. Uudistuksen tavoitteena on päivittää rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan niiden todellisia arvoja. Tarkoituksena ei ole vaikuttaa kiinteistöverotuksen tasoon, vaan kunnat voivat asettaa kiinteistöveroprosenttinsa siten, että verokertymä pysyy aiempien vuosien tasolla.

Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee lähivuosina

Kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän vuonna 2024 noin miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee edelleen lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena. Hallituksen päätösten nettovaikutus on kokonaisuudessaan kuntataloutta hieman vahvistava, vaikka kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamisesta arvioituja säästöjä onkin maltillistettu aiemmin arvioidusta. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta uhkaa heikentyä vuosina 2025–2028 noin 1,9–2,1 mrd. euroa negatiiviseksi. Vuonna 2023 kuntatalouden lainakanta oli noin 19,9 mrd. euroa, ja painelaskelmassa se uhkaa nousta tarkastelujakson lopulla 28,0 mrd. euroon. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino edellyttää palveluiden sopeuttamista käytettävissä oleviin tuloihin.

Kuntien verotulot kasvavat ensi vuonna kohtalaisesti

Vuonna 2025 kuntien verotulojen ennustetaan kasvavan 4,2 prosenttia vuodesta 2024. Vuonna 2025 kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan noin 10,3 mrd. euroa ja kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,8 mrd. euroa. Kiinteistöveron tuotto olisi arvion mukaan noin 2,4 mrd. euroa vuonna 2025. Uuden kaivosmineraaliveron tuoton arvioidaan olevan noin 32 milj. euroa vuonna 2025. Tästä kaivosten sijaintikuntien osuus olisi noin 19 milj. euroa. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veroperustemuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti. Tämän lisäksi ennusteessa otetaan huomioon veroperustemuutokset.

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2024:46. Kuntatalousohjelma vuodelle 2025. Syksy 2024

1.2.3 Kuntatalous valtion talousarvioesityksessä 2025

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitain kuntien tehtäviä ja velvoitteita poistetaan.

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen vuoden 2025 talousarviossa

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitain kuntien tehtäviä ja velvoitteita poistetaan. Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus vahvistaa kuntataloutta noin 270 milj. eurolla vuonna 2025 vuoteen 2024 verrattuna. Vuoden 2025 talousarvioesityksessä kuntataloutta vahvistaa 277 milj. euron valtionosuuslisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia. Toisaalta pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys myös vuonna 2025. Lisäksi kuntien valtionosuuksiin kohdistuu noin 20 milj. euron säästö, koska kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen toimenpidekokonaisuus on jäämässä keväällä 2024 hallituksen linjaamasta tavoitteesta. Myös kuntien saamia laskennallisia korvauksia kotoutumisesta ehdotetaan laskettavaksi vuonna 2025. Sosiaaliturvaetuuksien indeksijäädityksillä ja säästöillä on erisuuntaisia vaikutuksia kuntatalouteen. Ne vähentävät suoraan kuntien menoja, mutta lisäävät toisaalta toimeentulotuen tarvetta ja pienentävät

verokertymää. Pidemmällä aikavälillä toimien arvioidaan lisäävän työllisyyttä, mikä puolestaan lisääisi kuntien verotuloja.

1.2.4 Valtion kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet hallinnonaloittain

Valtiovarainministeriön hallinnonala: Kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2025

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,4 mrd. euroa, josta 10 milj. euroa varataan kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen. Valtionosuus kasvaa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 875 milj. eurolla. Valtionosuuden kasvua selittävät ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevat TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus. Uudistusten yhteydessä valtionosuuteen tehtävät siirrot ovat yhteensä noin 874 milj. euroa, josta TE- ja kotoutumispalveluihin liittyvät siirrot ovat noin 658 milj. euroa ja työttömyysetuuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot noin 216 milj. euroa.

Valtionosuutta kasvattaa myös indeksikorotus, joka on 3,4 prosenttia ja josta aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 86 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta noin 25 milj. euroa. Valtionosuutta kasvattavat lisäksi väestörakenteen muutokset. Vuoden 2025 valtionosuudet määräytyvät Tilastokeskuksen vuoden 2023 väestörakennetilaston perusteella. Suomen väkiluku kasvoi vuoden 2023 aikana noin 40 000 henkilöllä. Suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien määrä väheni noin 22 000 henkilöllä, mutta vieraskielisten määrä kasvoi noin 62 000 henkilöllä. Vieraskielisten määrän kasvu selittyy osittain vuoden 2022 aikana Suomeen tulleilla ukrainalaisilla, jotka saivat kotikuntaoikeuden vuoden 2023 aikana. Asukasluvun ja väestörakenteeseen liittyvien laskentatekijöiden muutosten vaikutus vuoden 2025 valtionosuuteen on noin 18 milj. euroa. Lisäksi valtionosuuden lisäosat kasvavat edellisvuoteen verrattuna noin 10 milj. euroa. Lisäosien kasvu selittyy pääosin asukasmäärän kasvun lisäosan muutoksella. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan vuonna 2025 huomioon uusina tehtävinä oppimisen tuen uudistamisen kokonaisuus (38,2 milj. euroa), kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen (8,6 milj. euroa), maahanmuuttajaätien aseman parantaminen (4,9 milj. euroa), yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostaminen 100 prosenttiin (4,5 milj. euroa) sekä ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen vahvistaminen (0,5 milj. euroa). Samanaikaisesti kuntien tehtäviä ja velvoitteita kuitenkin vähennetään siten, että tehtävämuutosten nettovaikutus valtionosuuteen on vuonna 2025 noin 5 milj. euroa valtionosuutta lisäävä.

Valtionosuuden tasossa on otettu vuodelle 2025 huomioon sote-uudistukseen liittyvien siirtolaskelmien tarkentuminen keväällä 2024 siten, että pysyvä valtionosuuksia vähentävä siirto hyvinvointialueiden rahoitukseen kasvaa noin 0,5 milj. eurolla. Valtionosuuden tasossa on otettu huomioon myös noin 167 milj. euron määräaikainen vähennys liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuodelta 2023. Vastaava vähennys kohdistuu valtionosuuteen myös vuosina 2026 ja 2027. Lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon vuodelle 2024 tehdyn määräaikaisen 192 milj. euron lisäyksen päättyminen ja siihen liittyvä 64 milj. euron vähennys. Vastaava vähennys kohdistuu valtionosuuteen myös vuosina 2026 ja 2027. Edellä mainittujen lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon hallituksen keväällä 2024 päättämä 277 milj. euron pysyvä valtionosuuden lisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia.

Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihen yhteydessä, että osana uusia sopeutustoimia kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään tai kuntien maksutuloja lisätään siten, että julkinen talous vahvistuu 100 milj. eurolla vuodesta 2025 lähtien. Tavoitteena oli, että toimenpiteet vahvistaisivat kuntataloutta 75 milj. eurolla ja valtionaloutta 25 milj. eurolla. Päätösperäisiä toimenpiteitä tehdään 9,3 milj. eurolla vuonna 2025 ja arviolta 11,6 milj. eurolla vuonna 2026. Päätösten vaikutus kunnan peruspalvelujen valtionosuuksiin on noin 1,1 milj. euroa vuonna 2025. Osana kokonaisuutta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan vuonna 2025 noin 22,7 milj. euron valtionosuuden vähennys, jolla varmistetaan kokonaisuuden valtionaloutta vahvistavan vaikutuksen toteutuminen.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain sote-uudistusta koskevien siirtymäsäännösten mukaan valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus tehdään sote-uudistuksen jälkeen ensimmäisen kerran varainhoitovuodelle 2025. Kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutus on noin 64,5 milj. euroa, kun huomioidaan jo sote-siirtolaskelman yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirretyt kustannukset ja tuotot.

Vuoden 2025 peruspalvelujen valtionosuuksien laskennalliset kustannukset ovat yhteensä 10,9 mrd. euroa. Tästä ikärakenteen osuus on 8,7 mrd. euroa. Kuntien omarahoitusosuus on 8,2 mrd. euroa eli noin 1 470 euroa asukasta kohden. Omarahoitusosuuden vähentämisen jälkeen peruspalvelujen valtionosuus on noin 2,7 mrd. euroa. Valtionosuuden lisäosat ovat noin 300 milj. euroa ja verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus noin 800 milj. euroa. Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen tasauslisäykset ovat 900 milj. euroa ja tasausvähennykset -100 milj. euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 21,92 prosentista 25,02 prosenttiin vuonna 2025.

Työvoima ja kotoutumispalveluiden rahoitus osaksi peruspalveluiden valtionosuutta

Työvoimapolkujen sekä eräiden kotoutumispalveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uudet valtionosuustehtävät, joiden rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin myönnetään 100 prosentin valtionosuus koko maan tasolla, mutta rahoituksen kohdentuminen kustannuksia vastaavasti voi vaihdella kunnittain. Vaikutusten tasaamiseksi rahoitusmalliin sisältyy kahden vuoden siirtymäaika. Vuoden 2025 talousarvioesityksessä kunnille siirtyvien työvoima- ja kotoutumispalveluiden rahoitus on noin 658 milj. euroa. Kun huomioidaan myös uudet, vuodesta 2025 voimaantulevat tehtävä- ja rahoitusmuutokset, muodostuu summaksi 607 milj. euroa. Rahoitus perustuu tasoon, jolla valtio olisi budjetoitunut määrärahaa palveluihin tilanteessa, jossa valtio olisi vastannut palveluiden järjestämisestä vielä vuonna 2025.

Työvoima- ja kotoutumispalveluiden valtionosuusrahoitus kohdentuu kuntiin kolmen eri kriteerin kautta. Työvoimapolkuna järjestettävään kotoutumiskoulutukseen sekä kotoutumispalveluihin siirtyvä rahoitus kohdennetaan vieraskielisyyskriteerin kautta (noin 64 milj. euroa). Loput työvoimapolkujen rahoituksesta kohdennetaan työikäisen väestön määrän (272 milj. euroa) sekä työttömien määrän mukaan (272 milj. euroa). Rahoitusmalliin sisältyy työvoimapolkujen rahoituksen osalta kahden vuoden siirtymäaika, jonka aikana osa rahoituksesta määräytyy kuntakohtaisen kustannustiedon perusteella. Loput rahoituksesta määräytyy laskennallisen valtionosuuden mukaan. Vaiheittainen siirtymä antaa kunnille mahdollisuuden sopeutua muutokseen. Siirtymäajan rahoituksen lähtökohtana ovat vuoden 2023 koko maan tasoiset toteutuneet työ- ja elinkeinopalveluiden kustannukset, joista kuntakohtainen kustannustieto muodostetaan osittain laskennallisilla menetelmin. Laskelmassa vuoden 2023 toteutuneet kustannukset muutetaan vuoden 2025 budjetoituun tasoon. Siirtymäajan toisena vuonna kustannustieto perustuu vastaavasti vuoden 2024 toteumaan.

Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

Uudistuksen yhteydessä kunnille siirtyy nykyistä laajempi vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Laajeneva rahoitusvastuu korvataan kunnille pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä. Korvaus määritetään poikkeikkaustilanteen mukaan vuonna 2023 maksettujen työttömyysetuuksien maksatuksesta työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle vuoden 2023 loppuun mennessä kertyneiden tietojen perusteella. Korvaus tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Kansaneläkeindeksi on kuitenkin jäädytetty vuosille 2024–2027. Vuonna 2023 työmarkkinatuen etuusmenot olivat yhteensä noin 1,7 mrd. euroa, josta kuntien rahoitusosuus oli 479 milj. euroa. Uuden lainsäädännön mukaisessa tilanteessa kuntien osuus työmarkkinatuesta olisi vuoden 2023 tasossa noin 591 milj. euroa, eli noin 112 milj. euroa korkeampi. Lisäksi uutta rahoitusvastuuta peruspäivärahasta olisi vuoden 2023 tasossa noin 24 milj. euroa ja ansiopäivärahasta noin 79 milj. euroa. Muutos kuntien rahoitusvastuussa on siis yhteensä 216 milj. euroa. Vastaava summa maksetaan kunnille korvauksena valtionosuuden kautta vuodesta 2025 alkaen.

Verotulomenetysten korvaukset

Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus korvataan kunnille. Vuodesta 2020 lähtien korvaukset on maksettu kunnille peruspalvelujen valtionosuuden yhteydessä, mutta erilliseltä valtion talousarvion momentilta. Vuonna 2025 verotulomenetysten korvaukset ovat yhteensä 540,5 milj. euroa. Valtion vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna korvausten määrä laskee lähes 300 milj. eurolla. Korvausten pieneminen johtuu ennen kaikkea hallituksen keväällä 2024 tekemästä päätöksestä, jonka mukaan tulosta tehtävä ansiotulovähennys poistetaan ja sitä vastaavasti kasvatetaan ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Muutos kaventaa hallitusohjelman mukaisesti kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien välistä eroa. Toimenpide lisää kuntien verotuloja 338 milj. eurolla, mutta toteutetaan voimaantulohetkellä kustannusneutraalisti siten, että kuntien verotulomenetysten korvauksia vähennetään kuntien verotulojen kasvua vastaavasti.

Kiinteistöverouudistus

Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden

todellisia käypiä arvoja. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelman mukaan asiaa koskeva hallituksen esitys on suunniteltu annettavaksi syksyllä 2024. Kiinteistöverouudistuksen peruslähtökohtia on se, että tämänhetkiset kiinteistöjen verotusarvot perustuvat pitkälti vanhentuneisiin määräytymisperusteisiin, eivätkä ne kuvaa riittävän hyvin rakennusten ja maa-alueiden hintaeroja. Lisäksi uudistuksen tavoitteena on aikaisempaa selkeämpi ja läpinäkyvämpi arvostamisjärjestelmä, joka on myös mahdollista pitää aiempaa tehokkaammin ajantasaisena. Uudistuksen tarkoituksena ei ole vaikuttaa kiinteistöverotuksen tasoon. Tämän takia veroprosenttien vaihteluvälejä tarkistettaisiin uudistuksen yhteydessä niin, että kunnat voisivat asettaa kiinteistöveroprosenttinsa siten, että verokertymä pysyy aiempien vuosien tasolla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet kunnille ovat vuoden 2025 talousarvioesityksessä arviolta 1,3 mrd. euroa. Ne kasvavat edellisen vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna 91 milj. euroa. Hallinnonalan valtionavustuksista kunnille kohdistuu arviolta 208 milj. euroa. Esi- ja perusopetuksen erillisrahoitettavien osien, lukiokoulutuksen, vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen sekä museoiden, teattereiden ja orkesterien valtionosuuden indeksikorotus on 3,4 prosenttia, ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys yhteensä noin 40,5 milj. euroa vuonna 2025. Tästä kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan 29,0 milj. euroa. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen indeksikorotus on 2,6 prosenttia lisäten valtion määrärahoja 26,9 milj. euroa, josta kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan 19,9 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustusten tasoa alennetaan hallitusohjelman ja hallituksen lisäsopeutus päätösten mukaisesti asteittain yhteensä 10 milj. euroa vuonna 2024, 70 milj. euroa vuonna 2025 ja 145 milj. euroa vuodesta 2026 lukien. Vuoden 2025 uudet kuntiin vaikuttavat säästötoimet kohdistuvat pääasiassa esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannusten valtionosuuksien sekä kuntien liikuntapaikkarakentamisen avustusten vähentämiseen. Esittävän taiteen ja museoiden valtionosuudet pienenevät vuonna 2025, kun määrärahoihin on kohdennettu aiemmin päätetyt toimet mukaan lukien yhteensä 10,8 milj. euron säästö. Tästä noin 3,9 milj. euroa kohdentuisi museoille ja 6,9 milj. euroa esittävälle taiteelle. Muun esittävän taiteen laitoksista 13 prosenttia, musiikin laitoksista 52 prosenttia ja museoista 56 prosenttia on kunnallisia. Säästötoimien vaikutukset tulevat näkymään toiminnan ja henkilöstön määrän vähentymisenä. Liikuntapaikkarakentamisen avustuksia vähennetään valtionavustussäästöjen vuoksi 9,2 milj. eurolla 17,5 milj. euroon vuonna 2025. Vähennyksestä yli puolet arvioidaan kohdistuvan kuntiin.

Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus

Hallitusohjelman mukaisesti perusopetusta vahvistetaan. Osana perusopetuksen vahvistamista perusopetuksen tuntijakoon lisätään kolme vuosiviikkotuntia 1.8.2025 alkaen siten, että äidinkielen osoitetaan kaksi vuosiviikkotuntia ja matematiikkaan yksi vuosiviikkotunti. Toimenpiteeseen osoitetaan peruspalvelujen valtionosuuteen lisäyksenä noin 8,6 milj. euroa vuodelle 2025. Hallitus uudistaa esi- ja perusopetuksen tuen 1.8.2025 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Uudistuksen myötä oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti. Toimenpiteestä kuntiin kohdistuu noin 38,2 milj. euron valtionosuuden lisäys vuonna 2025. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksityisten perusopetuksen järjestäjien kotikuntakorvaus nostetaan 100 prosenttiin. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2025. Toimenpiteeseen osoitetaan peruspalvelujen valtionosuuteen lisäyksenä noin 4,5 milj. euroa vuonna 2025. Menojen kasvu korvataan kunnille peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta 6-vuotiaiden, 7–12-vuotiaiden ja 13–15-vuotiaiden laskennallisten kustannusten suhteessa. Hallitus lisäsi kevään kehysriihessä 5 milj. euroa koulukiusaamisen vastaisen työn menoihin ja avustuksiin. Määrärahasta osa tullaan jakamaan avustuksina, jotka kohdistuvat pääasiassa kuntiin. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien normeja puretaan. Esi- ja perusopetuksen tuen uudistuksen yhteydessä tuen asiakirjojen määrää vähennetään. Varhaiskasvatuksen osalta luovutaan paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta, sekä vähennetään varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen noin 4,4 miljoonaa euroa. Säästöistä kohdistuu kuntiin noin 4,3 miljoonaa euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Vuoden 2025 alusta lähtien TE-palvelut siirtyvät kuntien tehtäväksi ja valtion työ- ja elinkeinotoimistot lakautetaan. Työvoimapalveluista tulee osa kunnan peruspalveluja ja niiden rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta.

Työvoimapalveluita koskevia uudistuksia

Palkkatuen myöntämiseen kunnille ja kuntayhtymille valmistellaan muutoksia. Palkkatukea kohdennettaisiin jatkossa erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille. Samalla vähennettäisiin tilanteita, joissa

työvoimaviranomaisen tehtävää hoitava kunta myöntäisi itselleen palkkatukea. Kunnille ja kuntayhtymille myönnettäisiin palkkatukea jatkossa vain tietyissä tapauksissa, esimerkiksi alentuneesti työkykyisistä henkilöistä tai yli 60-vuotiaista pitkään työttömänä olleista henkilöistä. Palkkatuen myöntäminen vähentyisi arviolta noin 37 milj. eurolla vuodessa. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2025 alusta. Työllistämisvelvoitetta koskevan sääntelyn kumoaminen vaikuttaa kuntien tehtäviin ja menoihin. Kuntien kustannuksiksi veloitetyöllistämisestä vuonna 2025 arvioidaan noin 50 milj. euroa. Työllistämisvelvoitetta koskevien säännösten kumoamisen vuoksi kuntien valtionosuuksiin tehdään tehtävämuutosta vastaava 18,7 milj. euron vähennys. Lakimuutokset tulivat voimaan syyskuussa 2024. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron voimaantulosäännöksiä on tarkennettu siten, että kunnille maksetaan korvauksia niistä sitoumuksista, jotka kohdistuvat valtion järjestämisvastuun aikaiseen toimintaan, mutta näiden maksaminen siirtyy työvoimaviranomaisten vastuulle.

Kotoutuminen

Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain mukaisesti. Kunnille myönnetään rahoitusta muun muassa matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin, monialaiseen osaamiskeskustyyppiseen toimintaan, monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämiseen sekä työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen. Osa kotoutumislain mukaisista kuntien kotoutumisen edistämisen kustannuksista korvataan vuoden 2025 alusta lukien osana peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää. Kunnille myönnettävä valtionosuus on noin 12,6 milj. euroa. Valtio korvaa kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisesti kunnalle pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan. Vuonna 2025 korvauksia arvioidaan maksettavan kunnille yhteensä noin 97,6 milj. euroa. Määrärahan tarve perustuu vuosittaiseen arvioon kansainvälistä suojelua saavien sekä muiden korvausten piiriin kuuluvien henkilöiden määrästä. Maahanmuuttajaätien aseman parantamiseen kohdennetaan 4,9 milj. euron lisäys vuodelle 2025. Pakolaiskiintiö on vuosina 2025–2028 hallitusohjelman mukaisesti 500 henkilöä/ vuosi. Laskennallisia korvauksia maksetaan vuodesta 2025 lähtien aiemman kolmen vuoden sijaan kahdelta vuodelta ja kiintiöpakolaisten osalta aiemman neljän vuoden sijaan kolmelta vuodelta. Vaikutuksen kuntatalouteen arvioidaan alkavan vuoden 2027 alusta lukien. Määräraha-arviossa on käytetty kotoutumislain uudistuksesta annetun hallituksen esityksen alustavia laskelmia laskennallisen korvauksen tasosta. Lisäksi määrärahan tasossa on huomioitu uusi 58 milj. euron vähennys, joka kohdistuu laskennallisiin korvauksiin. Säästöjen kohdentuminen ja vaikutukset kuntiin tarkentuvat valmistelun edetessä.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun muutokset

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille vuoden 2025 alussa. Muutoksen yhteydessä muuttuu myös työttömyysetuuksien rahoitus sekä palkkatukea koskeva lainsäädäntö. Kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusosuus kasvaa porrastetusti työttömyyden keston suhteen. Kuntien rahoitusosuus työmarkkinatuesta on nykyisin arviolta 28 prosenttia työmarkkinatuen kokonaismenoista, ja se nousisi uudistuksen seurauksena arviolta 36 prosenttiin. Peruspäivärahan osalta kuntien rahoitusosuuden on arvioitu olevan 9 prosenttia peruspäivärahan kokonaismenoista ja 12 prosenttia ansiopäivärahan perusosaa vastaavasta kokonaismenojen osuudesta. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan laajeneva rahoitusvastuu työttömyysetuuksista korvataan kunnille pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä.

1.2.5 Kuntatalouden kehitysarvio ja rahoitusperiaatteen toteutuminen

Valtiovarainministeriön kansantalousosasto on laatinut kuntatalouden kehitysarvion sekä kansantalouden tilinpidon että kuntien kirjanpidon käsittein keskenään johdonmukaisesti. Kuntatalousohjelmassa kehitysarvio esitetään kuntien kirjanpidon käsittein. Kuntatalouden kehitysarviossa on otettu huomioon vuosia 2025–2028 koskevaan julkisen talouden suunnitelmaan sekä valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja vuoden 2024 lisätalousarvioihin sisältyvät toimenpiteet. Arvio ei sisällä kuntien ja kuntayhtymien omia toimia vuosille 2025–2028. Ne huomioidaan kehitysarviossa vasta talousarvioiden valmistumisen jälkeen. Kunnallisveroprosentit on pidetty vuoden 2024 tasolla.

Yleinen talouskehitys

Suomen talouden taantumana näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien

kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026, vaikka julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus vähentävätkin kotimaista kysyntää ja nostavat hintoja. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin. Keskipitkällä aikavälillä kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan kohtalaisesti. Vuonna 2027 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 1,3 prosenttia ja vuonna 2028 kasvun arvioidaan olevan noin 1,2 prosenttia. Bruttokansantuotteen kehitystä tukee muun muassa yksityisten investointien kasvu, jonka arvioidaan elpyvän markkinakorkojen laskun ja vihreään siirtymään liittyvien panostusten seurauksena. Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun sekä varautumismenojen kasvun takia. Alijäämä kuitenkin alkaa parantua hitaasti myöhemmin, kun talous toipuu ja sopeutustoimet alkavat vaikuttaa täysipainoisesti.

Tänä vuonna julkisen talouden alijäämä syvenee edelleen yltäen 3,7 prosenttiin BKT:sta. Alijäämät syvenevät, kun heikko suhdannetilanne jatkuu, verotulojen kasvu on vaimeaa ja sosiaaliturvamaksujen tuotot supistuvat. Syyskuun alussa voimaan tullut arvonlisäveron korotus kasvattaa verotuloja, mutta menoja lisäävät kulutusmenojen sekä korko- ja eläkemenojen kasvu. Hallituksen päättämät sopeutustoimet alkavat parantaa julkisen talouden tilannetta, mutta eivät vielä käännä kehityksen suuntaa. Työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen heikentää entisestään julkisen talouden rahoitusasemaa. Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä pienenee 3,2 prosenttiin BKT:sta. Vaikka menoja kasvattaa muun muassa suuret puolustushankinnat, hallitusohjelmassa ja kevään 2024 kehysriihessä päätetyt sopeutustoimet vähentävät menoja ja lisäävät tuloja merkittävästi. Tulevina vuosina rahoitusasema paranee edelleen ja alijäämä asettuu 2,1 prosenttiin BKT:sta vuonna 2028. Julkisyhteisöjen velka kasvoi 76,6 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2023, ja vuonna 2024 sen odotetaan nousevan yli 80 prosenttiin. Velan nopea kasvu vuonna 2024 johtuu pääasiassa valtion- ja paikallishallinnon alijäämistä sekä heikosta suhdannetilanteesta. Myös ARA-korkotukilainojen lisääntyminen kasvattaa julkista velkaa laskennallisesti. Vuonna 2025 velkasuhteen kasvu hidastuu, kun säästötoimet tulevat voimaan ja taloustilanne paranee. Tämän jälkeen velkasuhteen kasvu hidastuu edelleen ja velkasuhde on ennustejakson lopussa noin 86 prosenttia.

Kuntatalouden kehitysarvio

Vuosi 2023 oli kuntataloudessa poikkeuksellinen sote-uudistuksen vuoksi. Kuntatalouden (ml. Ahvenanmaa) tilikauden tulos oli varsin vahva, 1,7 mrd. euroa, mutta ilman sote-uudistuksen kertaluonteisia verorahoituseriä tulos olisi jäänyt lähelle nollaa. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta ylsi vajaat 400 milj. euroa positiiviseksi ja lainakanta laski 19,9 mrd. euroon, kun sote-kuntayhtymien lainoja siirtyi hyvinvointialueille noin 5 miljardia euroa. Kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoden kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan romahtavan noin 1,5 mrd. eurolla 3,0 mrd. euroon ja toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntien verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2024 yhteensä lähes 5 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna, sillä kunnallis- ja yhteisöverotuloista poistuu sote-uudistukseen liittyvä noin 1,3 mrd. suuruinen verohäntä ja lisäksi suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua. Kiinteistöverotulot sen sijaan kasvavat reippaasti, mitä selittää osaltaan hallituksen päätös nostaa maapohjien verotuksen alarajaa. Kuntien saamat valtionosuudet laskevat muun muassa sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta syvenee -1,9 miljardiin euroon vuonna 2025. Toimintamenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämishallituksen vuoksi.

Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi tarkemmat sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia ja vuosille 2026–2028 keskimäärin 3,1 prosenttia. Toimintamenojen hintojen nousun lisäksi myös toimintamenojen volyyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025, mikä aiheutuu TE-palvelu-uudistuksesta. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden

palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa. Palvelutarpeen laskua onkin hieman loivennettu painelaskelmassa.

Hallituksen päätökset vahvistavat kuntataloutta. Vahvistaminen tapahtuu sekä tulojen lisäämisen että menojen karsimisen kautta. Nettovaikutuksiltaan merkittävin on hallituksen päätös lieventää sote-siirtolaskelman tarkentumisesta johtuvaa jälkikäteistarkistusta 277 miljoonan euron pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä vuodesta 2025 alkaen. Myös säästöjä on pyritty löytämään, mutta arvioita kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamisesta saatavista menosäästöistä on jouduttu maltillistamaan kevään 2024 arviosta. Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtionosuuksien kasvu jää TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen. Lisäksi verotulomenetysten korvausten vähennys pienentää valtionosuuksia vuonna 2025 tuntuvasti, tosin verotulot kasvavat vastaavasti. Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde. Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kuitenkin muutoksen aiheuttamaa kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntatalouden investointien rahoittamiseen, vaan välttämättömät investoinnit jatkuvat monissa kunnissa lainarahoituksella. Kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntatalouden korkokulujen voidaan olettaa kasvavan lähivuosina, vaikka markkinakorot ovat laskeneet huipustaan, sillä kiinteäkorkoiset lainat ovat suojanneet korkokustannusten kasvua.

Painelaskelman perusteella kuntatalouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino syvenee toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna vuonna 2025–1,9 mrd. euroon, vuonna 2026 noin -2,0 mrd. euroon ja vuonna 2027 noin -2,1 mrd. euroon. Kun valtionosuuksiin tehtävät takautuvat sote-vähennykset ja hallituskauden aikainen indeksijarru poistuvat, asettuu toiminnan ja investointien rahavirta -1,9 mrd. euroon vuonna 2028. Vuosikatteet eivät riitä vuosina 2025–2028 nettoinvestointeihin tai edes poistoihin. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria tulevina vuosina. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Ongelmat osaavan työvoiman saatavuudessa, kiinteistöjen tehokas käyttö, kaupungistuminen, syntyvyyden pientyminen sekä vihreä siirtymä edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja, joissa yhteistyö korostuu. Vuonna 2023 kuntatalouden lainakanta oli noin 19,9 mrd. euroa. Negatiiviset toiminnan ja investointien rahavirrat kasvattavat lainakannan 28,0 mrd. euroon vuonna 2028. Kuntatalouden menot voivat osoittautua painelaskelmaa maltillisemmiksi, mikäli kunnat ja kuntayhtymät pystyvät sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta. Toisaalta palveluverkon karsiminen voi osoittautua kaikenkokoisissa kunnissa poliittisesti hankalaksi kysymykseksi. On myös huomioitava, ettei painelaskelmassa ole vielä ennakoitu, miten kuntien hyvinvointialueille vuokraamien sote-kiinteistöjen lain mukaisen vuokra-ajan päättyminen vuonna 2026 vaikuttaa kuntien saamiin vuokratuloihin ja sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen.

Kuntien verotulot

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan sote-verouudistuksen jälkeen olevan keskimäärin noin 71 prosenttia, yhteisöveron noin 12,5 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16,5 prosenttia. Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä noin 13,9 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot alenevat vajaalla 5 prosentilla. Vuonna 2025 verotulojen ennustetaan kasvavan 4,2 prosenttia vuodesta 2024. Manner-Suomen keskimääräinen kunnallisveroprosentti 7,37% (2023), 7,46% (2024), 7,46% (2025), 7,46% (2026), 7,46% (2027) ja 7,46% (2028).

Kunnallisvero

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 10,3 mrd. euroa, mikä on noin 0,5 mrd. euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia, eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatulojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Tulorakenteessa on kuitenkin suuret erot kuntien välillä. Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat yksittäisten kuntien veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen.

Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä parannetaan poistamalla ansiotulovähennys ja korottamalla vastaavasti työtulovähennystä. Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisten indeksitarkistusten tekemistä ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla lukuun ottamatta vuotta 2025, jolloin indeksitarkistus jätetään tekemättä valtion tuloveroasteikon kahdessa ylimmässä tuloluokassa. Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus sisältyy teknisenä oletuksena myös vuoden 2028 ennusteeseen. Lisäksi työn verotusta kevennetään asteittain painottaen pieni- ja keskituloisia ja työtulovähennykseen tehdään lapsikorotus. Yksityishenkilöiden lahjoitusvähennystä laajennetaan, ja nollapäätösten työsuhdeautojen verotuen voimassaoloa jatketaan vuodesta 2026 neljällä vuodella. Työsuhdeautoihin liittyvä verotuki vaikuttaa myös yhteisöveron tuottoon. Osana julkisen talouden sopeuttamista eläketulovähennystä kiristetään siten, että pienempien eläkkeiden verotus ei kiristy, vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuki poistetaan ja kotitalousvähennystä supistetaan. Kunnallisveron tuottoa vuonna 2025 kasvattavat noin 82 miljoonalla eurolla vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavointiin kuntien ja valtion velkaantumisen vähentämiseksi. Eräiden tilapäisten verotukien poistuminen kehyskaudella lisää hieman kunnallisveron tuottoa.

Yhteisövero

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,8 mrd. euroa vuonna 2025. Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2025–2028 keskimäärin noin 4 prosenttia vuodessa. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti. Tuloskehityksen muutosta arvioidaan lähinnä kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämän muutoksen avulla. Toimintaylijäämän arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 3,7 prosenttia vuosina 2025–2028. Osana julkisen talouden sopeuttamista poistetaan työnantajan koulutusvähennys. Muutos kompensoidaan kunnille yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla, joten vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali. Yhteisöveron tuottoa pienentävät vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavointiin. Muutosta ei kompensoida kunnille.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,4 mrd. euroa vuonna 2025, mikä on noin 39 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 2,3 prosentin vuosivauhtia.

Kaivosmineraalivero

Uuden kaivosmineraaliveron tuoton arvioidaan olevan noin 32 milj. euroa vuonna 2025. Tästä kaivosten sijaintikuntien osuus on 60 prosenttia eli noin 19 milj. euroa. Kaivosmineraaliveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 18,5 prosentin vuosivauhtia.

Talouden sopeutus paine kuntakoryhmittäin ja rahoitusperiaatteen toteutumisen arviointi Kuntalain mukaan kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan kuntatalousohjelmassa koko maan näkymien ohella myös kuntaryhmittäin. Kuntien rahoituksen riittävyttä kuvataan ohjelmassa toiminnan ja investointien rahavirta -käsitteen avulla. Yksinkertaistettuna tunnusluku ilmaisee negatiivisena paineen lainakannan kasvattamiseen tai veroprosentin korottamiseen ja positiivisena laskennallista mahdollisuutta muun muassa lainojen lyhentämiseen tai veroprosentin alentamiseen. Toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteltaessa on otettava huomioon, että kuntien kyky rahoittaa lakisääteiset tehtävänsä perustuu tulojen ja menojen tasapainoon pitkällä aikavälillä. Lyhyemmällä aikavälillä kuntien nettoinvestointitarpeet voidaan kuitenkin rahoittaa lainanotolla, joten toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuus ei välttämättä suoraan kerro siitä, ettei rahoitusperiaate toteutuisi. Kuntien taloudellinen kantokyky ja maksukyky ovat kuitenkin pidemmällä aikavälillä uhattuna, jos toiminnan ja investointien rahavirta on pysyvästi negatiivinen. Kuntien velka-kestävyyttä arvioitaessa tulisi siten huomioida aina kokonaisuus tulevat odotetut tulot ja menot suhteessa

nykyiseen nettovelkataakkaan. Toiminnan ja investointien rahavirran ohella on syytä siis tarkastella myös suhteellista velkaantuneisuutta ja tilikauden tuloksen kehitystä ajassa. On tarkoituksenmukaista myös eriyttää käyttötalouden rakenteellinen jäämä investointitaloudesta. Esimerkiksi palveluiden tuottavuutta kohen-tavia investointeja voi olla lyhyellä aikavälillä perusteltua rahoittaa velalla, jos velanoton riskienhallinta ja tulevat tulot ovat riittävällä tasolla.

Kokonaisuutena arvioiden ja painelaskelmaan liittyvät epävarmuustekijät huomioiden voidaan todeta, että kuntataloudessa on tarkastelujaksolla epätasapaino tulojen ja menojen välillä. Tilanne muuttuu hieman tarkastelukauden lopussa, kun hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuudessa ja määräaikaiset vähennykset koskien vuonna 2023 maksettuja valtionosuuksia poistuvat. Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kaikissa kuntakokoryhmissä tarkastelujakson aikana, mutta pienemmissä kuntakokoryhmissä laskennallinen veroprosentin korotuspaine kasvaa joinakin vuosina merkittävästi. Laskennallisen korotuspaineen kehitys näkyy myös negatiivisena vuosikatteenä ja tilikauden tuloksena. Negatiivisen vuosikatteen kunnissa tulisikin kiinnittää huomiota vuosikatteen vahvistamiseen, jotta velkaantuminen suhteessa tulopohjaan ei muodostu pitkällä aikavälillä ongelmaksi. Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos väestöennusteen mukainen demografiakehitys jatkuu ennustetun kaltaisena. Jatkuva epätasapaino painelaskelmassa tulojen ja menojen välillä osoittaa tarvetta menojen sopeutustoimenpiteille ja veronkorotuksille. Jatkovuosien ennakoitavuutta kuitenkin helpottavat sivistystoimen palvelutarpeen lasku ja pienenevät investointitarpeet varsinkin pienempien kuntakokoryhmien talouteen. Investointien ja palvelutarpeen ennakoivan suunnittelun tarve korostuu jatkossa sopeutusmahdollisuuksien siirtyessä enemmän veroprosentin korotuksiin. Pienimpien kuntakokoryhmien osalta tilanne voi olla haastava, sillä monissa pienissä kunnissa kunnallisveroprosentit ovat jo korkeampia ja yksikkötuotot matalampia.

Talouden sopeutuspaine kuntakokoryhmittäin

Kuntakokoryhmittäisessä talouden sopeutuspaineen arvioinnissa hyödynnetään koko maan tasoista kuntatalouden kehitysarviota. Kevään 2024 kuntatalousohjelmaan verrattuna kuntatalouden lähivuosien kehitysnäkymät ovat muuttuneet huonommiksi koko maan tasolla. Kuntakohtaisten tietojen osalta arviota on tarkennettu myös kuntien vuoden 2023 tilinpäätöstiedoilla. Talouden sopeutuspainetta arvioidaan ohjelmassa toiminnan ja investointien rahavirta -käsitteen avulla. Aikaisempina vuosina toiminnan ja investointien rahavirta on ollut positiivinen tai lähellä tasapainoa lähes kaikissa kuntakokoryhmissä. Kuntien tilinpäätöstietojen mukaan vuosi 2023 jatkaa aikaisempien vuosien hyvää kehitystä. Kehyskauden aikana toiminnan ja investointien rahavirta laskee kuitenkin koko maan tasolla ja kaikissa kuntakokoryhmissä negatiiviseksi. Kehyskauden lopulla vuonna 2028 toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan olevan negatiivinen kaikissa kuntakokoryhmissä, koko maan tasolla noin -327 euroa asukasta kohden. Koko tarkastelujakson ajan kuntakokoryhmien välillä on merkittäviä eroja, mutta myös kuntaryhmien sisällä esiintyy hajontaa.

Vuonna 2023 toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen lähes kaikissa kuntakokoryhmissä, kun sote-uudistukseen liittyvä kuntien verotulojen leikkaus ei vaikuttanut vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Vuoden 2023 osalta tilannetta vahvistivat myös ennakkollisen sote-siirtolaskelman mukaan maksetut valtionosuudet. Vuonna 2024 tilanne heikkenee, kun verotulot vakiintuvat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen jälkeiselle tasolle. Lisäksi heikennystä selittää sote-laskelmien jälkikäteistarkistuksesta aiheutuva valtionosuuden lisäsiirto, joka tarkentui vuoden 2024 aikana noin 0,5 milj. eurolla. Lopullisen laskelman mukaan jälkikäteistarkistuksen vaikutus on 501 milj. euroa valtionosuuksia vähentävä. Lisäsiirto huomioidaan pysyvästi vuodesta 2024 eteenpäin ja vuoden 2023 osalta vähennys huomioidaan takautuvasti vuosien 2025–2027 aikana, mikä heikentää väliaikaisesti kyseisiä vuosia. Vähennys on kaikille kunnille asukasta kohden yhtä suuri. Vuonna 2025 toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikentyvän kaikissa kuntakokoryhmissä. Heikkenemistä selittävät erityisesti sote-siirtolaskelman jälkikäteistarkistuksen vuoksi tehtävät valtionosuuden määräaikaiset vähennykset vuosina 2025–2027. Hallitus päätti lieventää sote-siirtolaskelman päivityksen vaikutuksia vuodelle 2024 ja siirtää vuoden 2023 määräaikaisen vähennyksen vaikutukset vuosille 2025–2027. Vuodesta 2024 vuoteen 2025 muutos Manner-Suomen kuntien toiminnan ja investointien rahavirrassa on noin -215 euroa asukasta kohden. Kehyskauden loppua kohden kaikkien kuntakokoryhmien toiminnan ja investointien rahavirta painuu negatiiviseksi, noin -327 euroa asukasta kohden koko maan tasolla. Kuntakokoryhmittäisessä tarkastelussa on suuria eroja ryhmien välillä, minimin ollessa noin -569 euroa asukasta kohden alle 2 000 asukkaan kuntakokoryhmissä ja maksimin -186 euroa asukasta kohden 5 000–10 000 asukkaan kuntakokoryhmissä. Heikkenevää toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteluperiodilla selittävät merkittävältä osin nettoinvestointien pysyminen korkealla tasolla erityisesti suurissa kaupungeissa sekä sote-uudistuksen verohäntien poistuminen. Suurten kaupunkien

investointitarvetta selittävät vihreä siirtymä sekä maan sisäisen muuttoliikkeen ja maahanmuuton keskittyminen suuriin kaupunkeihin.

Vuonna 2024 negatiivisen vuosikatteen kuntia on arvion mukaan 15, mikä on hieman enemmän kuin edeltävänä vuonna. Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kasvaa kuitenkin merkittävästi tarkastelukauden loppua kohden. Suurin osa negatiivisen vuosikatteen kunnista on alle 10 000 asukkaan kuntia, mutta kauden lopussa on myös poikkeuksellisesti yksi yli 100 000 asukkaan kaupunki. Eniten negatiivisen vuosikatteen kuntia on painelaskelman mukaan vuonna 2027, jolloin vuosikate on negatiivinen painelaskelman mukaan 66 kunnalla. Negatiivinen vuosikate kertoo kunnan käyttötalouden rakenteellisista ongelmista, jotka vaativat korjaamista. Kuntatalouden sopeutuspainetta arvioidaan kuntatalousohjelmassa myös laskennallisen kunnallisveroprosentin korotuspaineen avulla. Isoimmat korotuspaineet kohdistuvat painelaskelman perusteella vuosiin 2026–2028 ja koskevat kaikkia kuntakokoryhmiä. Vuoden 2023 valtionosuuden takaisinperintä heikentää osaltaan vuosien 2025–2027 kehitystä. Vuonna 2028 määräaikaiset vähennykset ja hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuuteen poistuvat, mitkä parantavat tilannetta tarkastelukauden lopussa. Koko maan tasolla tarkasteltuna laskennallinen paine veroprosentin korotukseen kasvaa selvästi tarkastelukauden aikana. Kuntakokoryhmien välillä ja ryhmien sisällä on kuitenkin suuria eroja. Joissakin yksittäisissä kunnissa voi tarkastelukaudella olla jopa laskennallista veroprosentin alentamismahdollisuutta.

Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä on maltillinen, mutta vuodesta 2025 eteenpäin negatiivisten vuosikatteiden kuntien määrä kasvaa voimakkaasti. Näistä isoin osa on alle 5 000 asukkaan kuntia.

Negatiivisten vuosikatteen kuntien lukumäärä	2023	2024	2025	2026	2027	2028
yli 100 000 asukasta	0	0	1	1	1	1
40 001 – 100 000	0	0	1	1	1	1
20 001 – 40 000	0	0	1	0	0	0
10 001 – 20 000	1	1	3	2	1	1
5 001 – 10 000	2	1	11	10	10	6
2 001 – 5 000	5	6	22	29	37	26
alle 2 000	7	7	12	14	16	14
Manner-Suomen kunnat yht.	15	15	51	57	66	49

Tarkastelukauden ajan ja sen lopussa suurin paine veroprosentin korotukseen on pienissä alle 5 000 asukkaan kunnissa. Asukasluvultaan pienempien kuntien tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että näissä kunnissa kunnallisveroprosentit ovat pääsääntöisesti jo nykyisin suurempia kuntia korkeampia ja kunnallisveroprosentin yksikkötuotot suuria kuntia matalampia. Lisäksi pienempien kuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintojaan ovat usein varsin rajalliset. Huomioitavaa kuitenkin on, että tarkastelukauden aikana tulee voimaan TE-uudistus, joka kasvattaa riskiä kuntatalouden suhdannevaihteluihin ja varsinkin kuntakohtaisiin ennustelukuihin kohdistuu yleistä epävarmuutta, joten painelaskelman osoittamiin kehityskulkuihin tulee suhtautua varauksella varsinkin kehyskauden loppupuolella.

Kunnallisveroprosentin laskennallinen korotuspaine: Isoimmat korotuspaineet kohdistuvat koko maan tasossa vuosiin 2025 ja 2026. Suurin paine kohdistuu pääosin 2000 asukkaan kuntakokoryhmään koko tarkastelujakson ajan. Pienempien kuntien tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että näissä kunnissa kunnallisveroprosentti on pääsääntöisesti jo nykyisin suurempia kuntia korkeampi ja kunnallisveroprosentin asukas-kohtainen yksikkötuotto suuria kuntia matalampi.

Laskennallinen paine veroprosentin korotukseen	2023	2024	2025	2026	2027	2028
yli 100 000 asukasta	-0,1	0,5	1,2	1,2	1,2	1,1
40 001 – 100 000	-0,8	0,9	1,4	1,3	1,3	1,0
20 001 – 40 000	0,2	1,1	1,4	1,4	1,4	1,3
10 001 – 20 000	0,0	1,2	1,9	1,8	1,8	1,5
5 001 – 10 000	-0,4	0,5	1,1	1,2	1,2	0,8
2 001 – 5 000	-0,9	0,7	1,8	2,1	2,4	2,1
alle 2 000	-0,2	1,3	2,9	3,3	3,5	3,1
Manner-Suomen kunnat yht.	-0,2	0,7	1,4	1,3	1,0	0,8

Laskennallinen talouden sopeutuspaine kasvaa kehyskauden lopussa kaikissa kuntakokoryhmissä
Kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntakokoryhmittäin. Kevään 2024 kuntatalousohjelmaan verrattuna kuntatalouden lähivuosien kehitysnäkymät ovat heikentyneen koko maan tasolla ja kuntakokoryhmittäin. Kunnallisveron laskennallinen korotuspaine kasvaa tarkastelukauden loppua kohden mentäessä koko maan tasolla, mutta vuonna 2028 tilanne tasoittuu vuoden 2023 valtionosuuksien takaisinperinnän ja hallitusohjelman mukaisen peruspalvelujen valtionosuuden indeksijarrun poistuessa. Erityisesti pienemmissä kuntakokoryhmissä laskennallinen veroprosentin korotuspaine kasvaa joinakin vuosina merkittävästi. Laskennallinen korotuspaine näkyy myös negatiivisena vuosikatteenä ja tilikauden tuloksena. Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos kehitys jatkuu väestöennusteen mukaisesti. Tarkastelujakson aikana toiminnan ja investointien rahavirta laskee koko maan tasolla ja kaikissa kuntakokoryhmissä negatiiviseksi. Heikkenevää toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteluperiodilla selittävät merkittävältä osin nettointvestointien pysyminen korkealla tasolla erityisesti suurissa kaupungeissa sekä sote-uudistuksen verohäntien poistuminen. Vuonna 2024 negatiivisen vuosikatteen kuntia on arvion mukaan 16, mikä on hieman enemmän kuin edeltävänä vuonna. Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kasvaa kuitenkin merkittävästi tarkastelukauden loppua kohden.

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2024:46. Kuntatalousohjelma vuodelle 2025. Syksy 2024

1.3 Vimpelin kunta ja toimintaympäristö

1.3.1 Väestönkehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen väkiluku oli syyskuun lopussa 5 628 931. Maamme väkiluku kasvoi tammi–syyskuun aikana 25 080 hengellä. Väestönkasvua ylläpiti muuttovoitto ulkomailta, sillä maahanmuuttoa oli 37 326 enemmän kuin maastamuuttoa. Syntyneitä oli 9 789 vähemmän kuin kuolleita.

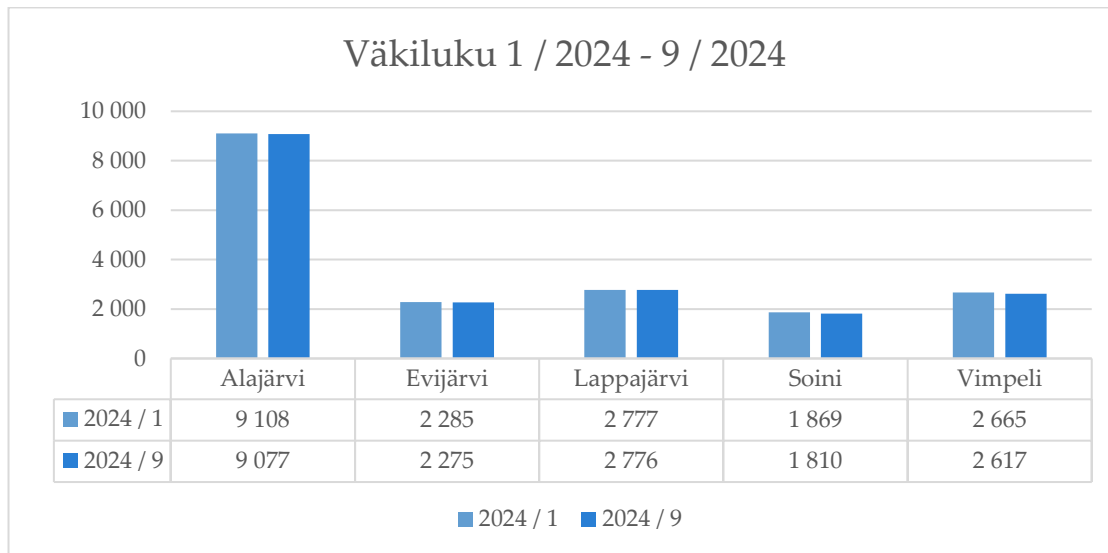
Syyskuussa 2024 Etelä-Pohjanmaan väkiluku oli 190 063 (09/2023 190 355 ja 09/2022 191 086) eli 3,4 prosenttia koko maan väkiluvusta. Suomen 19 maakunnasta Etelä-Pohjanmaa oli väkiluvulla mitattuna yhdeksänneksi suurin. Maakunnan kunnista eniten asukkaita oli Seinäjoella (66 531) ja vähiten Karijoella (1 167). Yli 10 000 asukkaan kunta oli maakunnassa seitsemän, alle 3 000 asukkaan kunta kuusi. Etelä-Pohjanmaan väkiluku tammikuussa 2024 oli 190 546 henkeä. Vuoden alusta maakunnan väkiluku on siis vähentynyt 483 henkeä.

Järviseudun alueen kuntien väkiluku 2020 – 2023

Kunta	2020	2021	2022	2023	Muutos 2020-2023
Alajärvi	9 419	9 311	9 183	9 113	-306 / -3,25 %
Evijärvi	2 408	2 404	2 346	2 292	-116 / -4,82 %
Lappajärvi	2 925	2 866	2 820	2 789	-136 / -4,65 %
Soini	2 007	1 997	1 942	1 873	-134 / -6,68 %
Vimpeli	2 784	2 756	2 671	2 656	-128 / -4,60 %
Järviseutu	19 543	19 334	18 962	18 723	-820 / -4,20 %
Etelä-Pohjanmaa	192 150	191 762	190 774	190 539	-1 611 / -0,84 %
Koko Suomi	5 533 793	5 548 241	5 563 970	5 603 851	70 058 / +1,27 %

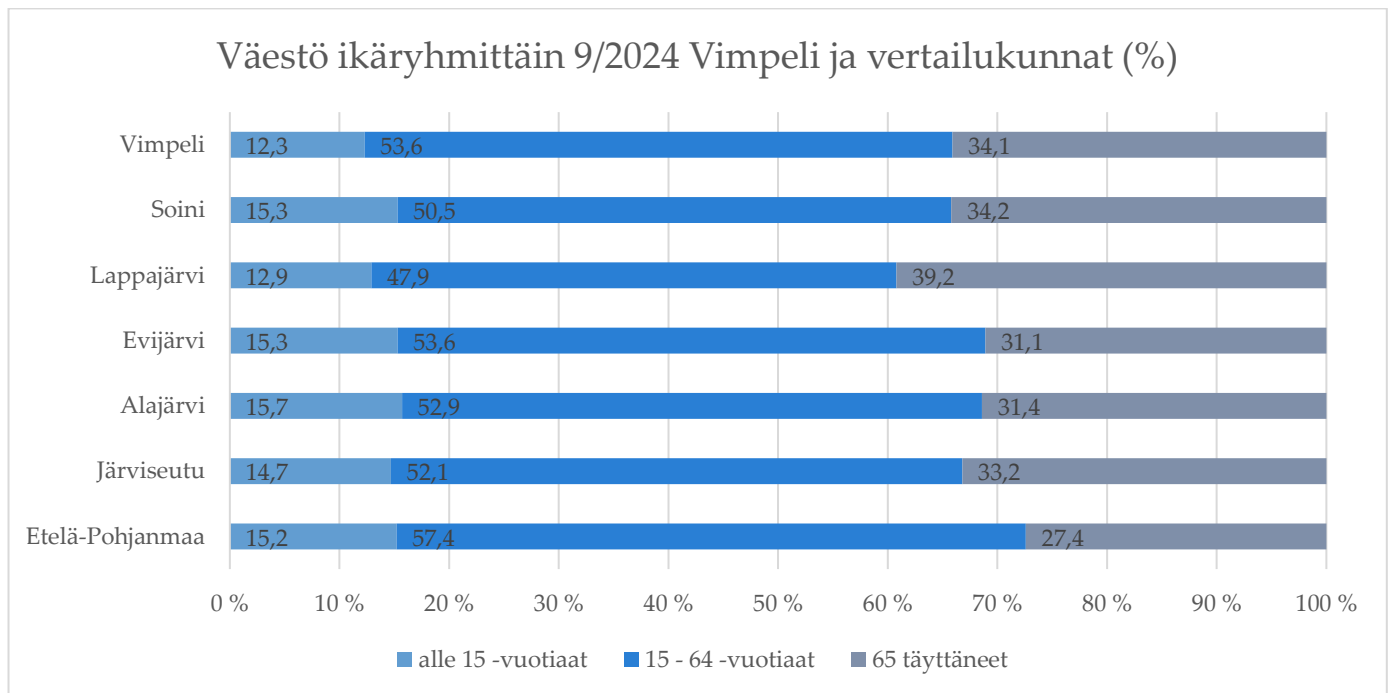
(Lähde: Tilastokeskus, Kuntien avainluvut.)

Alla olevassa taulukossa on eritelty Vimpelin ja Järvisseudun vertailukuntien asukasluvut tammikuun alun ja syyskuun lopun tilanteiden mukaan. 1.1.2024 Vimpelin väkiluku oli 2 665 asukasta.

Taulukko: Väkiluku 1/2024 – 9/2024 Vimpeli ja vertailukunnat Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini ja Vimpeli

Alla olevassa taulukossa on eritelty väestö ikäryhmittäin Vimpelissä ja vertailukunnissa. Kunnan elinvoiman kannalta työikäiseksi kuvattavan väestön (15–64 –vuotiaat) suhteellisen osuuden saaminen kasvuun olisi erityisen tärkeää. Sekä Etelä-Pohjanmaalla että alla olevan taulukon vertailukunnissa alle 65-vuotta täyttäneiden suhteellinen osuus on laskenut ja vastaavasti yli 65-vuotiaiden osuus on noussut.

Taulukko: Väestö ikäryhmittäin 9/2024 Vimpeli ja vertailukunnat ja alueet.

Väestö ikäryhmittäin

Miehet

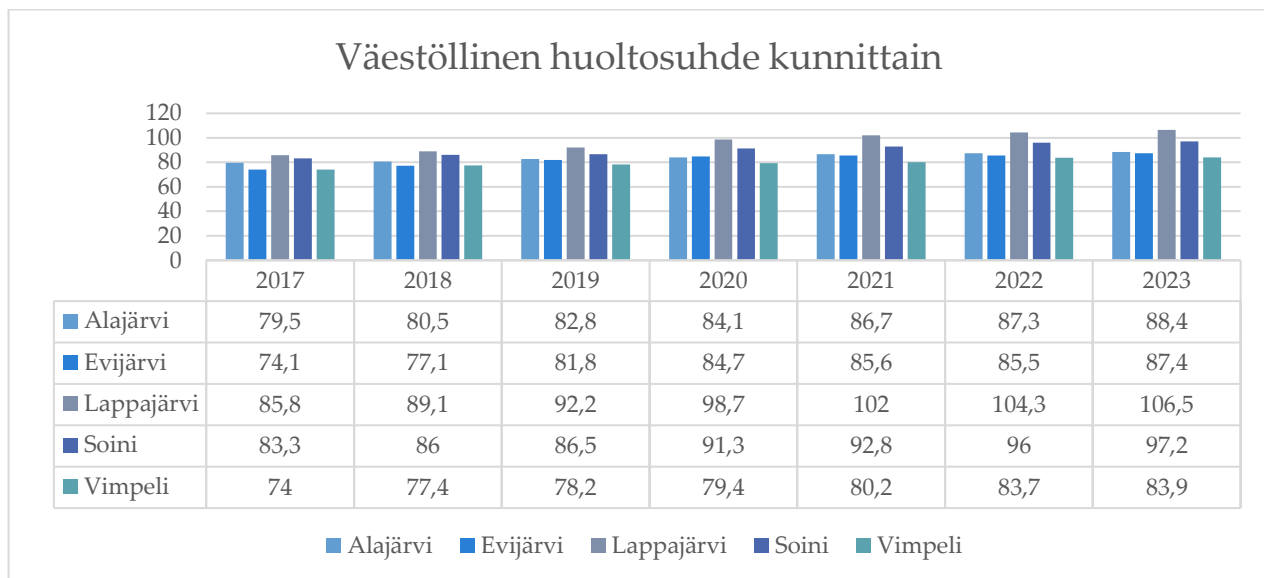
Naiset

	0-14	15-24	25-44	45-64	65-75	75-	0-14	15-24	25-44	45-64	65-75	75-
09/2023	178	147	240	383	243	173	158	95	225	353	239	224
09/2024	175	148	226	382	238	176	147	86	214	348	241	236

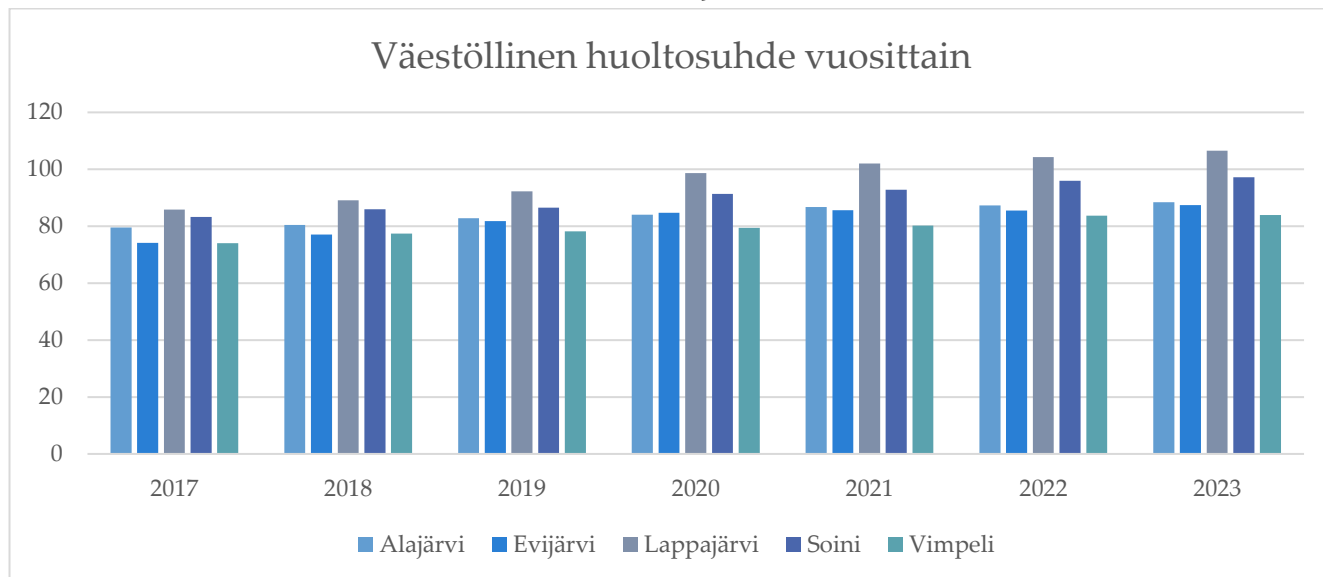
Taulukko: Vimpeli, väestö ikäryhmittäin 9/2023 ja 09/2024

Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen (demografinen) huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään. Väestöllinen huoltosuhde pohjautuu pelkästään väestön ikärakenteeseen eikä se ota huomioon työllisyyttä. Kansainvälisissä vertailuissa lapsiin luetaan yleensä 0–14-vuotiaat ja eläkeikäisiin 65 vuotta täyttäneet. Näin työikäisiä ovat 15–64-vuotiaat. Vertailtavuuden vuoksi myös Suomessa tilastokeskus käyttää tätä jaottelua. Suomessa kuitenkin suurin osa 15–17-vuotiaista on vielä opiskele-massa ja asuu vanhempiensa kanssa. Väestöennusteen mukaan huoltosuhde ei parane tulevaisuudessa yhdessäkään Suomen kunnassa vaan päinvastoin kasvaa valtaosassa Suomen kuntia.

Väestöllinen huoltosuhde kunnittain

Taulukko: Väestöllinen huoltosuhde 2017 – 2023 Vimpeli ja vertailukunnat.

Taulukko: Väestöllinen huoltosuhde 2017 – 2023 Vimpelin ja vertailukunnat, vuosivertailu.

Huoltosuhde ei kuitenkaan suoraan kerro alueen väestörakenteesta. Joillakin alueilla väestöllistä huoltosuhdetta rasittaa suuri lasten määrä, toisaalla puolestaan suuri eläkeikäisten määrä.

Lapsiperheiden prosentuaalinen osuus kaikista perheistä vuosina 2020 – 2023

Kunta / Seutu	2020	2021	2022	2023
Alajärvi	33,20	32,40	32,60	32,10
Evijärvi	34,30	33,50	33,90	34,30
Lappajärvi	27,50	26,80	27,30	27,60
Soini	31,40	31,60	31,60	30,30
Vimpeli	32,40	32,30	31,40	30,30
Järviseutu	32,20	31,60	31,70	31,30
Etelä-Pohjanmaa	36,50	36,30	36,10	35,90
Koko Suomi	37,90	37,80	37,70	37,50

(Lähde: Sotkanet)

1.3.2 Elinkeinot

Vimpelin kunnassa alkutuotannon työpaikkoja on 7,2 % kaikista työpaikoista (Järviseutu 12,0 %, Etelä-Pohjanmaa 7,0 % ja koko maa 2,5 %), jalostuksessa 39,1 % (Järviseutu 29,4 %, Etelä-Pohjanmaa 25,9 % ja koko maa 21,0 %) ja palveluissa 52,5 % (Järviseutu 57,2 %, Etelä-Pohjanmaa 66,1 % ja koko maa 75,3 %).

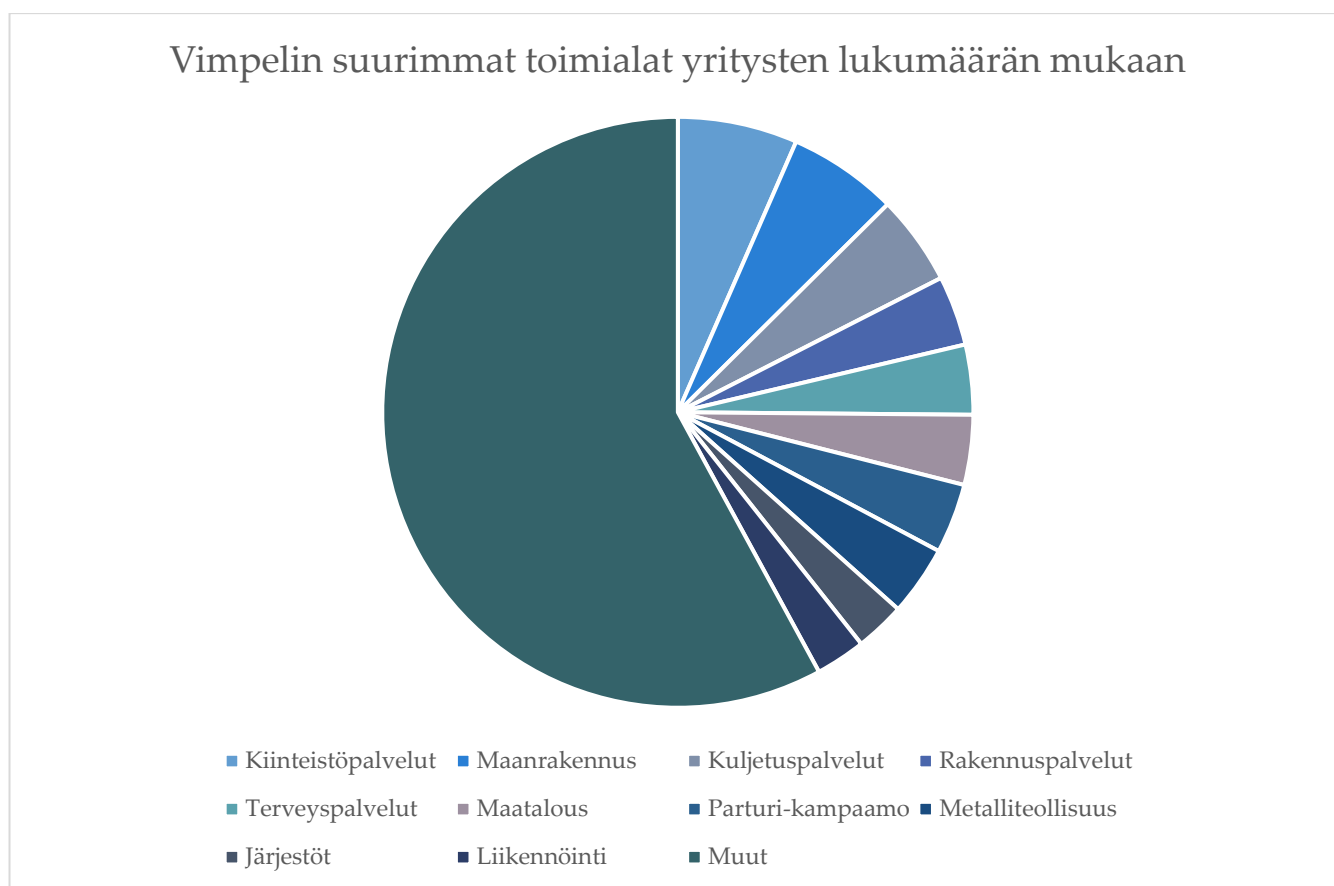
Elinkeinorakenne ja työpaikat Vimpelissä ja lähikunnissa

	Alajärvi	Evijärvi	Lappajärvi	Soini	Vimpeli	Järvi-seutu	Etelä-Pohjanmaa	Koko Suomi
Alkutuotanto	9,6 %	21,1%	15,6 %	15,4 %	7,2 %	12,0 %	7,0 %	2,5 %
Jalostus	30,0 %	28,0 %	20,6 %	25,2 %	39,1 %	29,4 %	25,9 %	21,0 %
Palvelut	59,1 %	49,3 %	62,5 %	58,0 %	52,5 %	57,2 %	66,1 %	75,3 %
Alueella olevat työpaikat	3 344	818	814	683	967			

Alueella asuva työllinen työ- voima	3 360	928	973	686	1 059			
Työpaikka- omavaraisuus	99,5 %	88,1 %	83,7 %	99,6 %	91,3 %	94,6 %	97,7 %	100,0 %
Eläkeläisten osuus	34,3 %	33,6 %	41,2 %	36,8 %	36,4 %	35,8 %	30,1 %	26,0 %
Asuntokuntia	4 037	1 064	1 330	889	1 270			
Perheitä	2 522	648	783	511	750			

Lähde: Tilastokeskus, kuntien avainluvut.

Alueen suurimmat toimialat yritysten lukumäärän mukaan.

Suurimmat yksittäiset työnantajat Vimpelissä ovat SSAB, Tikli Group Oy ja alumiiniin liittyvä teollisuus myös lähialueella. Alla olevassa taulukossa on ne työnantajat, joiden yritysten kotikunta on Vimpeli; eli SSAB ei näy alla olevassa taulukossa. (Lähde Fonecta Finder / Vimpeli).

Yritys / Muu toimija	Työntekijät
Tikli Group Oy	48
Fosteri Oy	20
Voima-asennus Oy	18

J&J Herrala Oy	16
Pohjanmaan Energiaporaus Oy	9
Eurosteri Oy	9
Plastec Oy	9
K-Market Veto	9
Vimpelin Voima Oy	8

Kotikunnassa työssäkäyviä oli yhteensä 678 ja alueelle pendelöiviä eli 289 sekä Vimpelin ulkopuolella työssäkäyviä oli vuonna 2022 puolestaan 388.

Lähde: Tilastokeskuksen tietokanta: Alueella työssäkäyvät (työpaikat) työpaikan alueen, pendelöinnin, koulutusteen, iän ja vuoden mukaan, 2017 – 2022

1.3.3 Työttömyys

Etelä-Pohjanmaan alueella oli syyskuun lopussa 6 111 työtöntä työnhakijaa. Vuoden takaisesta vertailuajankohdasta määrä nousi 825 työnhakijalla (15,6 %). Koko maassa työttömien työnhakijoiden määrä nousi samalla ajanjaksolla 12,0 prosentilla. Lomautettujen lukumäärä syyskuun lopussa oli 742, jossa nousua viime vuoden vertailuajankohtaan oli 63 henkilöä eli 9,3 %. Työttömien työnhakijoiden osuus Etelä-Pohjanmaan työvoimasta oli 7,1 prosenttia, joka oli Manner-Suomen toiseksi alhaisin. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,4 prosenttia.

Oheisessa Ely-keskuksen julkaisemassa taulukosta voidaan nähdä työttömyysasteen kehitys Järvi-Pohjanmaan kunnissa. Työllisen työvoiman määrä on laskenut koko Järvi-Pohjanmaan alueella.

	Työvoiman määrä 09/2024	Työvoiman määrä 09/2023	Työvoiman määrä 09/2022	Työttömät työnhakijat 9/2024	Työttömät työnhakijat 9/2023	Työttömät työnhakijat 9/2022
Alajärvi	3 655	3 701	3 757	207	207	208
Evijärvi	996	1005	1 013	35	26	29
Lappajärvi	1 058	1 055	1 103	59	53	51
Soini	760	779	800	41	40	47
Vimpeli	1 133	1 172	1 173	65	79	54

Taulukko: Työttömyysasteen kehitys 2022 - 2024

	09/2024	09/2023	09/2022	09/2021	09/2020	09/2019	09/2018	09/2017	09/2016
Alajärvi	5,5	5,6	5,5	5,6	7,9	6,2	6,1	8,1	9,3
Evijärvi	3,5	2,6	2,9	3,5	4,9	3,4	5,1	6,6	7,1
Lappajärvi	5,6	5,0	4,6	5,0	6,8	6,1	3,9	6,1	9,0
Soini	5,4	5,1	5,9	4,6	8,6	7,6	7,4	9,2	11,4
Vimpeli	5,7	6,7	4,6	4,3	5,9	4,5	5,1	7,3	8,1
Etelä-Pohjanmaa	7,1								

Taulukko: Alueen työttömyysprosentin kehitys 2016 – 2024 (ELY-keskus: Etelä-Pohjanmaan työllisyyskatsaus. Syyskuu 2024)

1 VIMPELIN KUNNAN KUNTASTRATEGIA

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 2.5.2022 Vimpelin kunnan strategian 2022–2025.

Visio:

Vimpeli tunnetaan kansallisena kuntakentän edelläkävijänä. Vimpeli on onnistunut väestön vähenemisen pysäyttämässä ”Smart Growth” strategian avulla. Vimpeli on mahdollistanut elinvoiman kasvun vahvalla seutukuntayhteistyöllä, digitalisaatiolla sekä pilotoimalla uusia kasvua tukevia malleja.

2.1 Kuntastrategian arvot

Avoimuus

Vimpelin kunta sitoutuu avoimeen ja vastuulliseen päätöksentekoon. Kuntalaisia osallistetaan suunnittelussa ja päätöksistä tiedotetaan kunnan eri kanavissa. Kunta sitoutuu parantamaan sosiaalisen median mahdollistamaa reaaliaikaista tiedottamista. Kunta tiedottaa avoimesti päätöksenteon taustoja ja perusteita.

Yhteisöllisyys

Pienen kunnan voimavara. Järjestämme yleisötilaisuuksia, osallistavaa budjetointia, talkootapahtumia ja olemme mukana kuntalaisten arjessa. Vimpelin kunta sitoutuu edistämään kunnan sisäistä sekä Järviseedun kuntien välistä yhteistyötä. Uskomme kaikessa toiminnassa yhteistyön voimaan.

Sitoutuneisuus

Edellytys kunnan ja kuntalaisten asioiden hoidolle on se, että kunnan luottamushenkilöt ja viranhaltijat sekä työntekijät ovat sitoutuneita Vimpelin kuntaan. Kunta pyrkii sitouttamaan oman henkilöstön ja luottamushenkilöiden lisäksi myös kuntalaiset osaksi Vimpelin menestystarinaa.

Positiivisuus

Kaikki kunnan luottamushenkilöt ja viranhaltijat sekä työntekijät edustavat Vimpelin kuntaa. Tekemisessä ja puheissa tuodaan esille Vimpelin kuntaan liittyviä asioita myönteiseltä kannalta. Positiivisia asioita tuodaan myös julki kunnan markkinointi- ja some-kanavissa. Me vimpeläiset olemme kuntamme paras markkinoija.

2.2. Vimpelin kunnan strategiset tavoitteet

1. Tulevaisuus

Vimpeli on kuntakentän kansallinen edelläkävijä

2. Väestökehitys

Vimpeli pysäyttää väestön vähenemisen (Smart Growth Strategy)

3. Elinkeinoelämä

Vimpeli on yrittäjä myönteinen kunta, joka mahdollistaa elinkeinoelämän kasvun

4. Talous ja henkilöstö

Vimpelin kunta on päätöksenteossaan taloudellisesti vastuullinen

5. Vaikuttaminen ja yhdenvertaisuus

Vimpeli on kunta, jonka kehittämisen keskiössä on kuntalaiset yhdenvertaisesti

6. Vapaa-aika, kulttuuri, hyvinvointi ja terveys

Vimpeli tarjoaa monipuolisia kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluita, sekä sitoutuu edistämään ennaltaehkäiseviä hyvinvointi- ja terveystaloudellisia palveluita

7. Markkinointi

Vimpeli on pesäpallon maailmanpääkaupunki ja kuntakentän edelläkävijä

8. Kiinteistöt, tiet ja muu infra

Vimpelin kiinteistöt ja infra palvelee asukkaitaan ja elinkeinoelämää

9. Koulutus

Vimpeli on koulutuksen kansallinen pioneeri ja edelläkävijä

10. Digitalisaatio

Vimpeli mahdollistaa monipuolisen etätyön ja kuntalaisten kommunikaation kunnan kanssa

11. Kansainvälistyminen

Vimpelin kunta edistää kansainvälistymistä osana elinkeinoelämän, koulutuksen ja elinvoiman kasvua.

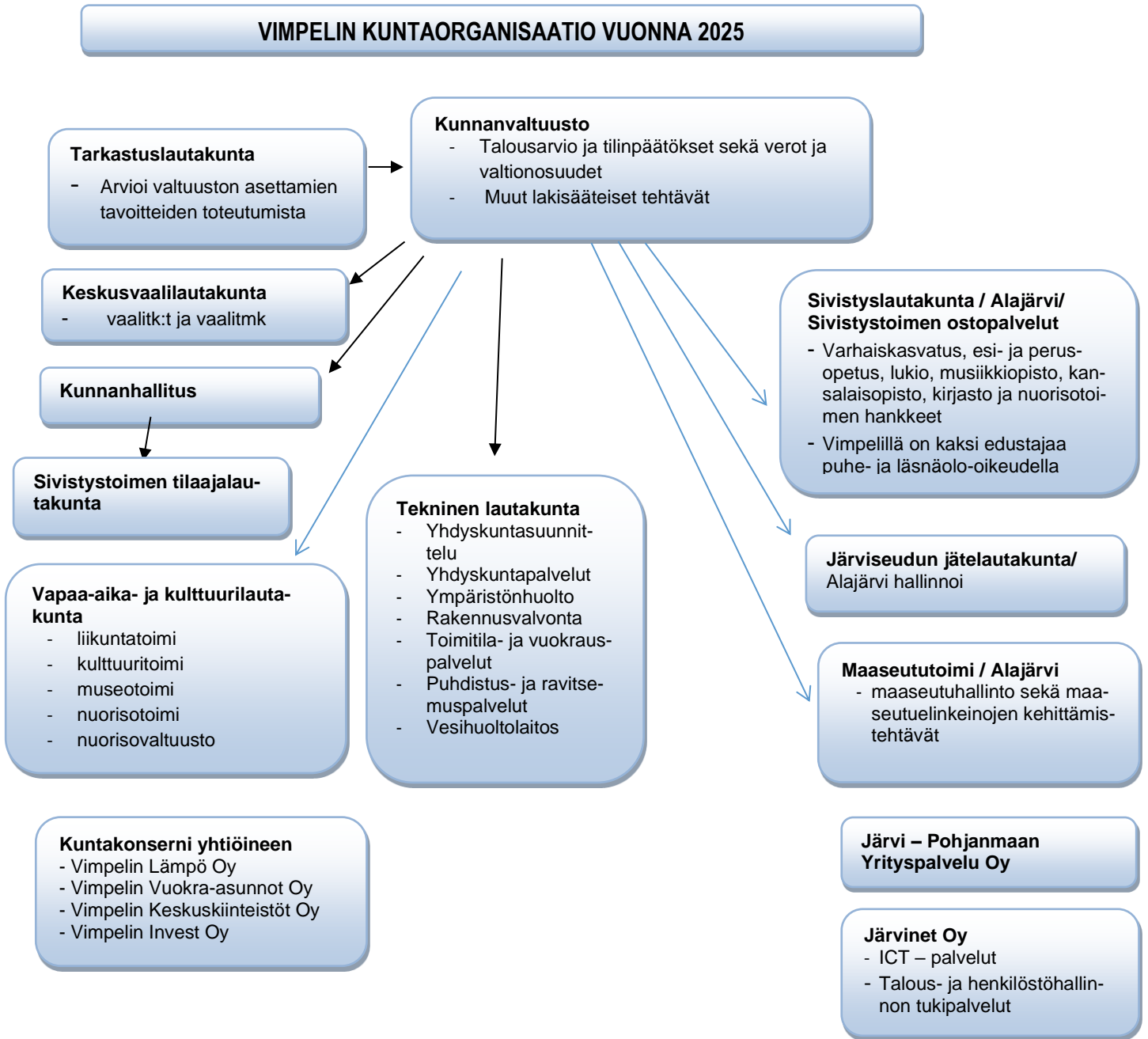
Alla olevaan taulukkoon on pyritty kokoamaan kuntastrategiasta joitakin painopistealueisiin liittyviä konkreettisia toimenpiteitä talousarviovuodelle 2024.

Vimpelin kuntastrategia vv. 2022–2025 painopistealueet ja palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Painopisteet Kuntastrategia 2022–2025	Kuntastrategiaan kirjatut tavoitteet	Keskeiset konkreettiset toimenpiteet Talousarvio 2025
<p><u>1. Tulevaisuus</u> Vimpeli on kuntakentän kansallinen edelläkävijä</p>	<p>1. Vimpeli perustaa "tulevaisuuden ja mahdollisuuksien toimikunnan" (Committee of Future and Possibilities) 2. Vimpeli etsii aktiivisesti uusia yhteistyömalleja Järvisuodun kuntien kanssa. 3. Vimpeli sitoutuu edistämään kestävästä kehitystä.</p>	<p>* Tavoitteena kokoontua 2 kertaa vuodessa. * Jatketaan Geopark-hanketta ja JPYP:n kanssa kehitystyötä. * Jatketaan ympäristöystävällisten energiaratkaisujen edistämistä.</p>
<p><u>2. Väestökehitys</u> Vimpeli pysäyttää väestön vähenemisen (Smart Growth Strategy)</p>	<p>1. Kunta optimoi JAMI:n/Vimpelin kv-rekrytointi-koulutus-integraatio mallin. 2. Vimpelin kunta ja konserniyhtiö Vimpelin Vuokratatolot Oy päivittää resurssien rajoissa vuokratatolokantaansa. Kunta lisää erityisesti perhe, opiskelijaj- ja ns "vastaanottoasuntojen" määrää 6. Kunta suorittaa kohdennettua markkinointia paluumuuttajiin 9. Kunta aktivoi "muuta loma-asunto" vakituiseksi kampanjan ja luo polun</p>	<p>*Toteutetaan talouden tasopainottamisen suunnitelmaa. Kunta edistää konkreettisesti yksityisten rakennusliikkeiden uudisrakentamista. * Aloitetaan kohdennettu markkinointi paluumuuttajille. * Tehdään asiakaspolku ja esitteet. * Jatketaan vauva-raha käyttöönottoa 1000 €/syntyvä vauva/vuosi päätettyjen ehtojen mukaan.</p>
<p><u>3. Elinkeinoelämä</u> Vimpeli on yrittäjämyönteinen kunta, joka mahdollistaa elinkeinoelämän kasvun</p>	<p>1. Vimpeli turvaa elinkeinoelämän kasvun takamalla osaavan työvoiman riittävyyden "JAMI:n/Vimpelin kv-rekry-koulutus-kotouttamisen-mallin" avulla. 2. Vimpeli lisää elinkeinoelämän mahdollisuuksia ja työpaikkoja panostamalla Geopark hankkeeseen ja matkailun brändin kasvattamiseen Järvisuodulla yhteistyössä ympäryskuntien kanssa 3. Kunta ylläpitää aktiivista vuoropuhelua yrittäjien kanssa (esimerkiksi hankintavuoropuhelu) ja noudattaa laadittua kunnan hankintaohjetta. 4. Vimpeli perustaa nuorten yrityskehittämön yhteistyössä nuorisovaltuuston, JPYP, 4H, sivistystoimi, OP + yrittäjäyhdistys 5. Yrittäjien kaavoitustarpeita huomioidaan aktiivisesti 6. Kunta järjestää yhdessä seutukunnan muiden kuntien ja JPYP:n kanssa tapahtumia, jotka lisäävät paikallisten yrittäjien näkyvyyttä, lisäävät alueen investointeja ja startup yrityksiä ja uusien innovaatioteknologioiden integroimista olemassa olevaan teollisuus klusteriin 7. Kunta edistää aktiivisesti polku-, moduuli- ja muiden "maakuntakorkeakoulu" -hankkeiden edistämistä elinkeinoelämän tueksi</p>	<p>* Jatketaan aikaisemmin sovittuja toimenpiteitä elinvoiman vahvistamiseksi. * Kunta jatkaa yhteistyötä strategisten alueiden kehittämiseksi. * Vimpelin Invest Oy:n vakauttaminen. * Määritellään Geopark-kohteiden painopistealueet. * Jatketaan kesätapahtumien järjestämistä yhteistyössä kunnan muiden toimijoiden kanssa sekä järjestetään talvitapahtuma "talvifestarit". * Jatketaan Lakeaharjun alueen kehittämistä.</p>

	8. Kunta jatkaa Lakeaharjun alueen, teollisuusmäen, kantatie 68:n ja keskustan palveluliikkeiden strategista kehittämistä ja perustaa kehityksen tueksi työryhmät	
4. Talous ja henkilöstö Vimpelin kunta on päätöksenteossaan taloudellisesti vastuullinen	1. Kunta jatkaa talouden tasapainottamista olemassa olevan strategian/painelaskelmien mukaisesti 2. Vimpelin kunta tavoittelee taseeseen noin neljän miljoonan pysyvää ylijäämäpuskuriä 5. Kunta hakee aktiivisesti, leader rahoituksia ja muita EU-pohjaisia rahoituksia, sekä hankkeita talouden tueksi 7. Vimpelin kunta optimoi oman kiinteistömässään taloudellista hallintaa fuusioimalla/yhtiöittämällä nykyiset rakenteet yhden toimijan alle, kuntakonserni veloitetaan aktiivisesti päivittämään indeksij- ja muita korotuksia vuokriin lain mukaisesti 10. Vimpelin kunta sitoutuu edistämään ja ylläpitämään henkilöstön osaamista, työhyvinvointia ja työssä jaksamista - Työnohjausta ja muita resursseja kohdennetaan tarpeen mukaan	*Järjestetään koulutuksia henkilökunnalle ja jalkauteaan kuntastrategian integraatiomalli täyteen operatiiviseen käyttöön * Kunta jatkaa talouden tasapainottamista strategian mukaisesti. * Tavoitellaan ylijäämäistä tilinpäätöstä nyt ja tulevaisuudessa. * Nostetaan vuokria vuoden 2025 aikana vastaamaan nykyistä kehitystä. * Mahdollistetaan 3 koulutuspäivää kunnan työntekijöille. * Käynnistetään vuokra-asuntojen yhtiöittäminen. * Aloitetaan sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen.
5. Vaikuttaminen ja yhdenvertaisuus Vimpeli on kunta, jonka kehittämissä keskiössä on kuntalaiset yhdenvertaisesti	2.Vimpeli on nuorisoystävällinen kunta.	*Haetaan Unicef lapsiystävällistä kuntastatusta.
6. Vapaa-aika, kulttuuri, hyvinvointi ja terveys Vimpeli tarjoaa monipuolisia kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluita, sekä sitoutuu edistämään ennaltaehkäiseviä hyvinvointi- ja terveyspalveluita	1. Kunta sitoutuu edistämään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä terveyspalveluita/ennaltaehkäiseviä palveluita. 2. Palvelut ovat helposti saavutettavissa, edullisia, sekä suunnattu kaikille eri ikäluokille. 3.Kunta sitoutuu edistämään nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia harrastaa perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Vimpeli kehittää "harrastus takuu"-mallin, joka takaa jokaiselle nuorelle mahdollisuuden urheilla ja harrastaa. Tätä varten kunta kehittää oman rahoitusinstrumentin. 4. Ikäihmisille tarjotaan maksuttomia liikuntamahdollisuuksia.	*Perustetaan seuraparlamentti. * Jatketaan syksyllä 2022 aloitettua pilottia Moms for Kids ry: n kanssa. Ylläpidetään sen tiimoilta harrastetakuuta. * Jatketään ikäihmisille suunnattujen palvelun maksuttomuutta. Liikuntahallilla maksuttomasti 2krt/vko kävelysähly sekä kuntosali. Jatkossa myös ohjattua toimintaa tarjotaan säännöllisesti. * Pesisfestariviikon kävijämäärän lisääminen. * Nuorisotilan toiminnan kehittäminen NuVa:n kanssa. * Laaditaan vuosittainen hyvinvointikertomus. * Museotoiminnan ammatillistaminen. * Järjestetään kohdennettua harrastustoimintaa lapsille ja nuorille, jotka jäävät järjestetyn toiminnan ulkopuolelle.
7. Markkinointi Vimpeli on pesäpallon maailmanpääkaupunki ja kuntakentän edelläkävijä	1.Vimpeli panostaa markkinoinnissaan luovutteen ja sosiaaliseen mediaan 6.Kunta päivittää joka vuosi oman kuntavideon 8.Kunta perustaa oman LinkedIn kanavan	* Markkinoinnissa käytettyä materiaalia laajennetaan sekä laajennetaan monikieliseksi. * Kunnan esittelyvideo päivitetään. * Perustetaan oma LinkedIn kanavan * Laaditaan monikieliset esitteet geopark-kohteista. * Laitetaan geopark-kyllit kuntoon.
8. Kiinteistöt, tiet ja muu infra Vimpelin kiinteistöt ja infrastruktuuri palvelee	1 Vimpelin kunnan kiinteistöt on ajanmukaisessa kunnossa. 2 Lisätään mahdollisuuksien mukaan uusien asuntojen määrää. 3 Hybridi-koulu hanketta suunnitellaan. 4 Lakeaharjun alueen kehittäminen 5 Yrityksille tilojen mahdollistaminen.	*Hybridi-koulun suunnittelua jatketaan.

asukkaitaan ja elinkeinoelämää		
<u>9. Koulutus</u> Vimpeli on koulutuksen kansallinen pioneeri ja edelläkävijä	7.Kunta lisää moduuli-, polku- ja korkeakouluharjoittelumahdollisuuksia elinkeinoelämän osalta	*Tarjotaan korkeakouluopiskelijalle kesätyöpaikkaa / harjoittelupaikkaa.
<u>10. Digitalisointi</u> Vimpeli mahdollistaa monipuolisen etätyön ja kunta-laisten kommunikaation kunnan kanssa	1.Liikuntapaikat ja kunnan palvelut, latujen kunto löytyy helposti digitaalisista alustoista	*Päivitetään kunnan kotisivut.
<u>11. Kansainvälistyminen</u> Vimpelin kunta edistää kansainvälistymistä osana elinkeinoelämän, koulutuksen ja elinvoiman kasvua.	1.Kansainvälisen pesäpallifestivaalin avulla Vimpeli brändäytyy kansallisesti ja kansainvälisesti	*Hyödynnetään Unescon geopark-statusta markkinoinnissa. *Käynnistetään markkinointi ja myynti kansainvälisille matkailijoille. *Kutsutaan pesäpallifestivaaleille geopark-vieraita ulkomailta. *Geopark-kyltteihin laitetaan myös muut kansainväliset geopark-kohteet.

Vimpelin kunnan organisaatioon kuuluvat kunnan pysyvät luottamustoimielimet: kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, tarkastuslautakunta, tekninen lautakunta, vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta, sivistystoimen tilaajalautakunta, keskusvaalilautakunta ja kunnanhallituksen asettamat toimikunnat.

Vimpelin kunnan vapaa-aikatoimi pitää sisällään liikuntatoimen, kulttuuritoimen ja museotoimen sekä nuorisotoimen ja nuorisovaltuuston 1.1.2022 lukien. Muut sivistystoimen palvelut sekä nuorisotoimen yhteiset hankkeet tuottaa Alajärven kaupunki ostopalvelusopimuksella Vimpelin kunnalle.

Alajärven kaupunki tuottaa maaseututoimen palvelut edelleen Soinin ja Vimpelin kunnalle.

1.1.2025 Vimpelin kunnan organisaation henkilöstöön kuuluvat seuraavat viranhaltijat; kunnanjohtaja, hallinto- ja talousjohtaja, tekninen johtaja, ympäristösihteeri, vapaa-aikasihteeri ja hallintosihteeri.

Järvinet Oy:ltä ostetaan ICT - palvelut sekä osa henkilöstö- ja taloushallintopalveluista. Elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämispalvelut hankitaan Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy:ltä. Maaseututoimen ja jätehuollon palvelut hoidetaan yhteislautakuntien kautta. Sivistys- ja varhaiskasvatuspalvelut ostetaan Alajärven kaupungilta.

3 TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS, SEURANTA SEKÄ TILIVELVOLLISET

Kunnan ja kuntayhtymän talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta, rakenteesta ja sisällöstä sekä sen hyväksymisestä, muuttamisesta ja sitovuudesta säädetään *kuntalain 110 pykälässä*. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi (*KuntaL 110.1 §*). Talousarvion ja kirjanpidon yhteys kuntataloudessa on kiinteä ja niiden vaikutus toisiinsa molemmin suuntainen. Kirjanpito tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan seurata talousarvion toteutumista tilinpäätöksessä laadittavassa talousarvion toteutumisvertailussa (*KuntaL 113 §*). Toisaalta talousarviossa noudatetaan kirjanpidon suoriteperustetta määrärahan ja tuloarvion ottamisessa talousarvioon. Kirjanpitokäytäntö ohjaa näin menon ja tulon merkitsemistä talousarviossa ja sen toteutumisvertailussa.

Yhteenvedonä todetaan kuntalakiuudistuksen tuomat keskeisimmät talousarvion sisältömuutokset:

- Talousarviossa on huomioitava aiempaa tarkemmin kuntakonsernin näkökulma sekä vastuut ja velvoitteet.
- Talousarvion on toteutettava kuntastrategiaa eli talousarviotavoitteet on johdettava kuntastrategiasta.
- Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee myös kuntayhtymiä.
- Erillinen toimenpideohjelma alijäämän kattamiseksi on poistunut, jolloin tasapainottamistoimenpiteet esitetään taloussuunnitelmassa.

Kuntalain taloussäännöksiin sisältyvänä periaatteena on laskelmien suunnittelun ja seurannan yhdenmukainen rakenne. Tulos- ja rahoituslaskelman rakenne ja tietosisältö ovat pääpiirteissään yhtenevät talousarviossa ja tilinpäätöksessä. Laskelmissa on varsinaisesti eroja vain sisäisten erien sekä kunnan liikelaitosten ja muiden taseyksiköiden käsittelyssä.

Kuntalain talousarvio- ja -suunnitelmasäännöksiä tarkoituksena on varmistaa kunnan tehtävien ja talouden oleminen kestäväällä pohjalla ja tasapainossa. Talouden suunnittelun lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoidut talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä toimintaympäristön muutokset. Taloussuunnitelmassa ja -arviossa esitetään tavoitteiden toteutuksen edellyttämät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kuntastrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista, varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista, takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Valtuuston tulee päättää myös kunnan liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista (*KuntaL 14 §*).

Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. (*KuntaL 39*). Kunnan ja kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (*KuntaL 110.3 §*).

4.1 Talousarvion 2025 rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarvio sisältää käyttötalousosan, tuloslaskelmaosan, rahoitusosan ja investointiosan.

Talousarvion sitovuus

Talousarviossa hyväksytään bruttotulot ja bruttomenot.

Talousarvion käyttötalouden osalta määrärahat ovat sitovia bruttomääräisinä:

- valtuustoon nähden kunnanhallitus- ja lautakuntatasolla (sitovuustaso osasto 02)
- lautakuntaan nähden vastuualuetasolla (sitovuustaso osasto 03)

Investoinnit ovat sitovia valtuustoon nähden hankeryhmittäin investointimenot, investointitulot ja investointinetto.

Valtuustoon nähden sitovat hankeryhmät:

Kunnanhallitus (kunnanhallitus päättää hankeryhmän sisällä)

Sivistystoimen irtaimisto (kunnanhallitus päättää hankeryhmän sisällä)

Kiinteät rakenteet ja laitteet (tekninen lautakunta päättää)

Uudisrakentaminen

Teknisen toimen irtaimisto (tekninen lautakunta päättää hankeryhmän sisällä)

Peruskorjaus (tekninen lautakunta päättää hankeryhmän sisällä)

Yleiset alueet (erikseen valtuustoon nähden sitovia kaavatiet ja urheilu- ja ulkoilualueet)

- Kaavatiet (tekninen lautakunta päättää hankeryhmän sisällä)
- Urheilu- ja ulkoilualueet (tekninen lautakunta päättää hankeryhmän sisällä vapaa-aikalautakuntaa kuultuaan)

Vesihuoltolaitos (tekninen lautakunta päättää hankeryhmän sisällä)

Sitovia eriä tuloslaskelmassa ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja menot ja tulot. Poistot on laskettu poistosuunnitelman mukaisesti.

Rahoitusosassa sitovia eriä ovat rahoitustoiminnan, lainakannan ja muut maksuvalmiuden muutokset.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa, ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Sivistyksen sekä maaseututoimen osalta talousarvio on valmisteltu palvelujen ostomäärärahoina. Tuotteiden kustannuksiin otetaan ulkoiset toimintamenot, suoriteperusteiseen laskutukseen perustuvat sisäiset menot sekä tilojen poistojen mukaiset vuokrat. Tuotteen nettohintaa määrittäessä toteutuneista kustannuksista vähennetään toimintatuotot kunnittain. Vuoden 2019 talousarviosta lukien myös kalustohankinnat ovat sisältyneet peruskunnan talousarvion investointiosaan 10 000 euron ylittävältä hankinnalta osin.

Talousarviovuoden aikana menojen mahdollisesti ylittyessä lautakuntatasolla, valtuustolle on esitettävä ylitysoikeudet ennen talousarviovuoden loppua. Ylityksille on aina esitettävä kate.

Talousarvion toteutumista tulee seurata säännöllisesti toimielinten kokouksissa.

4.2 Tilivelvolliset viranhaltijat

Kuntalain (410/2015) 123 §:n mukaan tilintarkastajien on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenille ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle myöntää vastuuvapaus.

Kuntalain (410/2015) 125 §:n 1.mom.mukaan tilivelvollisia ovat: kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat.

Hyväksymällä talousarvion valtuusto määrää myös tilivelvollisiksi tilauksittain seuraavat viranhaltijat (hallintosäännössä määritellyt toimielinten esittelijät):

Kunnanhallitus	Kunnanjohtaja
Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta	Hallinto- ja talousjohtaja
Tekninen lautakunta	Vapaa-aikasihteeri
Investoinnit	Tekninen johtaja
	Kunnanjohtaja
	Vapaa-aikasihteeri
	Tekninen johtaja

5 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVAT TOIMENPITEET TALOUSARVIOSSA

Kuntalain mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Voimaan tulleiden Kuntalain säännösten (110.3 §) mukaan alijäämän kattamisvelvoite syntyy, kun kunnan tai kuntayhtymän taseeseen on kertynyt alijäämää. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Alijäämän kattamista koskevista yksilöidyistä toimenpiteistä päätetään taloussuunnitelmassa. Taloussuunnitelman tasapainoa arvioitaessa otetaan huomioon taseeseen kertyneet ylijäämät.

Uuden kuntalain mukaan talouden tasapainottamiseksi ei laadita enää erillistä toimenpideohjelmaa, vaan kaikki yksilöidyt ja konkreettiset tasapainottamistoimenpiteet tulee esittää talousarviossa ja -suunnitelmassa. Usealle vuodelle ulottuvat talouden tasapainottamistoimenpiteet tarkistetaan ja hyväksytään vuosittain talousarvion ja -suunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Talousarvioon ja -suunnitelmaan otettavat toimenpiteet on esitettävä yksilöityinä, rahamääräisinä ja ajallisesti kohdistettuina.

Kunnanvaltuusto on 23.10.2023 hyväksynyt uuden talouden tasapainottamisohjelman talousarviovuodelle 2024 ja suunnitelmavuosille 2025 – 2026. Suunnitelmavuosilla olevat luvut eivät merkitse uusia toimenpiteitä, vaan ne kuvaavat muutosta tuloslaskelmaan verrattuna vuoteen 2023.

Erityisesti suunnitelmavuodet tulevat olemaan talouden tasapainottamisen kannalta haasteellisia. Toiminnan rahoitusta lienee välttämätön lisätä verotulojen kautta, koska valtionosuuden kautta ei tulopohjaa voida omilla toimenpiteillä kasvattaa. Lisäksi vuoden 2025 alusta voimaan tuleva TE2025 uudistus tuo suunnitelmavuosiin sekä tulojen että menojen osalta epävarmuustekijöitä.

Talouden tasapainottamishjelma	2023	2024	2025	2026
Kunnanvaltuusto 23.10.2023 §				
Vesi- ja jätevesimaksujen (kulutus) nostaminen 15 %		100 000	100 000	100 000
Kunnan suoraan omistamien asuntojen vuokrien nostaminen 10 %		21 000	21 000	21 000
Rahoitusvastikkeen poismaksu, vuokratulon lisäys		10 000	10 000	10 000
Tuntikehyksen vähentäminen oppilasmäärän pienentyessä		-40 000	-40 000	-40 000
Esikouluryhmien vähentäminen yhteen	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Kotihoidon tuen vähentäminen lasten lukumäärän laskiessa		-10 000	-20 000	-20 000
Rakennusvalvonnan taksojen ja maksujen korotus		-2 500	-2 500	-2 500
Kiinteistöstrategia ja kiinteistöjen salkutus ylläpidettäviin, kehitettäviin, myytäviin, purettaviin, "kylmäksi laitettaviin" jne. Kiinteistöstrategia hyväksytty kunnanvaltuustossa 2.4.2023				
Ylläpidettäviin kiinteistöihin toteutetaan energiansäästötoimenpiteitä		-20 000	-20 000	-20 000
Yhden esimiehen malli ruoka- ja siivouspalveluissa, toteutettu v. 2023	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Yhteensä säästöohjelma: vaikutus tulokseen verrattuna nykyiseen, euroa	60 000	263 500	263 500	263 500

Tilinpäätösten yli- ja alijäämät vuosilta 2013 – 2023 sekä taseiden yli- ja alijäämät vuosilta 2020 – 2023

Tilinpäätösten yli- / alijäämät	
TP 2013 alijäämä	-527 547,56
TP 2014 alijäämä	-221 139,17
TP 2015 ylijäämä	1 397 726,12
TP 2016 ylijäämä	1 482 844,84
TP 2017 ylijäämä	961 529,27
TP 2018 alijäämä	-503 010,33
TP 2019 alijäämä	-1 154 485,45
TP 2020 ylijäämä	1 240 913,36
TP 2021 ylijäämä	971 742,04
TP 2022 ylijäämä	794 541,98
TP 2023 ylijäämä	465 974,60

Taseen yli- / alijäämät	
Taseen alijäämä 31.12.2020	-165 830,07
Taseen ylijäämä 31.12.2021	805 911,97
Taseen ylijäämä 31.12.2022	1 600 453,95
Taseen ylijäämä 31.12.2023	2 066 428,55

Taulukko: Tilinpäätösten ja taseen yli- / alijäämät 2013–2023.

Taulukko: Tilikauden tulokset 2013–2024

6 VUODEN 2025 TALOUSARVION KESKEISET TUNNUSLUVUT TALOUSARVIOESITYKSEN MUKAAN (ULKOINEN)

TA 2025 perustuu seuraaviin tekijöihin

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
	22,25				
Tulovero-%	%	9,61 %	9,60 %	9,60 %	9,60 %
Asukasluku	2 672	2 672	2 657	2 672	2 656
Toistaiset toimet/virat	45	38,3	38,5	38,5	36
	milj. eur	milj. eur	milj. eur	milj. eur	milj. eur.
Toimintatuotot	4,2	3,64	3,83	3,66	3,71
Toimintakulut	-22,4	-10,19	-10,31	-10,37	-10,57
Toimintakate	-18,2	-6,55	-6,48	-6,71	-6,86
Verotulot	10,96	6,54	6,38	6,4	6,4
Valtionosuudet	9,1	1,77	1,79	1,45	1,6
Vuosikate	1,83	1,63	1,47	0,89	0,92
Sumu-poistot	-1,0	-1,0	-1,0	-0,89	0,92
Tilikauden tulos	0,795	0,7	0,47	0,004	-0,008
Investoinnit netto	1,9	1,6	1,9	3,96	3,49
Talousarviolainat *)	11,4	13,3	10,6	10,8	12,8
Talousarviolainat *)/asukas	4 285	4 978	4 014	4 057	4 819

*) Talousarviolainat sisältävät myös lyhytaikaiset kassalainat 3,4 milj. euroa.

Yllä olevassa taulukossa ei ole huomioitu vuoden 2025 aikana investointien rahoitukseen otettavaa pitkäaikaista lainaa.

6.1 Käyttötalous

Talousarvioesityksen mukaan toimintakate on noin -6,86 miljoonaa euroa (vuonna 2024 noin -6,74 milj. euroa ja vuonna 2023 noin -6,55 m€). Vuosikate on 915 078 euroa (vuonna 2023: 889 894 ja vuonna 2022: 1 630 123).

Toimintatuotot – ja kulut

Toimintatuotot ovat vuonna 2025 yhteensä 3,712 milj. €, joka on vuoden 2024 talousarvioon verrattuna 1,4 % suurempi (53 748 €). Toimintakulut ovat vuonna 2025 yhteensä 10,570 milj. €. Nousua kuluvan vuoden talousarvioon on 1,93 %.

Toiminta- ja vuosikate

Toimintakate on toimintatuottojen ja – kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksella ja valtionosuudella katettavan osuuden toiminnan kuluista. Toimintakate vuonna 2025 on 6,710 milj. €.

	TA 2025	TA 2024	TP 2023	TA 2023	TP 2022	TP 2021
Toimintatuotot	3 712 918	3 659 170	3 829 713	3 640 650	4 184 565	4 106 168
Toimintakulut	-10 569 723	-10 369 553	-10 307 610	-10 190 122	-22 424 940	-22 355 963
Toimintakate	-6 856 805	-6 710 383	-6 477 897	-6 549 472	-18 240 375	-18 249 795

Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2025 yhteensä 6 425 000 euroa. Verotulot on arvioitu lokakuun 2024 veroennustekehikon pohjalta. Vuoden 2025 valtionosuudet on arvioitu syyskuun 2024 valtiovarainministeriön tekemän laskelman mukaan ja niitä arvioidaan kertyvän 1 598 063 euroa.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuosikate vuodelle 2025 on 0,915 milj. €. Tulorahoitus riittää juuri suunnitelman mukaisiin poistoihin. Rahoituslaskelmassa esitetään vuosikatteen riittävyys lainojen lyhennyksiin ja nettoinvestointeihin.

Vuoden 2025 talousarvion tuloslaskelma osoittaa 8 016 euron alijäämää, 8923 094 euron poistojen jälkeen.

Tilikauden tulos

Vimpelin kunnan vuoden 2025 talousarvion tulos on negatiivinen 8 016,00 euroa.

6.2 Investointiosa

Investoinneissa käsitellään aktivoitavat eli poistonalaiset hankintamenot. Tällöin 10 000 euroa tai sitä suuremmat käyttöomaisuushankinnat ja osakkeiden hankinnat käsitellään investointiosassa. Vuonna 2025 investointien nettomenot ovat 3 292 000 euroa, kun ne vuoden 2024 talousarviossa olivat talousarviomuutosten jälkeen 3 258 565 euroa. Merkittävin investointi on kirjasto-nuorisotalo sekä Järviseudun sairaalan yhden kerroksen muuttaminen asunnoiksi.

6.3 Rahoitusosa

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Investointien rahavirrat osoittavat sen rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytysten järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Rahoituksen rahavirrat osoittavat antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Talousarviolainat

Vimpelin kunnalla on vuoden 2025 alussa talousarviolainoja 12,8 milj. €. josta kuntatodistuslainaa 3,4 milj. €. Vuonna 2025 vanhoja pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 781 000 €. Rahoituslaskelma osoittaa, että vuosikate ei riitä sekä lainojen lyhennyksiin että investointien (netto) rahoitukseen. Lisärahoitusta tarvitaan rahoituslaskelman mukaan n. 3 160 milj. euroa. Lyhytaikaista kuntatodistuslainaa sekä maksuliikennetilin limiittiä käytetään maksuvalmiuden turvaamiseen vuoden aikana.

Maksuvalmius

Kunnan maksuvalmius varmistetaan lyhytaikaisilla kuntatodistuksilla, joita hallinto- ja talousjohtaja voi nostaa 10 milj. euroon saakka (hallintosäntö 21 § kohta 3). Maksuliikennetilin limiitti on 300 000 euroa. Kassan riittävyys päivinä pyritään pitämään keskiarvolla 10 pv tai yli.

6.4 Tuloslaskelma ja tunnusluvut

Tuloslaskelma 2024					
ulkoinen	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 872 845	1 877 751	1 799 735	1 904 156	1 912 065
Maksutuotot	30 098	33 200	47 893	36 000	36 300
Tuet ja avustukset	209 667	17 635	53 774	45 475	47 735
Muut toimintatuotot	1 071 955	1 712 064	1 928 310	1 673 539	1 716 818
Toimintatuotot	4 184 565	3 640 650	3 829 713	3 659 170	3 712 918
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-2 315 757	-2 050 726	-2 085 731	-2 211 797	-2 255 785
Palvelujen ostot	-18 165 426	-6 256 663	-6 734 886	-6 470 630	-6 617 315
Aineet , tarvikkeet ja tavarat	-1 267 059	-1 112 190	-1 252 628	-1 123 040	-1 096 580
Avustukset	-176 260	-187 219	-191 521	-166 290	-198 138
Muut toimintakulut	-500 438	-583 324	-639 902	-397 796	-401 905
Toimintakulut	-22 424 940	-10 190 122	-10 904 668	-10 369 553	-10 569 723
Toimintakate	-18 240 375	-6 549 472	-7 074 955	-6 710 383	-6 856 805
Verotulot	10 960 338	6 547 000	6 383 501	6 403 000	6 425 000
Valtionosuudet	9 117 671	1 773 224	1 786 605	1 446 374	1 598 063
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	9 309		20 700		3 400
Muut rahoitustuotot	80 879	3 000	2 750	3 000	8 020
Korkokulut	-92 003	-142 529	-245 878	-250 000	-260 000
Muut rahoituskulut	-2 290	-1 100	-7 183	-2 100	-2 600
Vuosikate	1 833 529	1 630 123	1 466 938	889 891	915 078
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 038 987	-954 871	-1 000 964	-885 631	-923 094
Satunnaiset erät					
Tilikauden tulos	794 542	675 252	465 975	4 260	-8 016
Tilinpäätössiirrot					
Tilikauden yli- /alijäämä	794 542	675 252	465 975	4 260	-8 016

Tuloslaskelma sisältää myös vesihuoltolaitoksen ja muun liiketoiminnan.

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot / Toimintamenot, %	18,67	35,7	37,2	35,2	35,1
Vuosikate / Poistot, %	176,5	170,7	146,55	100,48	99,13
Vuosikate, euroa/asukas	686,5	591	552,10	333,2	344,5
Kertynyt yli-/alijäämä	1 600 454	2 275 706	2 066 429	2 279 966	2 271 950
Asukasmäärä vuoden lopussa	2 671	2 756	2 657	2671	2 656

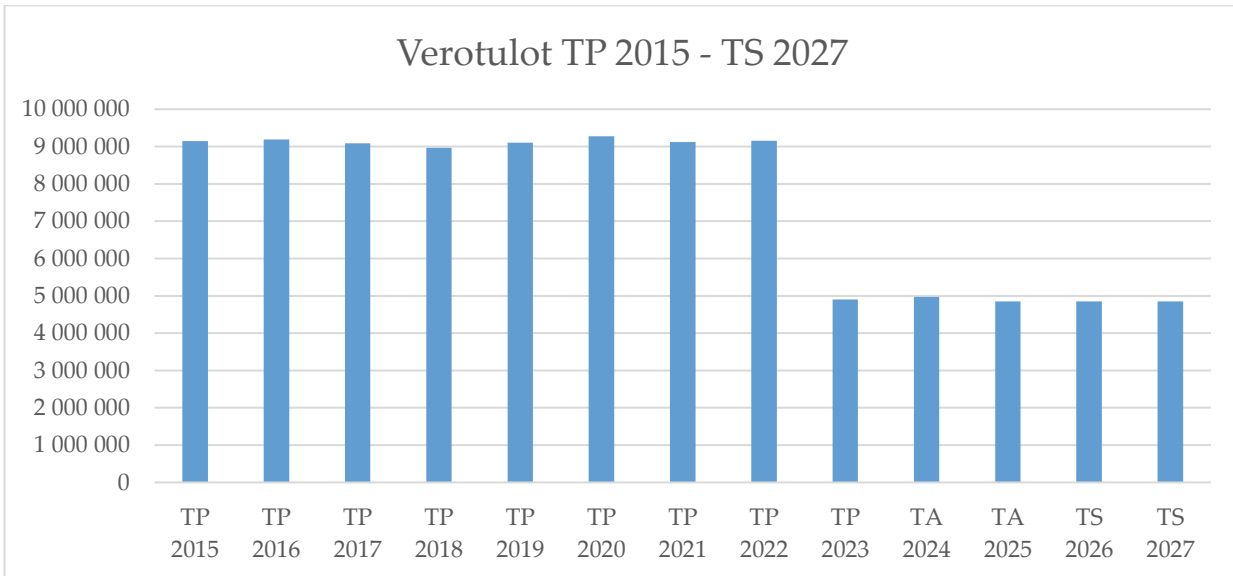
Taseeseen kertynyt ylijäämä (alijäämä) €/asukas
(tavoitearvo 300 – 400 €/asukas)

	TP 2021 + TP 2022	TP 2021 + TP 2022 + TA 2023	TP 2021 + TP 2022 + TP 2023 + TA 2024	TP 2021 + TP 2022 + TP 2023 + TA 2024 + TA 2025
Ylijäämä/alijäämä €/asukas	599	852	854	855
Asukasluku 31.12.2023	2 671	2 671	2 671	2 656
Asukasluku 31.12.2024				

7 KUNNAN VERORAHOITUS ELI VEROTULOT JA VALTIONOSUUEDET

7.1 Kunnallisvero

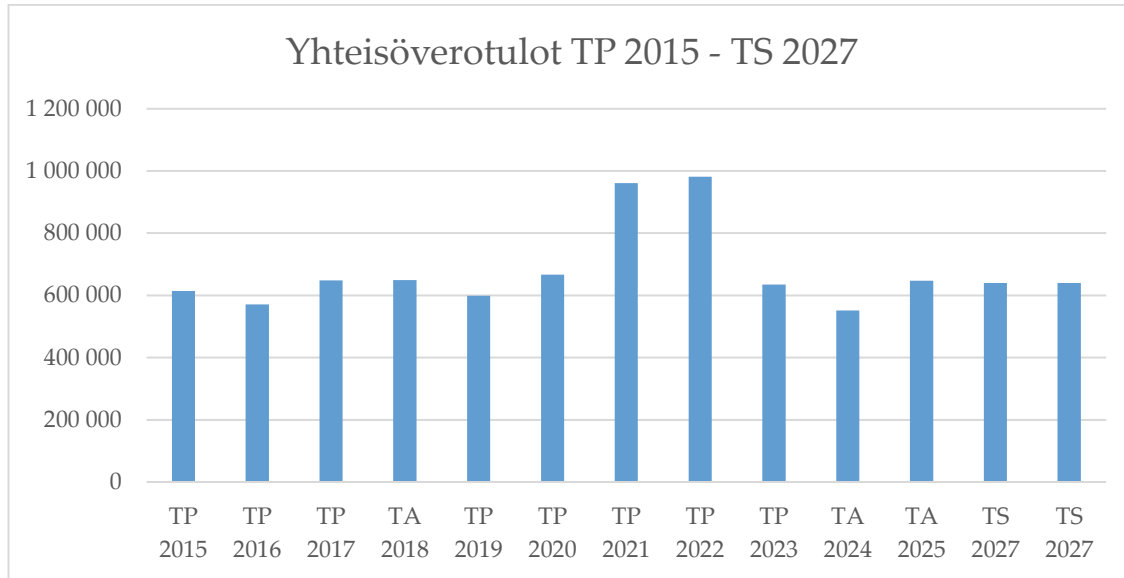
Kunnallisverokertymässä tuloveroprosentti on 9,60 %. Tilinpäätösennusteeseen v. 2024 kunnallisveron tuoton ennustetaan laskevan hieman talousarvioon verrattuna johtuen ennustettua huonommasta talouskehityksestä. Talousarvioon 2025 kunnallisverotulot on arvioitu lokakuun 2024 veroennustekehikon mukaisina.

Taulukko: Kunnallisvero 2015–2027

7.2 Osuus yhteisöveron tuotosta

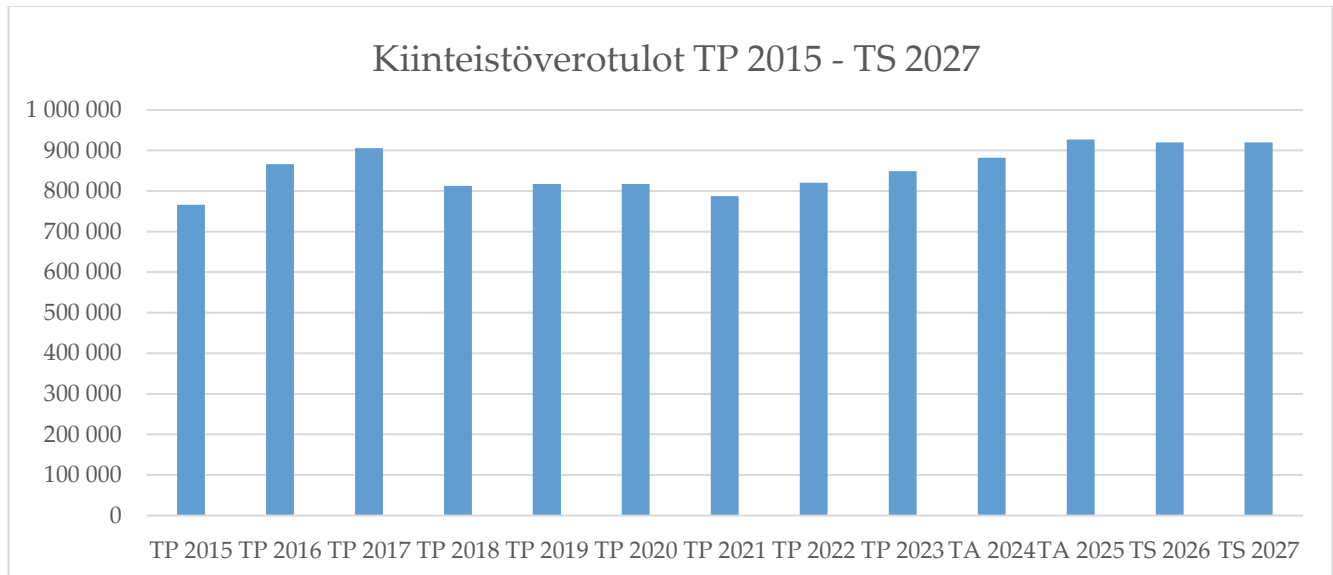
Yhteisöverokertymän arvio perustuu veroennustekehikon arvioon lokakuulta 2024.

Taulukko: Yhteisövero 2015–2027

7.3 Kiinteistövero

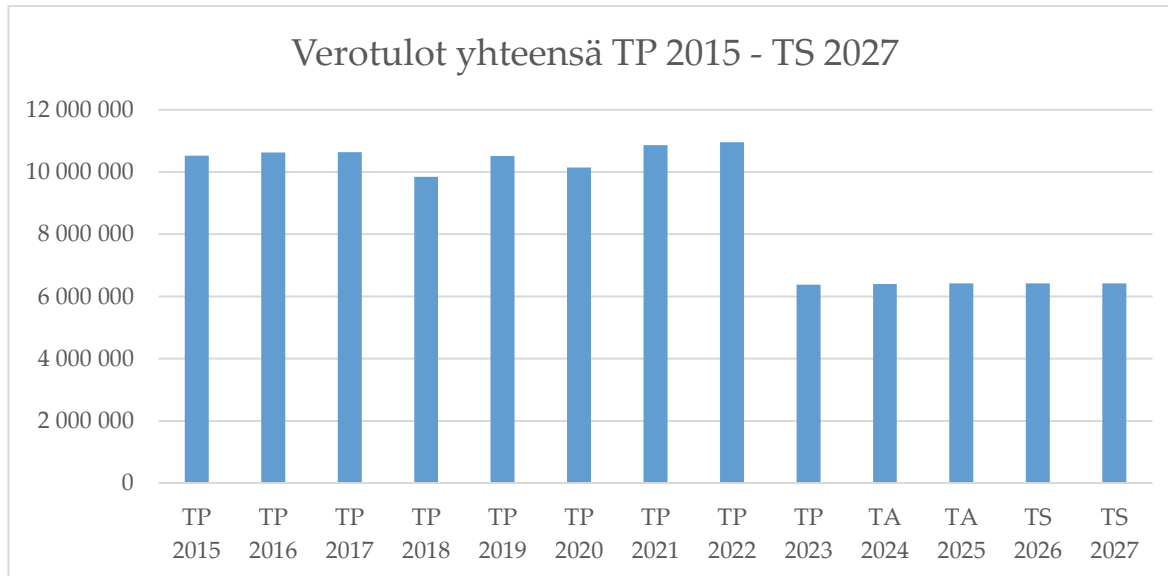
Vuoden 2025 ja suunnitelmavuosien 2026 – 2027 kiinteistöverotuotto perustuu lokakuun 2024 veroennustekehikkoon. Kiinteistöveroennusteessa on huomioitu maapohjan eriytetty kiinteistöveroprosentti.

Taulukko: Kiinteistövero 2015–2027

7.4 Verotulot yhteensä

Kunnan verotulojen määrä nousee hieman vuonna 2025 vuoden 2024 talousarvioon nähden. Laskua tulee kunnallisveron tuottoennusteesta, mutta sekä kiinteistöveron että yhteisöveron osalta on nousua.

Taulukko: Verot yhteensä 2015–2027

7.5 Valtionosuudet

Valtiovarainministeriö on päivittänyt 7.10.2024 kuntakohtaisen laskelman vuodelle 2025 myönnettävistä kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista, kotikuntakorvauksista sekä veromenetysten korvauksista. Laskelma päivittyy vielä myöhemmin veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvauksien osalta.

Laskelmaan on syyskuussa tehty päivityksiä erityisesti TE-uudistuksen johdosta. Siirtymäajan rahoituksessa käytettävät kustannustiedot on päivitetty vuoden 2023 mukaisiksi. Ennakkotietojen perusteella kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 25,02 % vuonna 2025 (vuonna 2024: 21,92 % ja vuonna 2023: 22,09 %). Valtionosuusprosentissa on otettu huomioon lisäyksenä 4,71 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 %. Merkittävin tehtävämuutos on kunnille vuoden 2025 alusta siirtyvät työvoimapalvelut. Valtionosuusprosenttiin viedyt pysyvät lisäykset ja vähennykset (kuten sote-siirrosta aiheutuva pysyvä vähennys ja pysyvä 277 milj. euron lisäys) pienentävät valtionosuusprosenttia nettona 2,06 prosenttiyksiköllä.

Peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus vuodelle 2025 on arviolta 3,4 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 86 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024 – 2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta noin 25 miljoonaa euroa.

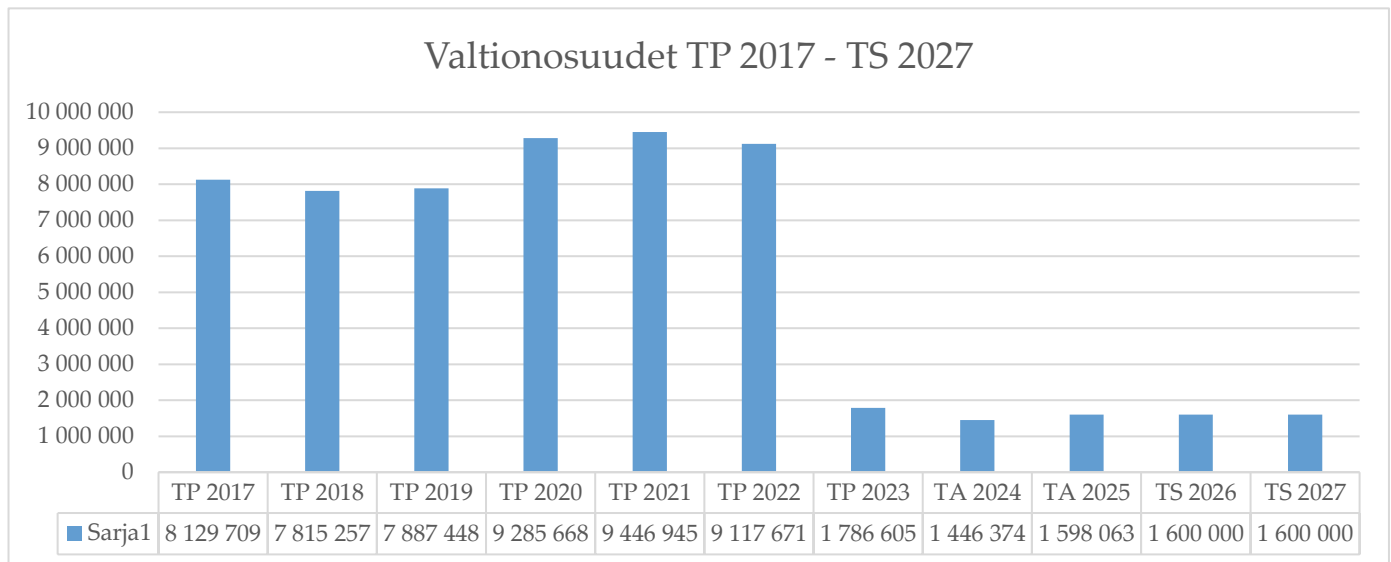
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus varmistuu vuoden lopussa.

Kunnille maksettavan rahoituksen lopputulokseen (valtionosuuden maksatukseen) vaikuttavat kotikuntakorvaukset, jotka ovat kuntien välisiä, mutta joiden maksatus hoidetaan valtionosuuksien yhteydessä. Kuntien kirjanpidossa nämä kirjataan toimintakatteeseen. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa. Kotikuntakorvaus määräytyy oppilaan iän mukaan.

Vimpelin kunnan talousarviossa esi- ja perusopetuksen valtionosuus sisältyy peruspalvelujen valtionosuuteen. Koska Alajärven kaupunki järjestää vimpeliläisille lapsille esi- ja perusopetuksen, kotikuntakorvaus näkyy heidän talousarviossaan kotikuntakorvaustulona. Tämä tulo otetaan huomioon Alajärven laskutuksessa esi- ja perusopetuksen menot Vimpelin kunnalta. Vastaavasti tämä kotikuntakorvausmeno vähennetään valtionosuuden maksatuksessa Vimpelin kunnalta. Lukion valtionosuus maksetaan Alajärven kaupungille, koska Vimpelin lukio on Alajärven lukiopalvelujen yksikkö Vimpelissä. Vimpeli maksaa Alajärvelle siten nettomenot.

Jos maksatus kokonaisuudessaan on negatiivinen, kunnalta peritään kuukausittaisina erinä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 46 §:n 4 momentin nojalla negatiivisen maksatuksen mukainen euromäärä. *

*Vimpelillä valtionosuus on maksatuksessa negatiivinen ja suurempi v. 2025 kuin vuonna 2024.

Taulukko: Valtionosuudet 2017–2027

Kuntien valtionosuusuudistus siirtyy vuodella eteenpäin. Alkuperäinen tavoite oli, että uudistus olisi saatu voimaan jo vuoden 2026 alusta.

Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuutta ollaan uudistamassa vastaamaan kuntien uutta roolia sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeisessä tilanteessa. ”Uudistuksen tavoitteena on, että erikokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa turvataan. Tulee ottaa huomioon niin muuttotappiokuntien tarpeet kuin kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia.” Näin kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen.

Uuden rahoitusmallin tarkoitus on vahvistaa kuntien itsehallintoa ja säilyttää kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus. Uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti siten, että se ei lisää julkisia menoja, vaan vahvistaa kasvua ja julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Osana uudistusta arvioidaan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Samalla tarkastellaan tasauksen piirissä olevien verojen määrää ja tasauksen suuruutta. Perusperiaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien omaan käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden.

8 VIMPELIN KUNNAN TALOUSSUUNNITELMA 2026–2027

Vimpelin kunnan taloussuunnitelman perustana vuosille 2026–2027 on ollut vuoden 2025 talousarvio.

Suunnitelmavuodelle 2026 myyntituottoja ja muita toimintatuottoja on korotettu 3,5 % vuoden 2025 tasosta, pois lukien maksutuotot ja avustukset, joita on korotettu n. 2 % vuoden 2025 talousarvion tasosta. Muista toimintatuotoista on vähennetty vuokratuloja sotekiinteistöjen sekä kunnan suoraan omistamien asuntojen yhtiöittämisten vuoksi.

Toimintamenoista henkilöstökuluja on korotettu palkkakertoimen suhteessa arvioituna n. 2 %. Palvelujen ostoista on vähennetty sotekiinteistöihin ja asuntoihin liittyvät kustannukset, koska kiinteistöt on yhtiötetty. Samasta syystä aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin sekä muihin toimintakuluihin on arvioitu em. kiinteistöihin liittyvien kustannusten vähennys. Palvelujen ostoon on huomioitu Kuntayhtymä Kypille työvoimapalvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Kunnan maksusuudet pitkäaikaistyöttömien osalta Kelalle kasvavat jo vuoden 2025 alusta lukien, kun kunnat maksavat ns. sakkomaksuja myös ansioon suhteutetuista päivärahoista. Avustukset on pidetty ennallaan TA-vuoden 2025 tasossa. Verotuloihin on arvioitu 0,5 %:n kasvu TA 2025 arviosta. Valtionosuus on arvioitu perustuen valtiovarainministeriön 7.10.2024 laskelmaan. Korkomenoihin on arvioitu lisäystä, koska v. 2026 tulee lainanotto edelleen kasvamaan, mikäli investointiosa hyväksytään esitetyssä muodossa. Myös poistojen kasvu on ennakoitu investointiosaan perustuen. Toisaalta poistoista on vähennetty sotekiinteistöjen poistot.

Suunnitelmavuodelle 2027 toimintatulot on arvioitu suunnitelmavuoden 2026 tasoon. Palvelujen ostossa on vähennystä verrattuna vuoteen 2026 johtuen sivistystoimen ostopalvelujen arvioidusta vähenemisestä erityisesti perusopetuksessa oppilasmäärän laskun vuoksi. Muista toimintamenoista on vähennetty päiväkodin väistötilojen vuokran vähennys. Verotuloihin on ennakoitu maltillinen kasvu. Valtionosuusuudistus siirtyi valtiovarainministeriön 22.10.2024 ilmoituksen mukaan vuoteen 2027. Valtionosuusarvio on pidetty vuoden 2026 tasossa.

**TALOUSSUUNNITELMA 2026 -
2027**

Ulkoinen	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 872 845	1 799 735	1 904 156	1 921 065	1 981 000	1 981 000
Maksutuotot	30 098	47 894	36 000	36 300	37 000	38 000
Tuet ja avustukset	209 667	53 774	45 475	47 735	47 000	48 000
Muut toimintatuotot	1 071 955	1 928 310	1 673 539	1 761 818	500 000	500 000
Toimintatuotot	4 184 565	3 829 713	3 659 170	3 712 918	2 565 000	2 567 000
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-2 315 757	-2 085 731	-2 211 797	-2 255 785	-2 300 900	-2 346 918
Palvelujen ostot	-18 165 426	-6 734 886	-6 470 630	-6 617 315	-5 900 000	-5 805 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 267 059	-1 252 623	-1 123 040	-1 096 580	-1 000 000	-1 024 000
Avustukset	-176 260	-191 521	-166 290	-198 138	-198 138	-198 138
Muut toimintakulut	-500 438	-639 902	-397 796	-401 905	-417 000	-327 000
Toimintakulut	-22 424 940	-10 904 663	-10 369 553	-10 569 723	-9 816 038	-9 701 056
Toimintakate	-18 240 375	-6 477 897	-6 710 383	-6 856 805	-7 251 038	-7 134 056
Verotulot	10 960 338	6 383 501	6 403 000	6 425 000	-6 452 000	-6 501 000
Valtionosuudet	9 117 671	1 786 605	1 446 374	1 598 063	1 580 000	1 580 000
Arvonlisäveron takaisinperintä						
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	9 309	20 700		3 400		
Muut rahoitustuotot	80 879	7 090	3 000	8 020	3 000	3 000
Korkokulut	-92 003	-2445 878	-250 000	-260 000	-324 000	-324 000
Muut rahoituskulut	-2 290	-7 183	-2 100	-2 600	-2 000	-2 000
Vuosikate	1 833 529	1 466 938	889 894	915 078	457 962	623 944
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 038 987	-1 000 964	-885 631	-923 094	-700 000	-700 000
Arvonalentumiset						
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut						
Tilikauden tulos	794 542	465 975	4 260	-8 016	-242 038	-75 056
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)						
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)						
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)						
Tilikauden yli- /alijäämä	794 542	465 975	4 260	-8 016	-273 518	

Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toimintatuotot / Toimintamenot, %	18,7	35,1	35,3	35,1	261	26,5
Vuosikate / Poistot, %	176,5	146,6	100,5	99,1	65,4	89,1
Vuosikate, euroa/asukas	686,5	549,2	335,1	344,5	172,4	234,9
Kertynyt yli-/alijäämä	1 600 454,00			2 058 412	1 784 894	1 709 838
Asukasmäärä vuoden lopussa	2 671	2 671	2 656	2 656	2 656	2 656

9 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Vimpelin kunnan omistajapolitiikan periaatteet, tavoitteet ja käytännön toimintaohjeet sisältyvät konserniohjeeseen. Konserniohjauksen kannalta keskeisiä asioita ovat kunnan omistajapolitiikan tavoitteet, konserni johdon tehtävät, konserniraportointi sekä konsernin tarkastus ja valvonta.

Konsernijohton muodostavat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Konserniohjauksen kannalta on keskeistä, millaiset tavoitteet konserniyhtiöille on asetettu ja miten niiden toteutumista voidaan mitata. Kunnanvaltuusto määrittelee konserniyhtiöille kunnan tavoitteet ja kunnan omistajapolitiikan linjaukset. Valtuusto päättää myös konserniyhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Kunnanhallitus antaa ohjeet yhtiökokouksissa oleville henkilöille kunnan kannan huomioon ottamisesta päätöksenteossa. Lisäksi hallitus valvoo kuntakonserniyhtiöiden toimintaa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia epäkohtien korjaamiseksi. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan konsernipolitiikkaa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernirakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanhallitukselle.

Kunnanvaltuusto antaa konserniyhtiöille seuraavat yhtiökohtaiset tavoitteet vuodeksi 2025:

9.1 Vimpelin Vuokra-asunnot Oy

Tavoitteet kunnan v. 2025 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vv. 2026–2027

	Talousarvio 2025	Ts 2026	Ts 2027	Tavoite-luokka
Tilojen käyttöaste	89 %	91 %	92 %	Toiminnallinen tavoite
Talouden tervehdyttämissuunnitelma	Toteutus suunnitelman mukaan	Toteutus suunnitelman mukaan	Toteutus suunnitelman mukaan	Taloudellinen tavoite
Tilikauden tulos vähintään	>0	>0	>0	Taloudellinen tavoite
Alijäämä				Taloudellinen tavoite
Omavaraisuusaste %	>10	>15	>25	Taloudellinen tavoite
Pitkäaikainen vieras pääoma €/asukas	< 1050 €/asukas	< 1050 €/asukas	< 1050 €/asukas	Taloudellinen tavoite
Korjausinvestointien suunnitelma	Toteutus suunnitelman mukaan	Toteutus suunnitelman mukaan	Toteutus suunnitelman mukaan	Toiminnallinen tavoite
Korjausinvestointien taso % liikevaihdosta	20 %	20 %	20 %	Toiminnallinen ja taloudellinen tavoite

Asukaslukuna käytetään 2656 asukasta = 31.12.2023 asukasluku

Yhtiöön liittyvät riskit:

- hidas reagointimahdollisuus kustannusten nousuun
- iäkäs asuntokanta

mahdollinen asukaskato tappiollisen muuttoliikenteen vuoksi

9.2 Vimpelin Lämpö Oy

Vimpelin Lämpö Oy

Tavoitteet kunnan v. 2025 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vv. 2026 – 2027

	Talousarvio 2025	TS 2026	TS 2027	Tavoiteluokka
Liittymien määrä kpl	55	56		Vaikuttavuustavoite
Yksikköhinta kunnallisen tuotannon keskiarvosta alv 0 %	68 € / Mwh	68 €/Mwh		Tuotantotavoite
Katetuotto %	25	25		Kannattavuustavoite
Sijoitetun pääoman tuotto	5	5		Kannattavuustavoite
Tilikauden voitto / liikevaihdosta	25	25		Taloudellinen tavoite
Omavaraisuusaste %	67 %	70 %		Taloudellinen tavoite
Suhteellinen velkaantuneisuus %	n. 25 %	n. 25 %		Taloudellinen tavoite
Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä €/asukas	< 60 €/asukas	< 60 €/asukas		Taloudellinen tavoite
Osinko omistajalle	1 000 euroa	1 000 euroa		Taloudellinen tavoite

Investoinnit

Suunnitteilla vuodelle 2025 Meijerin Kpa-kattilan keskiosan tuubien vaihto.
Hinta-arvio 35 000 – 40 000 euroa.

Riskit

- Isoja riskejä ovat energiantuotantolaitteiden rikkoutuminen. Näihin on varauduttu hyvin ja lämmön-
tuotanto on turvattu kaikissa tilanteissa. Riski on lähinnä taloudellinen.
- Pienempänä riskinä putkiston rikkoutuminen.
- Riskejä aiheuttaa myös lainsäädännön poukkoilevuus.
- Riskinä yhtiön toiminnalle nähdään myös liiketoiminnan ajautuminen osaksi kuntaomistajan omaa
toimintaa. Asiakkaiden ja kuntalaisten tasapuolisen kohtelun vuoksi on tärkeää, että yhtiön toiminta
ja päätöksenteko pidetään erillään kunnallisesta päätöksenteosta. Toimintaa koskevat päätökset tu-
lee tehdä ensisijaisesti yhtiön toimintaa, taloutta ja kehitystä ajatellen. Edellä mainittu ei kuitenkaan
estä läheisen yhteistyön kehittämistä.

9.3 Vimpelin Keskuskiinteistöt Oy

Tavoitteet kunnan v. 2025 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vv. 2026–2027

Tavoitteet

	Talousarvio 2025	Ts 2026	Ts 2027	Tavoiteluokka
Tilojen käyttöaste	80 %	100 %	100 %	Toiminnallinen tavoite
Tilikauden tulos	0	>0	>0	Taloudellinen tavoite
Omavaraisuusaste %	>20	>20	>20	Taloudellinen tavoite

Merkittävimmät investoinnit talousarviovuonna ja suunnitelmavuosina:

- Hulevesijärjestelmän korjaamisen jatkaminen vuosittain vapaan pääoman puitteissa
- Kattopeltien vaihtotyö sisäpihan puolella vapaan pääoman puitteissa

Merkittävimmät yhtiön talouteen liittyvät riskit:

- Nykyisen Pub Völjyn vuokrasopimus päättyy 31.3.2025, eivätkä yrittäjät vielä ole ottaneet yhteyttä sopimuksen jatkamisesta

Riskeihin varautuminen:

- Vuokrasopimusten määrän mahdollisesti vähetessä pyritään markkinoimaan tiloja näkyvästi

9.4 Vimpelin Invest Oy

Kunnanvaltuusto on 23.10.2023 § 79 päättänyt perustaa Vimpelin Invest Oy:n, joka on 100 %:sti kunnan omistama kehitysyritys. Kehitysyrityksen tavoitteena on ensisijaisesti vastata Vimpelin kunnan teollisuustilatarpeisiin mm. vastaanottohallin rakentaminen. Lisäksi perustettava kehitysyritys voi omistaa ja hallinnoida osakkeita, kiinteistöjä, osuuksia, tontteja ja vuokrata niitä. Kunnan omistuksessa nykyisin olevat teollisuushallit voidaan siirtää kehitysyritykselle.

Tavoitteet kunnan v. 2025 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vv. 2026–2027

Tavoitteet

	Talousarvio 2025	Ts 2026	Ts 2027	Tavoiteluokka
Tilojen käyttöaste	100 %	100 %	100 %	Toiminnallinen tavoite
Sijoitetun pääoman tuottoprosentti	>0	>5	>6	Taloudellinen tavoite
Osinko omistajalle, mikäli osingonjakoa koskevat ehdot täyttyvät		1 % SVOP-rahastosijoituksesta	1,5 % SVOP-rahastosijoituksesta	Taloudellinen tavoite

Merkittävimmät investoinnit talousarviovuonna ja suunnitelmavuosina: Teollisuuskiinteistön rakennuttaminen vuokralaisen käyttöön. Rakennusprojektin aloitus keväällä 2025, valmistuminen noin vuoden päästä aloituksesta. Tämän jälkeen vuokralainen ottaa tilat kokonaan omaan käyttöönsä. Vuokraamisessa käytetään lunastusvuokrasopimusta ja tavoitteena on, että vuokralainen lunastaa kiinteistön Invest Oy:ltä kymmenessä vuodessa. Rahoitusvaihtoehtoina pidetään pääasiassa kunnan takaamaa lainaa, valtion investointitukia, erityisrahoitusohjelmia ja -avustuksia.

Merkittävimmät yhtiön talouteen liittyvät riskit: Rakennuskustannusriski ja rakentamisen viivästykset.

Riskeihin varautuminen: Tehokas projektinhallinta, jolla estetään budjettiylitykset sekä aikatauluviivästykset.

Muut Konserniyhtiöt

- Järviselän koulutuskuntayhtymä (omistus osuus 9,74 %)
- Etelä- Pohjanmaan Liitto (omistusosuus 1,75 %)

Osakkuusyhtiö

- JärviS Energia Oy (omistusosuus 33,33 %)

Vaikuttaminen mainittujen yhtiöiden ja yhteisöjen toimintaan ja talouteen niin, että ne ottavat toiminnassaan huomioon kuntatalouden niukkenevat resurssit.

Kuntayhtymä Kymppi (Te2025) aloittaa toimintansa v. 2025 alussa.

10 RISKIEN HALLINTA JA KESKEISIMMÄT RISKIT

- I. **Strategiset riskit** liittyvät kunnan pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin ja niihin kohdistuviin epävarmuustekijöihin
  - Geopoliittinen epävakaus on lisääntynyt
  - Väestön väheneminen sekä Vimpelissä että koko Suomessa
- II. **Toiminnalliset riskit** koskevat mm. päivittäistä toimintaa, prosesseja ja tietojärjestelmiä henkilöstön osaamista ja saatavuutta, suhdannevaihteluita ja lainsäädännön muutoksia.
Geopoliittisen epävakauden vaikutukset yritysten ja kunnan toimintaedellytyksiin:
  - Kyberhyökkäykset ja muut tietojärjestelmiin liittyvät riskit
  - Kunnan peruspalveluihin liittyvät uhkatekijät
  - Henkilöstön osaamiseen liittyvät riskit
    - valmiussuunnitelman ajantasaisuus, varautuminen sekä henkilöstökoulutus
- III. **Taloudelliset riskit** liittyvät mm. talouden tasapainoon, tulorahoituksen riittävyyteen, investointeihin ja rahoitukseen.
  - lainamäärän kasvu ja korkokustannusten nousu
- IV. **Rahoitusriskit** ryhmitellään korkoriskiksi, valuuttariskiksi, likviditeettiriskiksi ja luottoriskiksi.
  - Kriisiytynyt tilanne Euroopassa vaikuttavat rahamarkkinoihin ja ovat aiheuttaneet korkokustannusten nousun
  - maksuvalmiuden ylläpito tulojen ollessa epäsäännölliset
  - maksatuksessa negatiivinen valtionosuus heikentää maksuvalmiutta ja lisää korkokustannuksia
    - päivittäinen maksuvalmiuden seuranta
- V. **Vahinkoriskit** koskevat vakuutuksia, joilla varaudutaan omaisuus- ja henkilövahinkoihin.
  - kiinteistöjen kunnossapitotoimenpiteet tehdään suunnitellusti,
  - peruskorjauskohteiden valvonta
  - kulunvalvonta
  - vakuutukset pidetään ajan tasalla

Vakuutusyhtiö Pohjola.

Ajoneuvovakuutukset If.

11 HENKILÖSTÖ

Talousarvion henkilöstökuluihin kuuluu palkat ja palkkiot sekä henkilösivukulut.

Talousarviossa on varauduttu 4,0 %:n sopimusten mukaisiin palkankorotuksiin kesäkuun 2024 palkoista laskettuna. Henkilöstökulut ovat vuoden 2025 talousarviossa yhteensä 2 255 785 €. Tästä summasta palkkojen ja palkkioiden osuus on 1 776 382 € ja henkilösivukulujen osuus 479 403 €. Henkilösivukuluista eläkemenuperusteisen maksuosuuden sijaan vuodesta 2023 lukien on tullut verorahoitukseen perustuva ta-sausmaksu, jonka osuus on 2025 vuonna 133 704 euroa (vuonna 2024: 170 739 euroa).

Palkkojen sivukulut on laskettu seuraavien prosenttien mukaan; sairausvakuutusmaksu 1,73 % (2024: 1,30 %), työttömyysvakuutusmaksu 0,57 % (2024: 0,52 %), työnantajan palkkaperusteinen eläkemaksu (KuEL) 16,78 % (2024: 16,70 %) ja muut vakuutusmaksut 0,7 %. Palkkojen sivukulut ovat vuonna 2025 yhteensä 19,78 %, kun ne vuoden 2024 talousarviossa olivat 19,22 %.

Vakinaisten virkojen ja toimien täyttämiseen tulee pyytää **kunnanhallituksen** lupa. Lupaa hakiessa on valmistelussa oltava esillä vaihtoehto, jossa tehtävä voidaan hoitaa ko. virkaa tai työsuhdetta täyttämättä.

Alle kolmen päivän sijaisia ei palkata, ellei työtehtävä vaadi sijaisen palkkaamista kiireellisenä asiakkaiden turvallisuuden vuoksi (esim. puhdistuspalvelut ja ravitsemispaalvelut perusturvan yksiköissä). Pitempiaikaisen sijaisen palkkaamiseen pyydetään joko teknisen johtajan tai hallinto- ja talousjohtajan lupa. Yli vuoden sijaisuus käsitellään joko teknisessä lautakunnassa tai kunnanhallituksessa.

Vuosiloma annetaan työntekijälle työnantajan määräämänä ajankohtana. Vuosilomasta vähintään 65 % on sijoitettava lomakaudelle (kesäloma). Muu osa lomasta (talviloma) on annettava viimeistään seuraavan lomakauden alkuun mennessä. Vimpelin kunnassa kunnanviraston vuosilomat tulee keskittää kunnanviraston kiinnioloaikoihin.

Työajat tulee suunnitella niin, että ne vastaavat toiminnan tarpeita. Työnantaja vastaa ja päättää töiden, työaikojen sijoittelusta eri päiville. KVTES tai TS ei sisällä määräyksiä säännöllisen työajan sijoittamisesta tiettyyn kellonaikaan tai viikonpäivään. Työvuorot voidaan sijoitella porrastetusti työpäivän sisällä. Koko kunnan henkilöstö on siirretty sähköiseen työajan seurantaan.

Tapaturmavakuutusyhtiö on Pohjola-Vakuutus.

Henkilöstö

Tulosalue	Tulosyksikkö Virka- ja toiminimike	TP	TP	TA	1.8.2024	TA	TS	TS
		2021	2022	2024		2025	2026	2027
Hallinto	YLEISHALLINTO							
	Kunnanjohtaja	1	1	1	1	1	1	1
	HALLINTO JA TALOUS							
	Hallinto- ja talousjohtaja	1	1	1,5	1,5	1	1	1
	Hallintosihteeri	1	1	1	1	1	1	1
	~~Laskentasihteeri~~	1	1					
	~~Palvelusihteeri~~	1	1					
	Taloussihteeri			1	1	1	1	1
	Viestintäsihteeri			1	1	1	1	1
	Tekninen toimi	HALLINTO						
Tekninen johtaja / rakennustarkastaja		1	1	1	1	1	1	1
Toimistos sihteeri		2	2	2	2	2	2	2
Kiinteistösihteeri, asunnot *			1	1	0	0	0	0
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖVALVONTA								
Ympäristösihteeri ym.		1	1	1	1	1	1	1
PUHDISTUS- JA RAVITSEMUSPALVELUT								
Rav.- ja puhdistusp. esimies				1	1	1	1	1
~~Ravitsemispalveluesimies~~		1	1					
Vastaava suurtaloukokki/ravitsemistyöntekijä		1	1	1	1	1	1	1
~~Suurtaloukokki~~		4	4					
Ravitsemistyöntekijä		3,5	3,5	4	4	4	4	4
~~Tiiminvetäjä~~		0,5	0,5					
Laitoshuoltaja		12	12	7	7	7	7	7
TILAPALVELU								
Kiinteistöinsinööri		-	-	1	1	1	1	1
~~Kunnanmestari~~		1	1					
Ammattimies		7	6	6	6	5	5	5
Kirvesmies			1	1	1	1	1	1
LIIKUNTAPAIKAT								
Liikuntapaikkojen hoitaja		2	2	2	2	2	2	2
YHDYSKUNTAPALVELUT								
Yhdyskuntapalvelujen päällikkö				1	1	1	1	1
Kunnallistekniikan palveluvastaava		0,5	0,5	0,5				
Vesi- ja viemärlaitoksenhoitaja		1	1	1	1	1	1	1
Viemärlaitoksen hoitaja		1	1	1	1	1	1	1
VAPAA-AIKAPALVELUT								
Vapaa-aikatoimi	Vapaa-aikasihteeri	1	1	1	1	1	1	1
	Nuoriso-ohjaaja-liikunnanohjaaja		1	1	1	1	1	1
		44,5	47,5	39	37,5	36	36	36

12 VIMPELIN KUNNAN VUODEN 2025 TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Kunnan taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee osoittaa riittävät resurssit asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä osoittaa, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Suunnitelmien tulee turvata kunnan tehtävien hoitaminen. Toisaalta suunnitelmien on oltava realistisia siten, että kunnan talouden tasapaino voidaan säilyttää tai saavuttaa suunnittelukaudella. Talousarvion laadinnassa on otettava huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Talouden suunnittelussa lähtökohtana ovat olleet kuntastrategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoidut talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä muut toimintaympäristön muutokset. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on otettu huomioon koko kuntakonserni niin, että tytäryhteisöjen toiminta ja talous kytetään tavoitteiden avulla tiiviisti kunnan strategiaan.

Kunnan toiminnalle asetettavilla tavoitteilla on pyritty luomaan positiivisia vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin sekä kunnan elinvoimaisuuteen. Tavoitteet on asetettu siten, että ne kattavat tehtäväalueen perustehtävät ja ovat toteutettavissa niihin osoitetuilla voimavaroilla. Voimavarat tarkoittavat sekä taloudellisia resursseja että henkilöstöresursseja.

Kunnanhallituksen ja lautakuntien tehtävänä on huolehtia ja seurata, että palveluiden saatavuus hoidetaan tehokkaasti ja taloudellisesti kuntalaisille. Jos saatavuudessa huomataan poikkeavuuksia, niistä puutteet selvitetään ja korjataan mahdollisimman ajantasaisesti.

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelmavuodet 2026–2027 valmistellaan valtuuston hyväksyttäväksi viimeistään 16.12.2024 pidettävään kokoukseen. Vuoden 2024 tilinpäätös valmistellaan kunnanhallituksen hyväksyttäväksi 31.3.2025 mennessä ja valtuuston hyväksyttäväksi 30.6.2025 mennessä.

Toiminnan tuloksen seuranta tehdään sivistys- ja maaseututoimen osalta sopimuksissa määriteltyjen maksusuuskausiraportoinnin pohjalta. Kunnan oman toiminnan osalta tuloseuranta tehdään kuukausittaisen toteumaraportoinnin kautta. Konserniyhtiöiden toiminnan raportointi tapahtuu konserniohjeen mukaan.

12.1 Keskusvaalilautakunta

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVIEN MÄÄRÄRAHAT / keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta (ulk.)	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tuotot	3 173,80	6 096,60	3 800	5 244	14 000	6 300
Kulut	-11 977,88	-6 803,42	-7 380	-8 702	-20 375	-17 638
Toimintakate	-8 804,08	-706,82	-3 580	-3 458	-6 375	-11 338

Vuonna 2025 järjestetään kuntavaalit ja aluevaalit.

12.2 Tarkastuslautakunta

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA MÄÄRÄRAHAT / tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta (ulk.)	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tuotot						
Kulut	-11 912,85	-10 381,16	-12 444	-11 385	-14 900	-16 350
Toimintakate	-11 912,85	-10 381,16	-12 444	-11 385	-14 900	-16 350

Tarkastuslautakunnan talousarvio sisältää luottamushenkilöpohjaisen tarkastuslautakunnan toiminnan sekä ammattitilintarkastuksen. Tilikausilla 2021–2024 tarkastusyhtiönä toimii KPMG Oy.

12.3 Kunnanhallitus

12.3.1 Taloudelliset tavoitteet

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA MÄÄRÄRAHAT/ kunnanhallitus

Kunnanhallitus (ulk.)	TP 2021	TP 2022 ja muutos	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tuotot	15 218,12	166 693,60	28 810	91 675	36 610	29 625
Kulut	-18 138 573,54	-17 991 565,71	-6 329 548	-6 087 876	-6 471 788	-6 675 245
Toimintakate	-18 123 355,42	-17 824 872,11	-6 300 738	-5 996 202	-6 435 178	-6 645 620

Seuraavassa erittely valtuustoon nähden sitovasta määrärahasta / yleishallinto.

Yleishallinto (ulk.)	TP 2021	TP 2022 + muutos	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tuotot	8 361,29	161 346,36	25 910	90 164	34 310	27 325
Kulut	-741 783,90	-878 579,14	-895 306	-945 803	-963 073	-979 196
Toimintakate	-733 422,61	-717 232,78	-869 396	-855 639	-928 763	-951 871

Yleishallinnon vastuualue sisältää seuraavat toimintamenot: kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, hallinto- ja toimisto, muu toiminta, nuorten työllistäminen, löytöeläinten talteenotto ja säilytys, yhteiskuntasuhteet, catering, kunnan markkinointi, isännöintipalvelut, sivistystoimen tilaajalautakunnan palkkiot sekä pakolaisten vastaanotto ja työmarkkinatuen kuntaosuus sekä vammais- ja vanhusneuvoston kulut.

Ulkoisen/sisäisen, toimintakate	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kunnanvaltuusto	-53 094	-30 504	-39 264	-19 750	-34 629	-38 410
Kunnanhallitus	-187 338	-202 719	-193 965	-196 350	-223 123	-244 846
Hallinto- ja toimisto	-254 707	-298 312	-311 506	-305 448	-328 269	-272 110
Muu toiminta	-184 189	-193 148	-178 340	-201 112	-196 940	-189 400
Nuorten työllistäminen	-12 604	-12 376	-15 182	-10 836	-15 211	-16 978
Löytöeläinten säilytys	-7 200	-7 200	-7 300	-7 218	-7 200	-7 400
Yhteiskuntasuhteet	-8 651	-11 449	-23 200	-12 968	-34 200	-31 200
Catering	-10 531	-10 219	-9 353	-12 893	-10 016	-11 452
Kunnan markkinointi	-22 039	-5 410	-25 600	-22 081	-55 590	-56 653
Isännöintipalvelut	-6 600	0	0	0	0	0
Sivistyst. tilaajalautakunta	-3 442	-2 727	-3 144	-2 134	-3 050	-3 500
Maahanmuuttopalvelut		-8 798	-14 550	-11 852	-728	-21 298
Työmarkkinatuen kuntaosuus			-100 000	-53 611	-73 000	-117 049
Kansainvälistymishanke	-23 412	6 875	0	0	0	0
Vanhusneuvosto				0	-1 000	-1 000
Vammaisneuvosto				0	-1 000	-1 000

Kunnanvaltuusto: kokouspalkkiot ja vuosipalkkiot, ict-kulut.

Kunnanhallitus: Kunnanhallituksen kokouspalkkiot ja kunnanjohtajan virkaan liittyvät kustannukset. Avustuksiin lisätty vauvaraha.

Hallinto- ja toimisto: Yleishallinnon henkilöstön palkkakulut.

Muu toiminta sisältää jäsenmaksuja mm. E-P liitto, Kuntaliitto, KT-kuntatyönantaja, Kuntamaisema sekä kunnan jakamiin yleisavustuksiin ja kylien kehittämisrahaan varatun määräraha-avustuksiin sekä Kirkonkylän kyläyhdistykselle myönnettävän avustusmäärärahavarausten tekojäärädan sähkö- ym. kuluihin syntyneiden kustannusten mukaan. Lisäksi kustannuspaikalta kirjataan pankkien palvelumaksut ja osa vakuutuksista.

Nuorten työllistäminen: määräraha suoraan kunnan palkkaamiin kesätyöntekijöihin n. 20 nuorta ja avustukseen n. 20 nuoren työllistymiseen yrityksiin, yhdistyksiin ja kotitalouksiin.

Löytöeläinten säilytys: Ostopalvelun vuosimaksu

Yhteiskuntasuhteet: Kesäasukasrekisteri, kunnan järjestämät tapahtumat, edustaminen, sponsorointikustannukset.

Catering: Kunnan tilaisuuksien, kokousten ym. tarjoilukustannukset ym. kustannukset ja työ.

Kunnan markkinointi: Kunnan viestintä (0,5 htv), messuille osallistuminen, kunnan uudet www-aijut, painatukset, ilmoitukset ym. kulut.

Tilaaajalautakunta: Kokouspalkkiot ja vuosipalkkio

Maahanmuuttopalvelut: Kotouttamisen kustannukset (0,75 htv), KEHA:n maksama tulo,

Työmarkkinatuen kuntaosuus: ns. sakkomaksu pitkäaikaistyöttömistä Kelalle.

Vanhus- ja vammaisneuvostot: Yhteisten vaikuttamistoimielinten kustannukset sopimusten mukaan.

Toimistopalvelut (ulk.)	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tuotot	6 856,83	5 347,24	2 900	1 511	2 300	2 300
Kulut	-46 846,96	-47 972,60	-56 200	-52 286	-58 300	-62 200
Toimintakate	-39 990,13	-42 625,36	-53 300	-50 775	-56 000	-59 900

Toimistopalvelut sisältävät monistuksen, ICT:n, tilitoimistopalveluiden ja postituksen kustannukset kunnanhallituksen vastuualueella.

Ict-kustannus syntyy mm. kunnassa käytössä olevien eri ohjelmien ylläpitokuluista, palvelinkustannuksista ja ylläpitopalvelusta. Tilitoimistopalvelut pitävät sisällään mm. kirjanpitolpalvelut ja palkanlaskennan palvelut kunnanhallituksen vastuualueella.

Henkilöstöpalvelut (ulk.)	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tuotot						
Kulut	-19 276,49	-33 517,87	-27 101	-31 831	-26 035	-29 376
Toimintakate	-19 276,49	-33 517,87	-27 101	-31 831	-26 035	-29 376

Henkilöstöpalvelut sisältävät henkilöstöhallinnon, yhteistyötoimikunnan, työpaikkaruokailun ja tyky-toiminnan kustannukset sekä pääluottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen korvaukset KVTES:n mukaan sekä muut työsuojeluun liittyvät kustannukset.

Muu yhteistoiminta (ulk.)	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
	-396 578,55	-376 063,67	-226 000	-170 070	-191 500	-455 315

Muu yhteistoiminta sisältää mm.:

Elinkeinotoimi: JPYP:n osuus ja muu kehittäminen.

Projektien (kunnan ulkopuoliset hankkeet) kuntaosuudet.

Ympäristöterveydenhuolto.

Kuntayhtymä Kymppi rahoitusosuus.

Geopark-toiminnan kuntaosuus.

Joukkoliikenne: kuntaosuus sekä asiointiliikenne.

Lisäksi valtuuston nähdessä sitovaan tasoon sisältyvät sivistys- ja varhaiskasvatuspalveluiden sekä maaseutuhallinnon palveluiden ostot, joista esitetään talousarviokirjassa tarkempi erittely vielä erikseen.

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Perusturva	-12 287 176	-12 296 511	-11 719 981	0	0	0	0
Sivistystoimi (osto)	-4 268 482	-4 670 583	-4 746 469	-5 068 327	-4 831 895	-5 180 995	-5 094 634
Maaseutu- ja lomitus	-49 263	-49 244	-50 598	-56 614	-55 990	-51 885	-54 164
Yhteensä	-16 604 921	-17 016 338	-16 654 871	-5 124 941	-4 887 885	-5 232 880	-5 148 798

12.3.2 Toiminnalliset tavoitteet

Kunnanhallitus / yleishallinto

Tavoite	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntastrategian tavoite 1		
Vimpeli on kuntakentän kansallinen edelläkävijä	Perustetun ”tulevaisuuden ja mahdollisuuksien toimikunnan” (Committee of Future and Possibilities) kokoontuminen vähintään 2 kertaa vuodessa	Toteutunut kyllä / ei
Kuntastrategian tavoite 2		
Vimpeli pysäyttää väestön vähenemisen	Aloitetaan kohdennettu markkinointi paluumuuttajille Valmistellaan esite ”muuta loma-asunto” vakituiseksi asunnoksi Edistetään uusien asuntojen hankkeita yksityisten yritysten kanssa yhteistyössä Jatketaan vauva-rahaman käyttöönottoa 1000 €/syntyvä vauva / vuosi	Toteutunut kyllä / ei
Kuntastrategian tavoite 3		
Vimpeli on yrittäjämyönteinen kunta, joka mahdollistaa elinkeinoelämän kasvun	Hankintavuoropuhelu yrittäjien kanssa Vimpelin Invest Oy:n toiminnan vakauttaminen	Toteutunut kyllä / ei
Vimpeli on yrittäjämyönteinen kunta, joka mahdollistaa elinkeinoelämän kasvun	Vimpeli lisää elinkeinoelämän mahdollisuuksia ja työpaikkoja panostamalla Geopark hankkeeseen ja matkailun brändin kasvattamiseen Järviseudulla yhteistyössä ympäryskuntien kanssa Määritellään Geopark-kohteiden painopistealueet	Toteutunut kyllä / ei
Yrittäjien kaavoitustarpeita huomioidaan aktiivisesti	Maanhankinta teollisuuden tarpeita varten, ohjeellinen tonttijako, investointiosa -tarveharkintainen	Toteutunut kysynnän mukaan kyllä / ei
Kuntastrategian tavoite 4		
Vimpelin kunta on päätöksenteossään taloudellisesti vastuullinen	Kunnan omistamien asuinkiinteistöjen yhtiöittäminen käynnistetään Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen saatetaan päätökseen vuoden 2025 loppuun mennessä	Toteutunut kyllä / ei
Vimpelin kunta on päätöksenteossään taloudellisesti vastuullinen	Henkilöstön täydennyskoulutusta järjestetään vähintään 3 koulutuspäivää / työntekijä	Toteutunut kyllä / ei

Vakaa talous	Talous tasapainossa Alijäämä taseessa ≤ 0 €/as	Toteutunut kyllä / ei
	Talouden tasapainottamis-suunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutetaan	Toteutunut kyllä / ei
Tavoite Kuntastrategian tavoite 5	Palvelusuunnitelma 2025 Haetaan Unicef lapsiystävällinen kunta -statusta	Arviointikriteeri (mittari) Toteutunut kyllä/ei
Tavoite Kuntastrategian tavoitteet 2, 7, 11	Palvelusuunnitelma 2025 Kuntavideo päivitetään Kunnan nettisivut päivitetään Kuntaesite päivitetään ja lisätään kunnan nettisivuille 3-4 eri kielellä Geopark kohteiden kyltitys ja digitointi Käynnistetään markkinointi ja myynti kansainvälisille matkailijoille	Arviointikriteeri (mittari) Toteutunut kyllä / ei

12.4 Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta

Valtuustoon nähden sitovasta määrärahasta vapaa-aika ja kulttuurilautakunta.

12.4.1 Taloudelliset tavoitteet

Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta (ulk.)	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tuotot	18 875	40 765	22 400	22 750
Kulut	-227 822	-241 322	-237 475	-239 871
Toimintakate	-208 947	-200 557	-215 076	-217 121

Vapaa-aika- ja kulttuuritoimen vastuualue sisältää seuraavat toimintamenot:

vapaa-aika- ja kulttuuritoimen hallinto, liikuntatoimi, nuorisotoimi, kulttuuritoimi, museot, nuorisovaltuusto, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä pesisfestivaalit.

Alla olevassa taulukossa on informatiivinen erittely toimintamenoista, toimintatuloista ja toimintakatteesta 2023 - 2025.

TA 2024 (ulk.)	TA 2023	TA 2023	TA 2024	TA 2024	TA 2024	TA 2025	TA 2025	TA 2025
	Toimintakate	Toimintakate	Toimintatuotot	Toimintamenot	Toimintakate	Toimintatuotot	Toimintamenot	Toimintakate
Vapaa-aika- ja kulttuuritoimen hallinto	-24 832	-17 591	200	-27 360	-27 160	200	-27 150	-26 950
Liikuntatoimi	-61 147	-55 795	20 100	-80 394	-60 294	20 200	-80 361	-60 161
Nuorisotoimi	-46 288	-58 500	600	-53 733	-53 133	700	-56 756	-56 056
Kulttuuritoimi	-22 100	-16 976	0	-20 800	-20 800	0	-18 300	-18 300
Museot	-6 700	-1 961	1 500	-5 400	-3 900	1 500	-4 900	-3 400
Nuorisovaltuusto	-12 700	-7 350	0	-13 000	-13 000	0	-14 800	-14 800
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	-15 634	-16 226	0	-17 556	-17 556	150	-18 123	-17 973
Pesisfestivaalit	-19 546	-26 159	0	-19 233	-19 233	0	-19 481	-19 481

12.4.2 Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet, VALTUUSTOON NÄHDEN SITOAVAT TAVOITTEET:

Liikuntatoimi

Tavoite Kuntastrategian tavoite 6	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Seuraparlamentin perustaminen	Seuraparlamentti koostuu parlamentissa (hallitus) ja foorumista (yhdistysillat). Muodostetaan parlamentista yhdistysten kanssa toimiva kokonaisuus, joka kokoontuu 2 - 4 kertaa vuodessa.	Toteutunut Kyllä / Ei
Liikuntapaikkojen käytitiedot	Tilastoidaan ja raportoidaan keskeisten liikuntapaikkojen käytitiedot.	Toteutunut Kyllä / Ei
Kuntalaisten liikuntamahdollisuuksien kasvattaminen	Ulkokuntosalin rakentaminen Saarikentän aluekehittämishankkeen avulla. SUP-lautojen ja kajakien vuokrauspalvelu yhteistyössä yhdistyksen tai yrittäjän kanssa.	Toteutunut Kyllä / Ei
Kohdennettu liikkumisryhmä seuratoiminnan ulkopuolelle oleville lapsille ja nuorille.	Järjestetään lapsille ja nuorille matalan kynnyksen kilpailumatonta liikuntakerho, jossa on lajikoiteiluja.	Toteutunut Kyllä / Ei

Nuorisotoimi

Tavoite Kuntastrategian tavoite 6	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Nuorisotilan käytitiedot	Tilastoidaan ja raportoidaan nuorisotilan käytitiedot sähköisen NuoDo-palvelun avulla.	Toteutunut Kyllä / Ei
Käyttäjien näköiset, käytännölliset ja toimivat nuorisotilat	Uuden nuorisotilan valmistuessa; NuVa, käyttäjät, vapaa-aikatoimi ja puhdistuspalvelut mukaan suunnittelemaan tilojen kalustaminen kohderyhmälle sopivimmalla tavalla.	Toteutunut Kyllä / Ei
Lasten ja nuorten harrastustoiminnan kasvattaminen	Harrasteohjaus-palvelumallin luonti. Nuoriso- ja liikunnanohjaaja tarjoaa tukipalvelua nuorille löytämään apua harrastustoiminnan löytymiseen ja aloittamiseen.	Toteutunut Kyllä / Ei

Kulttuuritoimi

Tavoite Kuntastrategian tavoite 6	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kulttuuritapahtumien järjestäminen eri kohderyhmille	Avustuksien jaossa kulttuuritapahtumien järjestämiseen huomioidaan eri kohderyhmät.	Avustuksilla on järjestetty kulttuuritapahtumia eri kohderyhmille. Toteutunut Kyllä / Ei
Kulttuuria lapsille	Järjestetään lapsille 1-2 kpl kulttuuritapahtumia yhteistyössä koulun ja päiväkodin kanssa.	Toteutunut Kyllä / Ei

Museot

Tavoite Kuntastrategian tavoite 6	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Museotoiminnan ammattillistaminen	Museovirastolta haettavan avustuksen myötä pesä- ja suksitehdasmuseoiden tavaroiden luettelointi ajantasaistetaan. Avustuksella palkataan museologian opiskelija suorittamaan luettelointi kesä- tai harjoittelutyönä.	Toteutunut Kyllä / Ei
Museoiden opastuksen digitointi	Taltioidaan pesä- ja suksitehdasmuseoiden opastuskierros digitaaliseen muotoon.	Toteutunut Kyllä / Ei
Näyttelyiden kehittäminen	Uudistetaan pesäpallomuseon näyttelyä 2-3 näyttelykappaleen hankinnalla.	Toteutunut Kyllä / Ei

Nuorisovaltuusto:

Tavoite: Kuntastrategian tavoite 6	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Nuorisotilan nimikilpailu	Nuorisovaltuusto järjestää nimikilpailun uudelle nuorisotilalle ja valitsee kokouksessaan nimikilpailun voittajan.	Toteutunut Kyllä / Ei
Alueellinen tapahtuma	Nuorisovaltuusto järjestää päihteettömän iltatilaisuuden/tapahtuman, joka kokoaa lähialueen nuoria.	Toteutunut Kyllä / Ei
Nuorisovaltuusto toiminnan jatkuminen	Nuorisovaltuusto järjestää kevään 2025 aikana ehdokasasettelun ja vaalit, jossa valitaan nuoria toimikaudelle 2025-2027.	Toteutunut Kyllä / Ei

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Tavoite Kuntastrategian tavoite 6	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntalaisten elintapojen raportointi	Laaditaan vuosittain hyvinvointikertomus	Toteutunut Kyllä / Ei
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kaikessa toiminnassa	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä asioita koordinoidaan kunnan johtoryhmässä poikkihallinnollisesti.	Toteutunut Kyllä / Ei
Edistetään kuntalaisten tasavertaista mahdollisuutta osallistua toimintoihin taloudellisesta tilanteesta riippumatta.	Jatketaan Kaikukortti-järjestelmä vakituiseen käyttöön.	Toteutunut Kyllä / Ei
Kunta jatkaa nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia harrastaa perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta	Jatketaan harrastetakuu yhteistyötä Moms for Kids ry:n kanssa. Varataan avustuksiin määrärahaa 4000 €.	Toteutunut Kyllä / Ei
Vuorovaikutuksen kasvattaminen seurojen ja yhdistysten kanssa	Kutsutaan koolle seurojen ja yhdistysten yhteiskokous vähintään kerran vuodessa.	Toteutunut Kyllä / Ei

Pesisfestivaalit

Tavoite Kuntastrategian tavoite 6	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kävijämäärän kasvattaminen	17 000 kokonaiskävijämäärän rikkominen 2025 pesisfestariviikon tapahtumissa.	Toteutunut Kyllä / Ei
Tapahtuman toimintojen kehittäminen	Kerätään tapahtuman aikana sekä jälkeen asiakaspalautetta sähköisellä palautekanavalla.	Toteutunut Kyllä / Ei

Kunnanhallituksen nimeämä hyvinvointikoordinaattori: Vapaa-aikasihteeri

12.5 Tekninen lautakunta

Vimpelin tekninen lautakunta tuottaa tai hankkii viranomaispalvelut sekä tukipalvelut. Teknisen toimen tehtävänä on rakentaa ja ylläpitää toimiva infrastruktuuri alueelle sekä luoda hyvät toimintaedellytykset muille tulosalueille. Strategisena tavoitteena on itsenäinen ja taloudellisesti vahva kunta, jossa on erinomaista asua. Lisäksi elinkeinopolitiikka on läpileikkaavana elementtinä kaikissa kunnan toiminnoissa.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

Valtuustoon nähden sitova taso

Tekninen lautakunta yhteensä	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	3 944 170	3 589 165	3 692 029	3 586 160	3 654 243
Toimintamenot	-4 206 466	-3 612 928	-3 958 317	-3 625 014	-3 620 619
Toimintakate	-262 296	-23 763	-266 287	-38 854	33 624

12.5.1 Yhdyskuntasuunnittelu

Lautakuntaan nähden sitova taso on toimintatulot / toimintamenot

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	18 395	10 450	14 498	9 970	6 160
Toimintamenot	-326 049	-372 946	-326 830	-456 391	-437 793
Toimintakate	-307 653	-362 496	-312 331	-446 421	-431 633

Yhdyskuntasuunnittelu käsittää teknisen, yleisten alueiden sekä tilapalveluiden hallinnon lisäksi kaavoituksen sekä mittauksen ja kartaston. Näiden lisäksi uusia kohtia ovat investointikohteiden toteutus, isännöintipalvelut sekä apuvälineiden huolto ja kuljetus. Kaavoituspalvelut ostetaan tarvittaessa yksityisiltä palvelun tuottajilta. Maanmittausinsinöörin tehtävät ostetaan tarvittaessa Alajärven kaupungilta ostopalvelusopimuksen mukaisesti. Tekninen toimi on hankkinut vuoden 2024 aikana oman GPS-mittalaitteen. Tätä hyödynnetään esimerkiksi vesi- ja viemärlaitoksen linjojen merkitsemisessä sähköiseen muotoon.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntastrategian tavoite 4		
Kunnan omistamien kiinteistöjen vuokrasopimukset	Selvitys kunnan kiinteistöjen vuokrasopimustilanteesta	Toteutunut Kyllä / Ei

Tavoite	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntastrategian tavoite 4		
Metsänhoitosuunnitelma	Metsänhoitosuunnitelman teettäminen ja suunnitelman käyttöönotto.	Toteutunut Kyllä / Ei

Teknisen hallinnon kustannuksiin kuuluvat teknisen johtajan palkkakuluista 30 % ja ympäristösihteerien palkkakuluista 50 % sivukuluineen sekä normaalit palvelujen tuottamiseen liittyvät kustannukset mm. toimistotarvikkeet, matkakulut, tiloimisto- ja ICT-palvelut sekä lautakunnan kokouksista aiheutuvat kustannukset. Tekninen hallinto on jaettu tasan seitsemälle eri sektorille: yleisten alueiden hallinto, vesihuoltolaitos, tilapalvelu, puhdistuspalvelu, ravitsemushuolto, rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu.

Tekninen johtaja vastaa toimeksiantojen mukaisesta investointirakentamisesta ja rakennusvalvonnasta talousarviossa varattujen määrärahojen puitteissa.

Tekninen hallinto	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	5 224	4 350	2 475	1 220	2 660
Toimintakulut	-126 250	-98 350	-117 349	-113 545	-124 170
Toimintakate	-121 026	-94 000	-114 874	-112 325	-121 510

Yhdyskuntatekniikan päällikön tehtävät jakaantuvat vesihuoltolaitokselle ja yleisille alueille sekä näiden toimialueiden investointikohteiden toteutukseen.

Yleisten alueiden hallinnon kustannukset jaetaan talousarviomäärärahojen suhteessa seuraaville kohteille: liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, ulkoilu- ja liikunta-alueet

Yleisten alueiden hallinto	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	987	0	809	250	1 250
Toimintakulut	-56 172	-61 237	-79 342	-71 835	-59 126
Toimintakate	-55 184	-61 237	-78 533	-71 585	-57 876

Tilapalveluiden hallinto	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	12 183	6 100	2 751	2 500	2 250
Toimintakulut	-138 371	-155 703	-111 169	-127 495	-109 861
Toimintakate	-126 188	-109 603	-108 418	-124 995	-107 611

Mittaus ja kartasto	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-4 423	-2 800	-3 709	-2 800	-2 800
Toimintakate	-4 423	-2 800	-3 709	-2 800	-2 800

Investointikohteiden toteutus	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	0	0	2 913	0	0
Toimintakulut	0	-80 887	-24	-125 979	-132 836
Toimintakate	0	-80 887	2 889	-125 979	-132 836

Isännöintipalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	0	0	45	0	0
Toimintakulut	-32	-13 969	-14 811	-13 737	-9 000
Toimintakate	-32	-13 969	-14 766	-13 373	- 9 000

Apuvälineiden huolto ja kuljetus	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	0	0	5 505	6 000	0
Toimintakulut			-424	-1 000	0
Toimintakate			-5 081	-5 000	0

12.5.2 Yhdyskuntapalvelut

Lautakuntaan nähden sitova taso on toimintatulot / toimintamenot

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	106 119	32 740	66 784	37 225	22 650
Toimintamenot	-623 527	-575 846	-513 630	-534 144	-448 322
Toimintakate	-517 407	-543 106	-446 845	-496 919	-425 672

Yhdyskuntapalvelut sisältävät:

Liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, ulkoilu- ja liikunta-alueet.

Tavoite Kuntastrategian tavoite 8	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Asemakaava-alueen tiestön kehittäminen	Luodaan asemakaava-alueen tiestän 5 vuoden kunnostussuunnitelma.	Toteutunut Kyllä / Ei

Tavoite Kuntastrategian tavoite 6	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Lisätään keskusta viihtyvyyttä	Käynnistetään Lukkarinpuiston kehittäminen.	Toteutunut Kyllä / Ei

Tavoite Kuntastrategian tavoite 6	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Leikkikenttien turvallisuuden kehittäminen.	Päivitetään 2 leikkikenttää suunnitelman mukaisesti.	Toteutunut Kyllä / Ei

Liikenneväylät

Liikenneväylät kattavat kaava- ja yksityistiet, sekä katuvalaistuksen. Kaavateiden aurauksen kunta hoitaa lakisääteisesti. Kunta avustaa yksityisteiden hoitoa. Kaavateitä on Vimpelin kunnan alueella noin 80 km. Katuvalaistuksen osalta lisätään matalaenergisiä valaisimia (Led-tekniikka, suurpainatrium) määrärahojen puitteissa alue kerrallaan. Tämä työ on jatkunut jo muutaman vuoden, mutta edelleen on alueita, joissa ei vielä ole Led-tekniikkaa käytössä.

Liikenneväylät	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-260 465	-238 835	- 200 083	-218 105	221 571
Toimintakate	-260 465	-238 835	- 200 083	-218 105	-221 571

(kaavatiet, yksityistiet, valaistus)

Puistot ja yleiset alueet

Puistoalueet käsittävät puistoalueiden, maa- ja metsätilojen, uimarantojen ja leikkikenttien, sekä muiden yleisten alueiden kunnossapidon ja rakentamisen. Tämä toteutuu talousarviossa varatun määrärahan puitteissa. Rakentamis- ja suuremmat kunnossapitotoimenpiteet suoritetaan urakalla ja pienemmät työt omana työnä. Tarvittava isompi kalusto on kilpailutettu/vuokrattu kuljettajineen ja pienempi kalusto on hankittu itselle. Metsienhoidon osalla hyödynnetään metsänhoitoyhdistysten osaamista. Puisto- ja ylisiin alueisiin panostetaan enemmän kuin aiempina vuosina, 30 % yhden ammattihenkilön palkkauskuluista ohjautuu puistoalueille.

Puistot ja yleiset alueet	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	55 880	18 600	27 143	22 700	22 200
Toimintamenot	-87 680	-110 429	-59 829	-78 889	-83 853
Toimintakate	-31 800	-91 829	-32 686	-56 189	-61 653

(puistoalueet, maa ja metsätilat, kaatopaikka, leikkikentät/uimarannat)

Informatiiviset tunnusluvut	
Kaavatiet	Noin 80 km (sisältää kevyenliikenteen väylät)
Yksityisteitä	Noin 50 km (kunnan talvikunnossapidon piirissä olevat) + kotipalvelun piirissä olevien asiakkaiden tiet (Hyvinvointialue ilmoittaa).

Ulkoilu- ja liikunta-alueet

Ulkoilualueisiin kuuluvat urheilukentät ja ulkoilureitistöt yms. Alueiden käyttöä pyritään kehittämään vastaamaan nykytrendejä tuomalla alueille mm. uusia suorituspaikkoja. Alueiden kunnossapito hoidetaan talousarviossa varatun määrärahan puitteissa. Alueiden kehittäminen tehdään lähtökohtaisesti omana työnä. Alueiden kehittämiseen tai ylläpitoon tarvittava isompi kalusto on kilpailutettu/vuokrattu kuljettajineen.

Uimarannat on jaettu uimarantoihin ja uimapaikkoihin. Uimarantoja hoidetaan säännöllisesti kesän aikana ja ne kuuluvat kunnossapitoluokkaan 1. Uimarannalla on yleiset uimarannan tunnusmerkit (uimakopit, vessat ja uimarengas). Uimarantoja ovat Lakaniemen, Sahin, Vieresniemen ja Kouluniemen uimarannat. Uimapaikat kuuluvat kunnossapitoluokkaan 2. Näitä ovat Vinnin, Niemelän ja Lypsinmaan uimapaikat. Nämä käydään siistimässä kerran kesässä.

Ulkoilu- ja liikunta-alueet	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	670	190	20 283	575	450
Toimintamenot	-139 659	-124 413	-149 761	-128 567	-142 898
Toimintakate	-138 989	-124 223	-129 478	-127 992	-142 448

(urheilukentät, Saarikenttä, ulkoilureitistöt, muut liikunta-alueet)

Informatiiviset tunnusluvut	
Puistoja ja leikkikenttiä	9 leikkialuetta
Uimarantoja	kunnossapito 1 4
	kunnossapito 2 3

Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta

Vimpelin kunta tuottaa rakennusvalvontapalvelunsa itsenäisesti. Henkilöstömäärä pysyy samana. Rakennustarkastuksen hoitaa tekninen johtaja ja sihteerinä toimii ympäristösihteerin.

Rakennusvalvonnassa on hyvä tilanne, koska tarvittaessa ympäristösihteerin voi sijaistaa mm. lomien aikana rakennustarkastajaa sekä toimistosihteerin. Kunnan omien rakennusten osalta haastavammissa kohteissa rakennustarkastus ostetaan ulkopuolisena palveluna esim. Alajärven kaupungilta. Rakentamislaki astuu voimaan 1.1.2025 ja rakennuskuvan lupatarve muuttuu sekä ilmoitusmenettely ja toimenpidelupa poistuvat. Rakennuslupamäärien ennustetaan vähenevän selvästi.

Vuoden 2022 tilinpäätöksen vertailussa vuosien 2023 ja 2024 talousarvioihin tulee huomioida, että tällöin Vimpelin kunta myi ympäristösihteerin palveluja Alajärven kaupungille. Sopimus Alajärven kaupungin kanssa on päättynyt 31.3.2022.

Lautakuntaan nähden sitova taso on toimintatulot / toimintamenot

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	49 569	13 950	19 357	13 950	14 250
Toimintamenot	-135 723	-102 169	-103 859	-108 583	-110 388
Toimintakate	-86 153	-88 219	-84 502	-94 633	-96 138

Ympäristönsuojelu

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	5 414	3 850	5 978	3 850	4 000
Toimintamenot	-59 526	-19 479	-21 106	-23 341	-18 959
Toimintakate	-54 111	-15 629	-15 128	-19 491	-14 959

Rakennusvalvonta

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	27 580	10 100	13 379	10 100	10 250
Toimintamenot	-68 865	-82 690	-82 753	-85 242	-91 429
Toimintakate	-41 285	-72 590	-69 374	-75 142	-81 179

Tavoite	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntastrategian tavoite 8		
Osoitteet ajan tasalla ja yhtenäiset	Yhtenäistetään rakennusvalvonnan ja maanmittauslaitoksen osoitetietokanta	Toteutunut Kyllä / Ei

Tavoite	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntastrategian tavoite		
Uuden rakentamislain selkeyttäminen käyttäjille	Tiivistelmä rakennusluvan vapautuneista kohteista (Vimpelin kunta)	Toteutunut Kyllä / Ei

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Taloudelliset					
Maanhankinta, ha	0,5	4	0,546	0,2	10
Toiminnalliset					
Myönnetyt rakennusluvut ja toimenpideluvat, kpl	69	50	57	70	15
Myönnetyt rakennuslain mukaiset ilmoitukset, kpl	-	5	-	3	-
Ympäristönsuojelun tarkastukset, kpl	2	2	6	4	4

12.5.3 Toimitila- ja vuokrauspalvelut

Tekninen toimi huolehtii kunnan omistamista kiinteistöistä. Toimintaan kuuluu kiinteistön lämmityksen, sähkön, vesi- ja jätevesihuollon, talonmiespalvelun, rakennuksen sekä rakennusalueiden kunnossapidon sekä tähän liittyvä muu huolto ja ylläpito. Vuokrauspalvelu ostetaan Vimpelin Vuokra-asunnot Oy:ltä. Tilapalvelujen hallinto jaetaan eri kiinteistöille neliöiden suhteessa. Liikekiinteistöjen osalta esitetään tilinpäätöksessä eriytetty tuloslaskelma ja tase.

Hyvinvointialueen perustamisen vuoksi kiinteistöjen talousarvioluvut 2024 eivät ole vertailukelpoisia TP2022 luvun kanssa. Tilapalvelujen hallinto jaetaan eri kiinteistöille neliöiden suhteessa. Hyvinvointialueelle vuokrattuja kiinteistöjä korotetaan elinkustannusindeksillä lukuun ottamatta Väinö ja Venla kotia, joka tarkistetaan ARA-laskelman mukaan.

Lautakuntaan nähden sitova taso on toimintatulot / toimintamenot

Toimitila- ja vuokrauspalvelu	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	1 760 868	2 115 233	2 196 272	2 087 843	2 095 632
Toimintamenot	-1 535 427	-1 480 601	-1 860 084	-1 436 741	-1 364 167
Toimintakate	225 440	634 632	332 576	651 102	731 465

Liikekiinteistöjen osalta esitetään vasta tilinpäätöksessä eriytetty tuloslaskelma ja tase.

Virastokiinteistöt	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	14 159	15 034	21 681	20 168	23 193
Toimintamenot	-56 749	-45 350	-64 790	-60 264	-55 383
Toimintakate	-42 590	-30 316	-43 109	-40 096	-32 190

Kunnanvirasto

Asuinkiinteistöt	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	122 474	198 911	179 134	208 500	220 200
Toimintamenot	-52 738	-121 926	-224 798	-99 725	-90 777
Toimintakate	69 737	76 985	-45 665	108 775	129 423

Aapiskujan vuokratalo, As Oy Rauhalanrinne I, Kotipiha, As Oy Veeranpiha, As Oy, Vimpelin Sanninlehto, As Oy Rivitupa, Järviseudun sairaala-alueen asunnot, Lehtimäen kiinteistö (v. 2024) v. 2023 alk. Vanhusten tukiasunnot/Opintie 5, Vatkakan tukiasunnot, Järviseudun sairaalan tukiasunnot

Muut kiinteistöt	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	174 286	200 565	174 865	203 393	178 300
Toimintamenot	-229 553	-262 065	-248 034	-259 296	-215 138
Toimintakate	-55 267	-61 500	-73 169	-55 903	-36 838

Js alueen varasto, Vieresniemen kiinteistöt, Vimpelin nuorisotalo, Suksitehdasmuseo, Järviseudun sairaalakiinteistöt, entinen kuntoutuskoti Lähteen kiinteistö, Sääksjärven koulu, Vimplein vuokra-asunnot Oy, Paloasema, Lehtimäen kiinteistö, Kuntalaisten olohuone, Pesäpallomuseo, kiinteistöjen kunnossapito, entinen pesäpallomuseon kiinteistö, Touhula, varasto/Vinhallit

Liikekiinteistöt	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	232 245	246 822	249 863	129 570	139 100
Toimintamenot	-259 920	-197 057	-227 854	-110 866	-100 928
Toimintakate	-27 675	49 765	22 108	18 704	38 172

Varasto/Vinhalli, Lähdetien teollisuushalli, Koy Vimpelin Keskuskiinteistöt, Ent. Osuuskauppa, Vimpelin Liiketalo Oy, Kuntala Oy, Mirjanpellon kiinteistö

Hyvinvointialueen kiinteistöt	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	536 157	88 .868	974 382	952 739	962 597
Toimintamenot	-319 528	-32 .730	-355 227	-337 325	-334 628
Toimintakate	216 629	569 138	619 154	615 414	627 969

Intervalli/kuntoutusyksikkö, Toimelan kiinteistö, Tuulikello, Vimplein terveysaseman kiinteistö, Asumispalveluyksikkö Venla ja Väinö –koti sekä työpaja Apaja

Venla ja Väinö on Ara-kohde. Toimintakatteella tulee kattaa vähintään poistot, em. kiinteistöihin kohdistuvat lainojen korot ja lyhennykset.

Sivistystoimen kiinteistöt	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot (Tilapalvelut ja poistojen mukaiset vuokrat käytössä olevista tiloista)	631 326	510 085	550 099	519 297	513 267
Toimintamenot	-543 221	-452 944	-617 382	-486 177	-478 095
Toimintakate	88 105	57 141	-67 283	33 120	35 172

Aapiskujan koulu, Rantakylän koulu, Yhteiskoulu/lukio, kirjasto, Metsätarhan päiväkotito, nuorisotila sekä em. väistötilat. Sivistystoimelle ei-vuokrattujen tilojen menot 76.395 € sis. em. taulukon menoihin.

Liikuntatoimen kiinteistöt	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	50 219	53 948	46 249	54 176	58 975
Toimintamenot	-73 717	-80 529	-122 098	-93 248	-89 218
Toimintakate	-23 498	-26 581	-75 849	-39 072	-30 243

Liikuntahalli, latukonehalli

Informatiiviset tunnusluvut	Henkilötyövuotta 2024	Henkilötyövuotta 2025
Vuokra-asunnot Oy	1,1	0,4
Hyvinvointialueen kiinteistöt	2,3	2,1
Sivistystoimen kiinteistöt	1,8	2,0
Ruokakuljetukset	0,5	0,5
Ruokakuljetukset	0,4	0,5
Yleiset alueet	0,5	0,5
Muut kiinteistöt	1,5	0,5
Yhteensä	8,1	6,0

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite Kuntastrategian tavoite 7	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Vapaa-aika ja matkailupalveluiden kehittäminen	Vieresniemen majoituspaikkojen lisääminen.	Toteutunut Kyllä / Ei

Tavoite Kuntastrategian tavoite 8	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kiinteistöjen terveisyys ja turvallisuus	Palvaroittimien toiminnan varmistaminen jokaisessa asunnossa.	Toteutunut Kyllä / Ei
Tavoite Kuntastrategian tavoite 8	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kiinteistö pääoman turvaaminen	Laaditaan kunnan kiinteistöille suunnitelmamaisen kiinteistöpidon strategia.	Toteutunut Kyllä / Ei

Informatiiviset tunnusluvut			
Kiinteistöjä hoidettavana	kunnan kiinteistöt	32 712	m ²
	Vimpelin Vuokra-asunnot Oy	5 832	m ²

12.5.4 Puhdistus- ja ravitsemuspalvelut

Vimpelin kunnassa ravitsemis- ja puhdistuspalveluiden henkilökuntaa on yhteensä 12 työntekijää. Vuoden 2023 alusta ravitsemus- ja puhdistuspalvelun hallinto on yhdistetty ja kulut jakaantuvat tasan näiden kesken. Vuoden 2022 talousarvio ei ole vertailukelpoinen, johtuen hyvinvointialueen perustamisesta.

Lautakuntaan nähden sitova taso on toimintatulot / toimintamenot

Ravitsemis- ja puhdistus- palvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	1 376 756	701 142	784 887	719 872	741 148
Toimintamenot	-1 337 249	-751 787	-787 328	-760 214	-804 015
Toimintakate	39 506	-50 645	-2 442	-40 342	-62 867

Puhdistuspalvelu vastaa kunnan omistamien kiinteistöjen puhtaanapidosta. Puhdistuspalvelun kustannuksista suurin osa muodostuu henkilöstökuluista. Kustannuksiin on varattu kiinteistöjen puhtaanapidossa tarvittavat siivous-, puhdistus-, suoja- ja hoitoaineet sekä siivousvälineet ja pehmpaperit (WC- ja käsipyyhepaperit). Puhdistuspalvelun tehtävä on huolehtia siitä, että hygieniavaatimukset on huomioitu kiinteistön käyttötarkoituksen mukaan. Lisäksi puhdistuspalvelu huolehtii kunnan kiinteistöjen yleisilmeestä ja viihtyvyydestä.

Puhdistuspalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	431 686	257 709	296 996	280 365	282 898
Toimintamenot	-493 523	-327 978	-350 246	-342 282	-368 069
Toimintakate	-61 837	-70 269	-53 251	-61 917	-85 171

Puhdistuspalvelujen hallinto, puhdistuspalvelujen kiinteistöt

Puhdistuspalvelut infotaulukko	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Myyntituotot	408 609	255 309	280 183	276 365	279 898
Tuet ja avustukset	23 077	2 400	16 812	4 000	3 000
Toimintatuotot	431 686	257 709	296 996	280 365	282 898
Henkilöstökulut	-404 809	261 458	-283 831	-268 352	-292 049
Palvelujen ostot	-30 534	-24 110	-21 472	-25 170	-26 020
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-47 005	-31 150	-36 707	-34 350	-36 250
Muut toimintakulut	-11 176	-11 260	-8 236	-14 410	-13 750
Toimintakulut	-493 523	-327 978	-350 246	-342 282	-368 069
Toimintakate	-61 837	-70 269	-53 251	-61 917	-85 171

Ravitsemuspalvelun yksiköt tuottavat ateriapalveluja sivistystoimen asiakasryhmille. Asiakkaita ovat Metsätarhan päiväkotit ja Vimpelin yhteiskoulu/lukio sekä Aapiskujan väistö. Elintarvikkeiden kilpailutuksen toteuttaa vuoden 2025 alusta alkaen Hansel Oy. Ruokahuollon kustannuksista keskimäärin 88 % koostuu henkilöstö- ja elintarvikekuluista.

Ravitsemuspalvelun yksiköt tuottavat ateriapalveluja sivistystoimen asiakasryhmille. Asiakkaita ovat Metsätarhan päiväkotit sekä Vimpelin yhteiskoulu ja lukio sekä Aapiskujan väistö. Ruokahuollon kustannuksista keskimäärin 88 % koostuu henkilöstön- ja elintarvikekuluista.

Ravitsemuspalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	945 070	443 433	487 891	439 507	458 250
Toimintamenot	-843 726	-423 809	-437 082	-417 932	-435 946

Toimintakate	101 343	19 624	50 809	21 575	22 304
---------------------	---------	--------	--------	--------	--------

Ravitsemushuollon hallinto, yhteiskoulu/valmistus, yhteiskoulu/kuljetus

Ravitsemuspalvelut infotaulukko	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Myyntituotot	938 988	441 683	457 919	437 807	454 990
Tuet ja avustukset	6 082	1 750	27 779	1 700	3 260
Toimintatuotot	945 070	443 433	487 891	439 507	458 250
Henkilöstökulut	-518 269	-257 249	-274 368	-251 755	-246 449
Palvelujen ostot	-54 182	-25 130	-27 536	-25 200	-28 420
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-267 220	-139 040	-132 004	-138 70	-158 900
Muut toimintakulut	-4 055	-2 390	-3 175	-2 277	-2 177
Toimintakulut	-843 726	-423 809	-437 082	-417 932	-435 946
Toimintakate	101 343	19 624	50 809	21 575	22 304

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntastrategian tavoite 4		
Ympäristöystävällisten käytänteiden lisääminen	Hankitaan 1 energiatehokkaampi laite ruokahuollon käyttöön.	Toteutunut Kyllä / Ei

Tavoite	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntastrategian tavoite 9		
Työntekijöiden hyvinvoinnin ja osaamisen kehittäminen	Järjestetään koulutusta kaikille työntekijöille 2 työpäivää Järjestetään yksi hyvinvointipäivä/koulutus työntekijöille	Toteutunut Kyllä / Ei

Tavoite	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kuntastrategian tavoite 4		
Palvelun laadun ja asiakastyytyväisyyden parantaminen	Toteutetaan käyttäjäkysely	Toteutunut Kyllä / Ei

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Taloudellisuus					
Siivouksen keskihinta €/neliö (sis. paperit, puhdistusaineet, välineet)	2,44 €/m ² /kk	Pyritään pitämään kustannusten nousu mahdollisimman maltillisena huomioiden materiaalin hintojen muutokset sekä toiminnassa tapahtuvat muutokset	2,67 €/m ² /kk	2,90 €/m ² /kk	3,14 €/m ² /kk

Aterian keskiarvohinta	Yhteiskoulun keittiön suoritehinta 5,39 € Toimelan keittiön suoritehinta 4,39 €	Koulu aterian arvioitu hinta 3,45 € / kpl (ei sis. kuljetusta) Yhteiskoulun arvioitu suoritehinta 5,30 €	Yhteiskoulun keittiön suoritehinta on 4,87 euroa.	Sivistystoimen tukipalvelun keskimääräinen ateriahinta on 5,32 sisältäen kuljetuksen.	Sivistystoimen tukipalvelun keskimääräinen ateriahinta on 6,00 sisältäen kuljetuksen.
------------------------	--	---	---	---	---

Toiminnalliset tunnusluvut	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Lounas kpl	120 000	95 916	95 000	95 000
Päivällinen kpl	19 000	173	200	100
Ulos jaetut ateriat kpl	5 400			
Aamu- ja iltapala kpl				7 685
Välipala kpl		16 836		30 500

12.5.5 Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitoksen yleisenä tehtävänä on turvata asiakkaidensa puhtaanveden saanti ja huolehtia asiakkaidensa jätevesien käsittelystä, tuottaen palvelut kilpailukykyisesti kohtuullisella hinnalla, huolehtien verkostojen ja laitteiden kunnosta sekä huomioida tulevaisuuden investoinnit huomioiden.

Vesihuoltolaitos jakautuu:

- Vesilaitokseen, jonka tehtävänä on toimittaa kuluttajille ja asiakkailleen mahdollisimman häiriöttömästi puhdasta pohjavettä.
- Viemärlaitokseen, jonka tehtävänä on kerätä viemäriverkoston alueella asiakkaidensa jätevedet sekä ottaa vastaan muut asumisesta syntyvät jätevesilietteet ja käsitellä ne ympäristöhaitat minimoiden, nykyaikaista tekniikka käyttäen.
- Verkoston ja laitosten toiminnan turvaaminen tarvittavin huolto- ja saneeraustoimenpitein. Toimitetaan muun muassa verkostosaneerauksin, hulevesijärjestelmien tarkastuksin sekä kaukovalvontaa kehittämällä. Tavoitteena on hulevesimäärän väheneminen 5 % vuoden 2022 tasta.
- Vuonna 2025 – 2027 on tarkoitus selvittää alue kerrallaan koko Vimpelin kaava-alueen hulevesijärjestelmä sekä digitoida hulevesiverkiko.

Lautakuntaan nähden sitova taso on toimintatulot / toimintamenot

Vesihuoltolaitos yhteensä	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	682 031	729 600	629 588	731 250	774 403
Toimintamenot	-384 213	-431 748	-470 442	-437 524	-455 934
Toimintakate	297 818	297 852	159 146	293 726	318 469

Vimpelin vesilaitos	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	292 482	315 500	279 392	355 500	335 500
Toimintamenot	-133 540	-153 905	-181 354	-156 088	-190 213
Toimintakate	158 942	161 595	98 037	179 412	145 287

Vimpelin viemärlaitos	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	389 549	416 100	350 195	395 750	438 903
Toimintamenot	-250 340	-277 843	-289 087	-281 436	-265 721
Toimintakate	139 209	138 257	61 108	114 314	173 182

Tavoite Kuntastrategian tavoite 8	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Puhdistamon toiminnan vakauttaminen ja hulevesi järjestelmän parantaminen	Keskustan alueen hulevesiputkiston kartoittaminen (alue 1)	Toteutunut Kyllä / Ei

Tavoite Kuntastrategian tavoite 8	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Varavesijärjestelmän suunnitelma ja toteutuksen aloittaminen	Varavesijärjestelmän 1. vaiheen suunnitelman toteutus	Toteutunut Kyllä / Ei

Tavoite Kuntastrategian tavoite 8	Palvelusuunnitelma 2025	Arviointikriteeri (mittari)
Kaukovalvonnan kehittäminen	Kriittisten pumppaamoiden (3 kpl) liittäminen kaukovalvontaan	Toteutunut Kyllä / Ei
Vesi- ja viemäriverkoston päivittäminen Webgis-palveluun	Keskustan (alue 1) hulevesiviemrään vieminen digitaaliseen muotoon	Toteutunut Kyllä / Ei

Informatiiviset tunnusluvut			
Vesilaitos	Laskutettu talousvesi 2023	213 369 m3	
Viemärlaitos	Laskutettu jätevetä 2023	128 718 m3	

Informatiiviset tunnusluvut			
	Liittymiä 2023	Liittymiä 2024	Liittymiä 2025
Vesilaitos	10	5	7
Viemärlaitos	5	5	6

Tuloslaskelma

Vesihuoltolaitos (vesilaitos + viemärlaitos)
taseyksikkö

TULOSLASKELMA	TA 2025		TA 2024		TP 2023		TP 2022	
Liikevaihto		833 263		792 400		681 652,76		737 015,79
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)								
Valmistus omaan käyttöön								
Liiketoiminnan muut tuotot								
Tuet ja avustukset kunnalta								
Materiaalit ja palvelut		-255 297		-305 068		-299 546,04		-290 338,24
Aineet ja tarvikkeet ja tavarat								
Ostot tilikauden aikana	-109 300		-125 800		-117 957,37		-123 767,31	
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)								
Palvelujen ostot	-145 997		-179 268		-181 588,67		-166 570,93	
Henkilöstökulut		-229 424		-161 514		-184 434,01		-111 888,86
Palkat ja palvelut	-179 646		-124 120		-142 201,85		-95 691,02	
Henkilösivukulut								
Eläkekulut	-44 385		-34 451		-38 559,08		-17 867,46	
Muut henkilösivukulut	-5 393		-2 943		-3 673,08		1 669,62	
Poistot ja arvonalentumiset		-220 298		-210 023		-240 024,85		-251 904,68
Suunnitelman mukaiset poistot	-206 064		-199 028		-224 128,52		-245 836,98	
Arvonalentumiset								
Liiketoiminnan muut kulut	-14 234		-10 995		-15 896,33		-6 067,70	
Liikeylijäämä (-alijäämä)		128 244		115 795		-42 352,09		82 883,83
Rahoitustuotot ja -kulut		-48 308		-48 308		-48 307,84		-48 307,84
Korkotuotot								
Muut rahoitustuotot					0,05		-0,18	
Kunnalle maksetut korkokulut								
Muille maksetut korkokulut								
Korvaus peruspääomasta	-48 308		-48 308		-48 307,84		-48 307,84	
Muut rahoituskulut								
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		79 936		67 487		-90 659,93		34 575,99
Satunnaiset tuotot ja -kulut								
Satunnaiset tuotot								
Satunnaiset kulut								
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		79 936		67 487		-90 659,93		34 575,99
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)								
Vapaaehtoisten varausten lisäys(-) tai vähennys(+)								
Tuloverot								
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		79 936		67 487		-90 659,93		34 575,99

12.6 Sivistys- ja varhaiskasvatustoimen ostopalvelut 2025

Sivistystoimen valtuustoon nähden sitovat tavoitteet vuodelle 2025

Sivistystoimen kehittämissuunnitelman päivittäminen vastaamaan Alajärven, Vimpelin ja Lappajärven strategioiden mukaista palvelutarvetta vuodesta 2025 eteenpäin.

Kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen.

12.6.1 Sivistystoimen hallinto

Sivistyslautakunta vastaa toimialaansa kuuluvien asioiden suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta. Alajärven kaupunki tuottaa vastuukuntana ostopalvelusopimuksella Vimpelin kunnalle kaikki sivistystoimen palvelut pl. liikunta- ja nuorisopalvelut sekä museopalvelut. Lisäksi lautakunta tuottaa varhaiskasvatuspalvelut Lappajärven kunnalle.

Toiminnan toteutumista ja tuloksellisuutta arvioidaan seuraamalla asetettuja tavoitteita. Lisäksi toiminnan laatua ja vaikuttavuutta arvioidaan henkilöstökyselyn avulla. Kyselyn tulosten perusteella toteutetaan suunnitellut toimenpiteet esiin nostetuista kehittämiskohteista.

Henkilöstön koulutusta voidaan tarjota itse järjestettyjen koulutusten lisäksi omilla hankerahoituksilla ja maakunnallisten Osaaja- ja Etevä-hankkeiden puitteissa sekä tarvittaessa muiden koulutuksentarjoajien palveluiden kautta.

Oppivelvollisuusiän nostaminen 18 vuoteen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle edellyttää sen varmistamista, että kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen. Asuinkunta on velvollinen valvomaan oppivelvollisuuden suorittamista. Alajärven kaupunki on tehnyt yhteistyötä Järvisseudun ammatti-instituutin kanssa tutkintoon valmistavan koulutuksen (TUVA) järjestämisluvan saamiseksi Järvisseudun ammatti-instituutille. Järjestämislupaa ei ole kuitenkaan toistuvista yrityksistä huolimatta saatu. Tulevan lukuvuoden aikana tutkitaan muita yhteistyömahdollisuuksia tutkintoon valmistavan koulutuksen mahdollistamiseksi alueella.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2025-2027

Tavoitteiden tehtävänä on tukea strategian mukaisia kriittisiä menestystekijöitä.

- Yhteistyö

Sivistys- ja elinvoimalautakunnan yhteistoimintaa edelleen kehitetään hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteuttamiseksi

- Laadukkaat sivistyspalvelut

- Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulman toteutuminen palvelujen tuottamisessa esteettömässä ja turvallisessa ympäristössä
- Sivistystoimen kehittämissuunnitelman päivittäminen ja toimenpiteiden toimeenpano
- Kasvu- ja oppimisympäristöjen turvallisuutta ja turvallisuussuunnittelua kehitetään edelleen viranomaisten ohjeistuksen mukaisesti

Henkilöstö

- hyvinvointikyselyn kautta tulleiden kehittämiskohteiden toteuttaminen
- toimenkuvien tarkastelu tarvittavilta osin
- ammattitaidon ylläpito
  - kehityskeskustelut ja niiden seuranta 100 %
  - henkilöstön osaamisen vahvistaminen koulutussuunnitelman mukaisesti

Taloudellisuus

- talous- ja toimintasuunnitelman mukainen käyttökustannusten hallinta
- palvelutarjonnan tarvittavien rakenteellisten muutosten valmistelu ja toteuttaminen

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuosille 2025–2027		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Hyvinvointisuunnitelman valmistelu ja toteutus yhdessä elinvoimalautakunnan kanssa.	Hyvinvointisuunnitelman saattaminen valmiiksi yhdessä elinvoimalautakunnan kanssa.	Hyvinvointisuunnitelman toimeenpano yhteistyössä elinvoimalautakunnan kanssa.
Sivistystoimella on päivitetty, aktiivisessa käytössä, joka vastaa Alajärven, Vimpelin ja Lappajärven strategioiden mukaiseen palvelutarpeeseen.	Sivistystoimen kehittämissuunnitelma päivitetään vastaamaan Alajärven ja Vimpelin palvelutarvetta vuodesta 2025 eteenpäin. Henkilöstön perehdyttäminen kehittämissuunnitelman tavoitteisiin.	Sivistystoimen uusi kehittämissuunnitelma on valmis vuoden 2025 aikana. Henkilöstö on perehdytetty suunnitelmaan ja sen tavoitteet ovat henkilöstöllä tiedossa.
Kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen.	Perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen.	Kaikki perusopetuksen 9. vuosiluokan oppilaat saavat päätötodistuksen.
Kasvu- ja oppimisympäristöjen turvallisuutta ja turvallisuussuunnittelua edelleen kehitetään	Kaikissa yksiköissä on yhtenevät ja päivitettyt turvallisuus- ja kriisisuunnitelmat.	Turvallisuussuunnitelmat on päivitetty etenkin ulkoista uhkaa koskevien ohjeistusten osalta. Kaikissa yksiköissä on yhtenäinen, hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä tehty kriisisuunnitelma.
Henkilöstön hyvinvoinnin ja ammattitaidon ylläpito	Kehityskeskustelut pidetään joka toinen vuosi ja niistä tehdään kirjaus ja seuranta henkilöstöhallinnon ohjeiden mukaisesti. Koulutussuunnitelmassa huomioidaan etenkin oppimisen tuen uudistuksen tuomat koulutustarpeet.	Kehityskeskustelut pidetty 100%. Koulutussuunnitelma ja -raportti edelliseltä vuodelta tehty tammikuun loppuun mennessä.

12.6.2 Varhaiskasvatus

Alajärven kaupungin varhaiskasvatus järjestää Alajärven kaupungin sekä Vimpelin ja Lappajärven kuntien varhaiskasvatuspalvelut. Toiminta järjestetään varhaiskasvatuslain mukaisesti ja kuntien tilausten määrittämissä laajuudessa. Toimintakaudella 2025-2026 varhaiskasvatuspaikkojen määrä vastaa alueen tarpeita. Mikäli varhaiskasvatukseen hakeutuvien lasten määrä laskee, selvitetään keväällä 2025 lapsiryhmien tai etäyksiköiden vähentämistä seuraavalla toimikaudella. Syntyvyyden yleinen laskeminen alueella näyttäytyy poikkeuksellisesti hoidon sekä tarvittavan lisätilan kasvavana tarpeena.

Keväällä 2022 on laadittu Lappajärven ja Vimpelin kuntien sekä Alajärven kaupungin yhteinen varhaiskasvatustalouden ja valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin pohjautuva paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Lisäksi maakunnallisessa yhteistyössä on laadittu koko Etelä-Pohjanmaan kattava varhaiskasvatuksen digisuunnitelma. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan 2025-2026 jokaisessa yksikössä vastaamaan yksikön tarpeita sekä ohjeistamaan toimintaa veloitteen mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä Daisy -mobiiliseurantajärjestelmään, jonka avulla hoidetaan varhaiskasvatuksen ja kodin välistä tiedonkulkua, varataan hoitoajat ja laaditaan sähköiseen muotoon varhaiskasvatussuunnitelmat. Järjestelmään voidaan liittää myös lakisääteiset tukeen liittyvät asiakirjat. Erityisopetusta on tehostettu toiminta-alueella hankkeen avulla. Samalla erityisopetuksessa laadittavien tuen asiakirjojen osalta on tehostettu toimintaa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön hyvinvoinnin tulee olla keskeisessä asemassa sekä kuluvalle toimintakaudella että suunnitelmavuosilla 2026-2027. Jatkuva hyvinvoinnin tukeminen ja systemaattinen työyhteisön jaksamisen seuranta edistävät varhaiskasvatuksen laadun säilymistä. Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön Populus –perehdytysohjelmisto, joka mahdollistaa yhtäläisen ja kattavan perehdytyksen uusille työntekijöille.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuosille 2025–2027		
Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Laadukas ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti järjestetty varhaiskasvatus.	Laadittujen lasten varhaiskasvatussuunnitelmien määrä. Henkilöstön kelpoisuus	Jokaiselle lapselle on laadittu oma varhaiskasvatussuunnitelma. Kaikilla kasvattajilla on varhaiskasvatustalouden mukainen kelpoisuus.
Henkilöstön hyvinvointi	Riittävä henkilöstömäärä ja työolosuhteiden laadun ylläpitäminen	Henkilöstön työhyvinvoinnin lisääminen ja jaksamisen tukeminen.
Uuden henkilöstön perehdytys	Populus -perehdytysohjelman käyttöönotto.	Jokainen uusi työntekijä saa samansisältöisen ja laajuudeltaan riittävän perehdytyksen.

12.6.3 Perusopetus

Perusopetuksen valtuustoon nähden sitova tavoite vuodelle 2025

Kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet 2025 - 2027

Yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa painopisteenä on ennaltaehkäisevä ja varhainen tuki. Lisäksi kehitetään tuen järjestämistä Perhekeskus-mallin mukaisesti.

Toiminnalla tuetaan perusopetuksen yhtenäisyyttä, vahvistetaan tuen jatkumoa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen sekä perusopetuksesta toiselle asteelle uuden opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti.

Kehittämisessä painottuu moniammatillinen, eri hallintokuntien, organisaatioiden ja eri viranomaistahojen sekä palveluntuottajien välinen yhteistyö.

Esi- ja perusopetusta koskeva oppimisen tuen uudistus tulee voimaan 1.8.2025 alkaen. Uudistuksen tarkoituksena on yhtenäistää ja selkiyttää tuen muotoja valtakunnallisesti sekä parantaa kaikkien oppilaiden edellytyksiä suoriutua perusopetuksesta riittävin perustaidoin.

Perusopetuksen kansallisten laatuksien tavoitteena on tukea opetuksen korkeaa laatua ja monipuolista tarjontaa sekä turvata opetukselliset ja sivistykselliset perusoikeudet lapsille ja nuorille asuinpaikasta,

kielestä ja taloudellisesta asemasta riippumatta. Laatuksiteerit on muodostettu rakenteiden laadusta (johtaminen, henkilöstö, taloudelliset resurssit, arviointi) sekä oppilaan kohtaaman toiminnan laadusta (opetus-suunnitelman toteutuminen, opetus ja opetusjärjestelyt, oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki, osallisuus ja vaikuttaminen, kodin ja koulun yhteistyö, fyysinen oppimisympäristö ja oppimisympäristön turvallisuus).

Paavolan koulun rakentamishankkeessa edetään valtuuston tekemien päätösten mukaisesti.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuosille 2025–2027	
Tavoite	Toimenpiteet
Poissaolojen ehkäisy ja seurannan tehostaminen lautakunnan hyväksymän ohjeistuksen perusteella	Poissaolojen ja tuen tarpeen seuraaminen ja tilastointi ja niiden perusteella annettu oppimisen tuki
Opetustoimen henkilöstön ammatillisen osaamisen ylläpito ja kehittäminen	Henkilöstö osallistuu sekä omiin että maakunnallisiin ja valtakunnallisiin koulutuksiin. Esimiehet seuraavat koulutusten toteutumista.
Koulujen yhteinen opetussuunnitelmaan perustuva kokonaisuus ja painopistealue on kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu.	Monialaiset oppimiskokonaisuudet suunnitellaan painopistealueen mukaisesti
Opetussuunnitelman ja oppimisen tuen uudistuksen toteuttaminen ja jatkovalmistelu sekä siihen edelleen tulleiden muutosten toteuttaminen.	Muutoksista tehdään tarvittavat päätökset

12.6.4 II-aste/lukiokoulutus

Alajärven ja Vimpelin koululaitoksessa kiinnitetään erityisesti huomiota viihtyisyyteen, opetuksen korkeaan tasoon, tukitoimiin sekä opetushenkilökunnan jaksamiseen, joissa avaintekijänä on yhteisöllisen opiskelu-huollon ja työyhteisön hyvinvoinnin kehittäminen. Toiminnassa korostuvat vastuuntunto, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus. Lukio-opiskelussa pidetään myös tärkeänä opiskelijoiden henkistä kasvua, hyvän itsetunnon kehittymistä ja työnteon arvostamista.

Uuden lukiolain tavoitteena on mm. lisätä lukion vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona ja vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle.

Laajennettu oppivelvollisuus 18 ikävuoteen asti astui voimaan vuonna 2021. Sen tavoitteena on, että jokainen perusasteen päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Talousarviota laadittaessa varaudutaan opiskelijalle maksuttomaan toiseen asteeseen.

Alajärven ja Vimpelin lukiot ovat hyvin varustettuja yleislukioita. Lukioissa tarjotaan pakollisten opintojaksojen lisäksi kattava valikoima valinnaisia opintoja. Lukiot tarjoavat yhteistyössä Opinlakeusverkoston, muiden oppilaitosten, korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa opiskelijoille monipuoliset mahdollisuudet painottaa opintoja henkilökohtaisten toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Järviseudun urheilulinjat aloittivat toimintansa syksyllä 2024. Linjojen keskeisenä tehtävänä on yhdistää opiskelu ja tavoitteellinen harjoittelu eri urheilulajeissa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2025-2027		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
Laaja opintotarjonta	Opintotarjontaa turvataan Järvisseudun lukioiden kesken tarjottavilla etäopintojaksolla. Opiskelija voi täydentää opintojaan Järvisseudun ammatti-instituutin, musiikkiopistojen, Järvi-Pohjanmaan kansalaisopiston ja kesälukioiden sekä korkeakoulujen kursseilla. Opiskelija voi suorittaa lukiodiplomin kuvataiteessa, musiikissa, liikunnassa ja tekstiilityössä. Opiskelija voi harrastaa usean lajin kilpaurheilua lukio-opintojen rinnalla Järvisseudun urheilulinjalla. Lukioiden esports-linjoja kehitetään yhteistyössä JAMIn kanssa. Lukiolaisilla on mahdollisuus suorittaa väyläopintoja Seinäjoen ammattikorkeakouluun.	Toteutunut opintotarjonta ja oppilaitosten välinen yhteistyö
Opiskelun tuki on riittävää	Opiskeluhuollon tukipalveluilla turvataan yksilöllisen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon tehokas toteutuminen. Lukio-opiskelun alussa opiskelijaa ohjataan oman oppimistyylin ja opiskelutekniikan löytämisessä. Opiskelijoita ohjataan sähköisten oppimisympäristöjen käytössä. Erityisopetusta kehitetään Lakeuden lukioiden oppimisen tuen kehittäminen -hankkeessa ja jo opittujen kokemusten pohjalta, ja siihen varataan riittävä resurssi	Opiskeluhooltoon ja erityisopetukseen kohdennettu resurssi. Hankepalautte.
Lukioissa saavutetaan hyvät tulokset ja valmiudet jatko-opiskeluun	Ylioppilaskirjoitusten tuloksissa pyritään saavuttamaan vähintään valtakunnalliset keskiarvot. Lukion jälkeen jatko-opiskeluun sijoittuminen on vähintään valtakunnallista keskitasoa, hyvällä opinto-ohjauksella ja opiskeluhoollolla pyritään pitämään keskeyttäneiden määrä alhaisena.	Ylioppilaskirjoitusten tulokset Jatko-opiskelutilastot Keskeyttäneiden määrä
Henkilöstön ammattitaidon kehittäminen ja ylläpito	Henkilöstölle annetaan määrärahojen puitteissa mahdollisuus kouluttautua ammattitaidon ylläpitämiseksi. Henkilöstön vertaistukea muiden lukioiden aineenopettajien kanssa tuetaan mm. Järvisseudun ja Kauhavan lukioiden yhteisellä hankkeella. VESO-koulutus kohdennetaan oppimisen tuen ohjaukseen ja tekoälyn hyödyntämisen opastamiseen.	Toteutuneet yhteiset opintojaksot ja koulutukset

12.6.5 II-aste/ammattiopetus

Järvisseudun ammatti-instituutti toimii Etelä-Pohjanmaan Järvisseudulla. Toimipisteet sijaitsevat Alajärven lisäksi Vimpelissä, Lappajärvellä ja Alavudella. Koulutusta annetaan kuuteentoista (16) ammatilliseen perustutkintoon. Monet koulutusalat ovat tarjolla myös monimuotokoulutuksena.

Alajärven kaupunki ja Vimpelin kunta ovat omistajana Järvisseudun koulutuskuntayhtymässä. Alajärven kaupunki ja Soinin kunta ovat omistajina koulutuskuntayhtymä Sedussa.

Korkea-aste yhteistyö

Maakuntakorkeakoulutoiminta jatkuu SeAMK:n vakinaisena toimintana Järviseudulla. Yhteistyösopimus maakuntakorkeakoulutoiminnasta Etelä-Pohjanmaalla on allekirjoitettu vuonna 2020. Sopijapuolina ovat Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy (SeAMK) ja Alajärven kaupunki, Vimpelin kunta, Soinin kunta, Lappajärven kunta, Evijärven kunta. Järviseudun kunnat ovat tehneet päätöksen osallistumisesta maakuntakorkeakoulun rahoitukseen. Nimenä on SeAMK Maakuntakorkeakoulu.

Sopimuksen mukaan Maakuntakorkeakoulutoiminta perustuu SeAMKin ja kuntien yhteistyölle. Maakuntakorkeakoulun toiminnan koordinaattorina toimii SeAMK ja sen maakuntakorkeakoulun toiminnasta vastaavat henkilöt, aluekehittäjät. Mukana yhteistyössä ovat myös toisen asteen oppilaitokset ja vapaa sivistystyö. Tärkeä tekijä yhteistyössä on myös alueen elinkeinoelämän vahva sitoutuminen toimintaan. Koordinoitu verkostoihin perustuva yhteistyö on joustava tapa järjestää alueen tarpeista lähtevää koulutusta sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa (TKI).

Maakuntakorkeakoulun tavoitteena on muun muassa:

- vahvistaa koulutuksen saatavuutta ja vaikuttavuutta alueella
- saada ja hyödyntää tietoa alueiden tarpeista ja syventää korkeakoulujen osaamista ja vaikutusta alueella
- organisoida korkeakoulujen, elinkeinoelämän sekä julkisen sektorin yhteistyötä alueella
- tukea maakuntakorkeakoulun toimialueen kehittämistyötä
- lisätä koulutusorganisaatioiden välistä yhteistyötä
- kartoittaa TKI-toiminnan tarve alueella ja välittää tarpeenmukaisia TKI-palveluja alueen yritysten ja organisaatioiden kehittämiseksi.

Oheisessa kaaviossa on kuvattuna SeAMK Maakuntakorkeakoulun toimintamallia ja palveluita.

Automaatio- ja konetekniikan opinnot jatkuvat Alajärvellä hybridiopetuksena. Opinnot alkoivat syksyllä 2021 polkuopintoina ja jatkuvat nyt tutkinto-opintoina. Opetus tapahtuu Seinäjoella, mutta opetus väliteään etäyhteydellä Alajärvelle. Alajärven ryhmien on yhdessä mahdollista seurata opetusta Alajärven lukion tiloissa tai osallistua opetukseen etäyhteydellä kotoa käsin. Alajärven ryhmissä opiskelee tällä hetkellä yhdeksän tutkinto-opiskelijaa tavoitteena Insinööri (AMK) tutkinto. Opinnot päättyvät keväällä 2025. Uutena ryhmänä alueella on alkamassa Pk-yrityäjyyden tradenomi (AMK) polkuopinnot. Haku näihin opintoihin on joulukuussa 2024 ja opinnot alkavat tammikuussa 2025. Opinnot toteutetaan hybridiopintoina.

Osaamisvaatimukset muuttuvat työelämän, osaamistason ja teknologian kehittymisen myötä, ja siksi onkin tärkeää luoda erilaisia kouluttautumisen polkuja osaamisen kehittämiseksi. Laajalla ja monipuolisella jatkuvan oppimisen tarjonnalla pystytään vastaamaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa osaamista elämän ja työuran eri vaiheissa. Jatkuva oppiminen kattaa mm. avoimen ammattikorkeakoulun tarjoamat erilaiset mahdollisuudet osaamisen kehittämisen: yksittäiset opintojaksot, erilaiset osaamiskokonaisuudet, nonstop verkko-opinnot, erikoistumiskoulutukset, täydennyskoulutukset. Alueella annettava opintoneuvonta on myös yksi oleellinen osa jatkuvaa oppimista. SeAMK Maakuntakorkeakoulu tekee opintoneuvonnan osalta yhteistyötä mm. Ohjaamojen kanssa.

Maakuntakorkeakoulu on tehnyt yhteistyötä alueen toisen asteen oppilaitosten kanssa koko toimintansa ajan. SeAMKissa on tarjolla toiseen asteen opiskelijoille myös erilaisia väyliä siirtyä joustavasti tutkinto-opiskelijaksi. Väyläopinnot tarjoavat toisen asteen opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa korkeakouluopintoja jo toisen asteen ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen aikana. Tällä hetkellä toisen asteen väyläopiskelijoita on koko Järviseudun alueella noin 25. Väyläopinnot suorittanut opiskelija saa hakukelpoisuuden SeAMKin väyläopintojen erillishaussa suoritettuaan väyläopintojen lisäksi toisen asteen tutkinnon.

Yhtenä väyläopintojen tavoitteena on nopeuttaa ja joustavoittaa siirtymää toisen asteen oppilaitoksesta korkeakouluun. Mutta vähintään yhtä merkittävänä tavoitteena on lisätä pitovoimaa, jotta eteläpohjalaiset nuoret pysyisivät alueella ja jäisivät toisen asteen opintojen jälkeen joko opiskelemaan tai töihin alueelle. Toimenpiteillä pyritään myös siihen, että alueen koulutusmahdollisuudet tunnetaan ja ne koetaan vetovoimaisiksi. Tämä osaltaan edistää osaavan työvoiman saatavuutta ja pysyvyyttä alueella.

SeAMK Maakuntakorkeakoulun aluekehittäjän työajasta noin kolmasosa muodostuu hanketyöstä. Vuonna 2025 aluekehittäjä toimii projektipäällikkönä Järvi-Pohjanmaa monipaikkaisen asumisen edelläkävijäksi -hankkeessa. Kyseessä on Leader Aisaparin rahoittama tiedonvälityshanke. Hankkeen päätoteuttaja on SeAMK ja hankkeen osatoteuttajia ovat Järviseudun koulutuskuntayhtymä (JAMI) sekä Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy (JPYP). Hankkeessa halutaan mahdollistaa monipaikkaista asumista, opiskelua ja työtä sekä kehittää niitä tukevia palveluja ja verkostoja Järvi-Pohjanmaan alueella.

SeAMK Maakuntakorkeakoulu järjestää alueella erilaisia työpajoja, valmennuksia, tilaisuuksia ja koulutuksia alueiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. SeAMK Maakuntakorkeakoulu myös jalkauttaa TKI-toimintaa alueella mm. hankeyhteistyön ja opiskelijaprojektien muodossa. Maakuntakorkeakoulu osallistuu mm. SeAMKin ja alueen hankevalmisteluihin.

12.6.6 Kansalaisopisto

Alajärvi tuottaa vuonna 2025 vastuukuntana kansalaisopistopalvelut Vimpelin kunnalle sekä myy kansalaisopistopalvelut myös Soinin kunnalle. Vuonna 2024 pyritään toteuttamaan 7300 tuntia opetusta, joka jaetaan kunnittain asukasluvun ja ennakoidun käytön mukaisessa suhteessa. Kuntien maksuosuudet määräytyvät kunnissa pidettyjen tuntien mukaan. Alajärven kaupungille tuleva valtionosuus jyvitetään tasaisesti käytettyjen opetustuntien mukaisesti kaikkien kuntien kesken.

Järvi-Pohjanmaan kansalaisopiston toimialueena ovat Alajärven kaupunki sekä Soinin ja Vimpelin kunnat. Kansalaisopiston opetustoiminta muodostuu kolmesta kokonaisuudesta; vapaan sivistystyön mukainen opetus, valtakunnallisen opetussuunnitelmaan perustuva taiteen perusopetus sekä avoin yliopisto-opetus.

Järvi-Pohjanmaan kansalaisopiston tavoitteet arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä toteutumien mukaan. Kurssin aloittaneen opiskelijan katsotaan suorittaneen kurssin loppuun, mikäli hän on ollut paikalla viimeisellä kahdella kerralla.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuosille 2025–2027		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Alkavien kurssien määrä pyritään pitämään vähintään ennallaan. Opiskelijoiden määrää pyritään kasvattamaan.	Suosittu kurssit pidetään ohjelmassa ja uusia kursseja pyritään perustamaan toiveiden mukaan. Tiedottamista ja mainontaa tehdään monikanavaisesti lehdistä, nettisivuilla ja somessa.	Kurssien toteutuminen ja opiskelijamäärä sama tai suurempi kuin vuonna 2022. Paikallislehdissä tiedotetaan kaikista kurssitarjonnasta. Nettisivut pidetään päivitettyinä. Sosiaalisen median käyttöä tehostetaan.
Jäsenkunnissa pyritään kattavaan kurssitarjontaan, jolla voidaan vaikuttaa kuntalaisten fyysisen ja psyykkisen terveyden ylläpitoon ja kehittämiseen.	Kurssitarjonnassa huomioidaan jäsenkuntien erilaiset kiinnostukset ja tarpeet. Kursseja markkinoidaan tasaisesti koko alueen väestölle mahdollisimman laajan osallistujamäärän maksimoimiseksi.	Jokaisessa jäsenkunnassa alkaa monipuolisesti erilaisia kursseja. Kaikkien kurssien mainonta on kohdennettu koko alueelle kurssin järjestämispaikasta huolimatta.
Henkilöstön työkykyä ja osaamista pyritään vahvistamaan.	Erilaiset koulutukset ja yhteistyötapahtumat.	Koulutuksista tiedottamisen tehostaminen. Opettajien yhteisteisten tapaamisten järjestäminen syksyisin ja keväisin eri tavoin.

Henkilöstö

Rehtorin virka 50 %, toimistos sihteeri 50 %, yksi vakinainen virkaopettaja sekä noin 90 tuntiopettajaa.

12.6.7 Musiikkiopisto

Alajärven musiikkiopisto järjestää musiikin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta (TPO). Toiminta-alue kattaa Alajärven kaupungin sekä Soinin kunnan. Opetuksen yleisenä tavoitteena on luoda edellytyksiä elinikäiselle taiteen harjoittamiselle ja aktiiviselle kulttuuriselle osallisuudelle.

Palvelutaso vastaa musiikkiopistojen yleistä valtakunnallista tasoa. Mahdollisuudet laajan valinnaisten opintojen tarjonnan järjestämiseen ovat kuitenkin rajallisemmat kuin isoissa kaupunkikeskuksissa.

Musiikkiopisto-opinnot ovat tasolta toiselle eteneviä tavoitteellisia harrastusopintoja. Ne tarjoavat mahdollisuuden hankkia tarvittavat valmiudet myös alan ammattiopintoihin. Oppilaskonsertit ja monenlaiset vierailut, kuten kouluilla pidettävät soitinesittelyt täydentävät tarjontaa. Alle kouluikäisille järjestetään muskaritoimintaa. Aktiivisia oppilaita on tällä hetkellä noin 250, jonka lisäksi tulevat vielä Soinin muskarikokeiluissa olevat oppilaat (n. 60 oppilasta).

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuosille 2025–2027		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Opetuspisteverkko pidetään alueellisesti kohtuullisen kattavana.	Kouluvierailujen yms. avulla tehostetaan oppilasrekrytointia erityisesti pienimpien toimipisteiden alueella toimipisteen riittävän oppilasmäärän takamiseksi.	Kaikkien tammikuussa toimivien toimipisteiden oppilasmäärät pysyvät koko suunnitelmakauden sillä tasolla, että niiden ylläpitäminen on taloudellisesti mielekästä.
Nuorisoikäluokkien pienenemisen myötä ja taiteen perusopetuslain muuttuessa (yhdenvertaisuus ikäluokkien välillä), yhä	Erityisesti varhaisiän musiikkikasvatukseen piiriin kuuluvien lasten osuutta ikäluokasta kasvatetaan; toisaalta myös	Musiikkileikkikouluun osallistuvien lasten prosenttiosuus ikäluokasta, aikuisopiskelijoiden määrä. Musiikkileikkikouluun vuoden aikana osallistuvien

suurempi osuus hakijoista voidaan ottaa oppilaaksi.	aikuisopiskelijoiden määrä kasvaa.	lasten lukumäärä nousee 20 %:iin alle kouluikäisten lasten määrästä ja aikuisopiskelijoiden määrä kasvaa.
Opetussuunnitelman kehittäminen.	Säveltämistä ja improvisointia kehitetään edelleen ja opettajakunnan osaamista näillä alueilla vahvistetaan. Opetuksen yksilöllistämisen huomioiminen opettajien täydennyskoulutuksessa. Kaikkien opintojaksojen kuvaukset ja arviointikriteerit päivitetty 2024. Valtakunnallinen Koski-tietovaranto otetaan käyttöön.	Oppilaskonserteissa yms. esitettävien oppilaiden omien tuotosten määrä. Opettajien osallistuminen säveltämistä ja improvisointia käsitteleviin koulutuksiin. Opettajien kouluttautumisen määrä. Päivitettyjen opintojaksojen kuvaukset ja arviointikriteerit ovat käytössä. Koski-tietovarannon käyttöönotto etenee yhteistyössä lähiseudun musiikkiopistojen ja Eepos-hallinto-ohjelman kehittäjien kanssa.
Toimitilat pyritään saamaan kaikissa yksiköissä tarkoituksenmukaisiksi, turvallisiksi ja esteettömiksi.	Alajärven musiikkiopiston muskari- ja lyömäsoitintilojen lattian uusiminen ja kaappitilan lisääminen.	Kaikki musiikkiopiston käytössä olevat tilat ovat tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja esteettömiä.
Toiminnan laajuus pidetään rahoittajakuntien antamien taloudellisten mahdollisuuksien mukaisena.	Oppilaitoksen opetustuntimäärä pidetään valtionosuustunteja korkeammalla tasolla.	Valtionosuustunnit ylittävä määrä opetusta pystytään toteuttamaan. Oppilaitoksen saama valtionrahoitus on opetustuntiperustaista, joten jos vahvistetut valtionosuustunnit eivät täyty, saavutettu valtionosuustuntien taso helposti menetetään.

Henkilöstö

Rehtorin virka 50 %, apulaisrehtori, toimistos sihteeri 50 %, kolme vakinaista virkaopettajaa sekä 15 tuntiopettajaa.

12.6.8 Kirjastopalvelut

Tiedon, oppimisen ja kulttuurin palveluverkostona kirjasto kuuluu kunnallishallinnon peruspalveluihin ja kunta saa valtionosuutta kirjaston käyttökustannuksiin.

Kirjastolain mukaan yleisten kirjastojen tavoitteena tulee edistää pääsyä sivistykseen, kulttuuriin ja tietoon, edistää lukemiskulttuuria, lukutaitoa, elinikäistä oppimista ja osaamisen kehittämistä sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtana ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Alajärven kaupunginkirjasto ja Vimpelin kunnankirjasto kuuluvat 22 kunnan muodostamaan Eepos kirjastojen kimppaan (<https://eepos.finna.fi/>). Yhteistyö Eepos-kirjastojen kanssa jatkuu edelleen yhteisten projektien, hankintojen ja toimintatapojen kehittämisen saralla. YTY-kirjastojen yhteistyötä jatketaan jossakin määrin yhteisestä Eepos -kimppasta huolimatta.

Kirjasto on palvelu, joka lisää kunnan asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta. Kirjasto edistää lukemista ja lukutaitoa monin eri tavoin. Kirjallisuutta tuodaan esille eri kanavien, myös omien ja Eepos-kimppan yhteisten hankkeiden kautta. Kirjaston monipuolisia palveluita pyritään markkinoimaan entistäkin tehokkaammin. Yhteistyötä kaupungin muiden toimijoiden kanssa jatketaan ja pyritään lisäämään. Aktiivinen näkyvyys sosiaalisen median puolella jatkuu edelleen. Kirjaston henkilökunnan osaamista kehitetään täydennyskoulutuksen avulla sekä kiinnitetään yhä enemmän huomiota työhyvinvointiin.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuosille 2025–2027		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Kirjaston asiakkaiden käytössä tulee olla uudistuva, monipuolinen ja kysyntää vastaava kirjastoaineisto.	Tavoitteena on toteuttaa Eepos-kirjastojen laatusuosituksia sekä pysyä opetus- ja kulttuuriministeriön laatusuosituksissa ja Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:n alueen keskitasolla.	kirja-aineiston hankinta % kokoelmasta, kirja-aineiston hankinta kpl / 1000 asukasta, lainausten määrä / asukas, lainauskierto/vuosi
Kirjaston tilat ja kokoelmat ovat mahdollisimman tehokkaasti käytössä.	Tavoitteena on saada mahdollisimman moni kuntalainen käyttämään kirjaston tiloja ja/tai kokoelmia. Lukuja verrataan edellisvuoteen ja Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:n keskiarvoihin.	Lainaa/asukas/vuosi, käyntiä/asukas/vuosi, lainaajia % asukkaista, tapahtumia/vuosi, tapahtumiin osallistujia/vuosi.
Kirjasto osallistuu ja osallistaa.	Kirjasto tekee aktiivisesti yhteistyötä sekä oman kunnan eri toimijoiden (mm. koulut, Järvi-Pohjanmaan kansalaisopisto, kolmas sektori jne.) ja Eepos-kirjastokimppan ja YTY-kirjastojen sekä yksittäisten kirjastojen kanssa.	Yhteiset hankkeet ja projektit. Eepos- ja YTY-kirjastojen yhteisiin lukutaitoa edistäviin hankkeisiin osallistuminen.

Henkilöstö

Vastuuviranhaltija: kirjastotoimenjohtaja

Alajärven kaupunginkirjasto (pääkirjasto, Lehtimäen lähikirjasto, kirjastoauto ja koulukirjasto): 2 kirjastonhoitajaa, 3 kirjastosihteeriä ja kirjastoautosihtööri

Vimpelin kirjasto: 2 kirjastosihteeriä

12.6.9 Nuorisopalvelut / hankkeet

Hanketoiminta: Etsivä nuorisotyö, Starttipaja, Ohjaamo ym. yhteiset hankkeet.

HANKKEET 2025						
Hankkeen nimi	Alkanut	Päättyy	Valtionavustus	Kuntaosuus yhteensä	Alajärvi	Vimpeli
Lukioiden oppimisentuen kehittäminen	20.12.2023	30.6.2025	93.600/104.000 (90%)			Kauhava hallinnoi
Perusopetuksen ilmasto- ja kestävyyskasvatus	27.9.2022	31.12.2024	54.899/61.000 (90 %)	6101	2380	2379
Het harrastamaan	1.8.2024	31.7.2025	40.000/57.143 (70%)	17 143	13 372	3771
Koulun kerhotoiminnan tukeminen 24	17.5.2024	31.12.2025	13.000/18.572 (70%)	5572	4346	1226
Vaapaan sivistystyön opintoteliavustukset 2024	7.6.2024	31.12.2025	3.300/3.300 (100 %)	0	0	0
Digitaitoja oppimassa - Kirjasto hyvinvointia lisäämässä	1.4.2023	31.12.2024	20.000/25.000 (80%)	5000	3850	1150
DigiAvi - Digilisaatio osaksi Alajärven ja Vimpelin perusopetusta	1.4.2023	31.12.2025	74.250/82.500 (90%)	8250	6352	1898
Tekoäly perusopetuksessa	20.6.2024	31.12.2026	48.391/53.828 (89.9%)	5437	4241	1196
"Kaikki liikkeelle" -Liikkuva koulu	19.6.2024	30.6.2025	36.000/60.000 (60 %)	24 000	18 720	4280
Varhaiskasvatus tasa-arvo **)	17.4.2024	31.12.2027	29.000/36.250 (80 %)	7250	5655	1595
**) kokonaisuudessaan myönnetty 87.000/ 108.750 (80%), josta v. 2024 maksetaan 29.000 euroa, v. 2025 maksetaan 29.000 euroa ja v. 2026 maksetaan 29.000 euroa. Avustus maksetaan v. 2025 ja 2026 sillä ehdolla, että eduskunta myöntää tarkoitukseen määrärahat.						
Yhteensä				78753	58916	17495

* päätöksestä kuntaosuus

VIMPELIN KUNTA

Toimiala: Sivistyslautakunta

Vastuuviranhaltija: Vesa Kantola

VALTUUSTON TILAUS	TP 2023 (€)	TA 2024 (€)	TP ennuste 2024	TA 2025 (€)	MUUTOS (€) TA 2025 / TA 2024	TA 2025 % TA 2024:sta
Varhaiskasvatus	912 742	882 564	976 106	883 115	551	100,1 %
Esi- ja perusopetus	3 342 982	3 635 067	3 466 430	3 513 599	-121 468	96,7 %
Lukio-opetus	207 668	282 403	327 196	346 377	63 974	122,7 %
Kansalaisopisto	31 558	54 014	68 928	34 014	-20 000	63,0 %
Musiikkiopisto	70 550	78 276	68 800	77 101	-1 175	98,5 %
Kirjasto	226 611	217 425	229 212	212 428	-4 997	97,7 %
Nuorisotoimi	27 580	31 246	13 790	28 000	-3 246	89,6 %
Yhteisöllinen opiskelijahuolto	3 267	0	0	0	0	0,0 %
	4 822 958	5 180 995	5 150 462	5 094 634	-86 361	98,3 %

Vimpelin varhaiskasvatuksen yksiköt ja niiden toiminta jatkunevat samankaltaisina vuonna 2025. Kustannuksia nostavat ennakoimattomasti sairaspöissaolot sekä toiminnan kannalta välttämättömät hoitajamitotukset.

Vimpelin oppilasmäärä tulee laskemaan paljon tulevina vuosina. Tämän takia Vimpelin kunnan saamat kotikuntakorvaukset tulevat vähenemään. Lukio-opetuksen kulujen nousu johtuu aikaisempien vuosien alibudjetoinnista henkilöstömenojen kohdalla. Kansalaisopiston budjetin pieneminen johtuu oppilasmäärän laskusta.

12.6.10 Sivistystoimen henkilöstösuunnitelma 2025

ALAJÄRVEN KAUPUNKI		HENKILÖSTÖSUUNNITELMA			
2023 - 2025		Virat ja toimet suurtuotteittain			
Tulosityksikkö					Muutokset
Virka-/toiminimike					+/-kpl
		TP 2023	TA 2024	TA2025	
SIVISTYSLAUTAKUNTA					
Varhaiskasvatus Vimpeli					
Varhaiskasvatuksen opettaja		3	3	3	
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja		6	6	7	1
Päivähoidon avustaja		2	1	2	
Perhepäivähoitaja		1	2	1	
Yhteensä		12	12	13	1
Alajärven, Lappajärven ja Vimpelin yhteinen					
Varhaiskasvatuksen alue-esimies		0,5	0,5	0,5	
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja		0,2	0,2	0,2	
Yhteensä		0,7	0,7	0,7	0
Perusopetus Vimpeli					
Rehtori		1	1	1	
Luokanopettaja		10	10	9	-1
Tuntiopettaja (luokanopetus)		1	1	1	
Lehtori		2	2	2	
Erityisluokanopettaja		1	1	1	
Erityisopettaja (laaja-alainen)		3	3	3	
Tuntiopettaja esikoulunopettaja		1	1	1	
Tuntiopettaja		4	4	4	
Koulunkäynnin ohjaaja		11	11	11	
Koulusihteeri		1	1	1	
Yhteensä		35	35	34	-1
Perusopetuksen ja lukion yhteiset opettajat					
Lehtori		2	2	2	
Tuntiopettaja		3	3	3	
Yhteensä		5	5	5	
Lukion ja perusopetuksen yhteiset opettajat					
Lehtori		5	5	5	0
Lukion rehtori		0,3	0,3	0,3	0
Kirjastotoimi Vimpeli					
Kirjastosihteeri		2	2	2	0
YHTEENSÄ		60,0	60,0	60,0	0

1.8.2025 alk.

12.7 Järvi-Pohjanmaan maaseutupalvelut / Vimpeli 2025

Järvi-Pohjanmaan maaseututoimi

Maaseututoimen strategiset tavoitteet vuodelle 2025:

- ✓ Tukien maksatus ensimmäisenä maksupäivänä
- ✓ Koulutustilaisuuksien määrä
- ✓ Maaseudun kehittämiseen liittyvien kontaktien ja tilaisuuksien määrä

Vimpelin kunta Suurtuote	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Ennuste TP 2024	TA 2025	TA2025/ TA2024	TA2025/ TA2024 (%)
Maaseutupalvelut hallinto	7 078	6 652	7 242	7 242	7 602	359	4,96
Maaseutupalvelut tuki- ja viran- omaistehtävät	38 040	38 717	38 058	38 058	39 819	1 761	4,63
Maaseutupalvelut kehittäminen	5 480	5 836	6 585	6 585	6 743	158	2,40
VIMPELI YHTEENSÄ	50 599	51 205	51 885	51 885	54 164	2 278	4,39

12.7.1 Maaseutupalvelut hallinto

Maaseutupalvelun hallinto vastaa Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen toimialaan kuuluvien asioiden suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta sekä tuottaa yhteistoiminta-alueen tilaajakunnille niiden tilaamat palvelut. Lisäksi maaseutupalvelun hallinto tuottaa yhteistoimintasopimuksessa ja johtosäännössä muut määrätyt tai sovitut asiat. Maaseutupalveluiden hallinto tukee toiminnallaan maaseutupalvelujen muiden tuotteiden ja toimintojen tehokasta tuottamista.

Maaseutupalvelun hallinto vastaa toimialajohtajan johdolla sidosryhmätyöstä, tiedottamisesta, peruskuntien avustamisesta sekä toimialansa yleisestä valvonnasta ja kehittämisestä. Maaseutupalvelut vastaa maaseutuelinkeinojen hallinnosta ja kehittämisestä siten kuin maaseutuelinkeinojen hallinnon järjestämisestä kunnissa annetussa laissa (210/2010) tai muutoin on määrätty.

Toiminnalliset tavoitteet 2025 ja 2026 – 2029

Vuoden 2025 aikana Järvi-Pohjanmaan maaseutupalvelun hallinto tuottaa tietoa maaseututoimelle ja Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen kunnille päätöksenteon pohjaksi. Osallistuu alueen kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa elinkeinojen kehittämiseen, tulevaisuuden suunnitteluun sekä vastaa osaltaan yhteistoiminta-alueen kuntien strategioiden mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta. Kehittää alueensa alkutuotannon varautumista yhteistyössä viljelijöiden, maataloustuotantoon liittyvien toimijoiden ja Ely-keskuksen kanssa.

Maaseutupalvelut hallinto	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Ennuste TP 2024	TA 2025	TA2025 / TA2024	TA2025 / TA2024 (%)
Tulot	35	48	28	28	0	-28	-100,00
Menot	7 114	6 700	7 270	7 270	7 602	331	4,56
Netto	7 078	6 652	7 242	7 242	7 602	359	4,96

Tilaajan sitova tekstiperustelu: Hallinnon kustannukset jaetaan kunnittain peltopinta-alan ja tukea hakeneiden tilojen määrän keskiarvon perusteella.

12.7.2 Maaseutupalvelut tuki- ja viranomaistehtävät

Maaseutupalvelujen tuki- ja viranomaistehtävät määräytyvät pääsääntöisesti maaseutuelinkeinojen hallinnon järjestämisestä kunnissa annetun lain perusteella. Päätehtävänä on ottaa vastaan, käsitellä ja tallentaa tukisovelluksiin EU- ja kansalliset maatalouden tukihakemukset, tehdä niihin tarkastukset, päätökset, huolehtia maksatuksista ja suorittaa tarvittaessa kuulemiset ja takaisinperinnät sekä ulosotot. Tärkeänä tukihakuihin liittyvinä tehtävinä kuuluu hakijoille suunnatut koulutukset, opastus ja neuvonta. Lisäksi maaseututoimi ylläpitää hallinnon ohjelmien vaatimia asiakas-, peltolohko- ja eläintenpitäjärekistereitä. Maaseutuelinkeinoviranomainen tarkastaa ja tekee päätökset peto- ja hirvivahingoista sekä tarkastaa hukkakauratilat, antaa hukkakauran torjuntaohjeet ja tekee niistä tarvittavat päätökset.

Toiminnalliset tavoitteet 2025 ja 2026–2029

Tukien maksatus ensimmäisenä maksupäivänä (seurattavat tuet: perustulotuki, luonnonhaittakorvaus ja ympäristökorvaus) vertailukohtana maksetut / myönnettyt tuet, tavoitteena saada 90 % myönnettyistä tuista maksuun ensimmäisenä maksupäivänä. Ensimmäisen maksupäivän aikaan 5 – 10 % tukihakemuksista on kesken-tilassa valvontojen, ulosottojen ja takaisinperintöjen vuoksi.

Henkilöstöä ja tuenhakijoita koulutetaan uuden ohjelmakauden viljelijätukihakuun liittyvissä asioissa. Yhteistoiminta-alueella järjestetään yksi viljelijöille suunnattu tilaisuus yhdessä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa. Viljelijätukikoulutusta järjestetään lisäksi omalla henkilöstöllä kaikissa kunnissa paikan päällä. Viljelijätukikoulutustilaisuuksia järjestetään yhteensä neljä.

Tuki- ja viranomais- tehtävät	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Ennuste TP 2024	TA 2025	TA2025 / TA2024	TA2025 / TA2024 (%)
Tulot	534	472	56	56	0	-56	-100,00
Menot	38 575	39 189	38 114	38 114	39 819	1 705	4,47
Netto	38 040	38 717	38 058	38 058	39 819	1 761	4,63

Tilaaajan sitova tekstiperustelu: Tuki- ja viranomaistehtävien kustannukset jaetaan kunnittain peltopinta-alan ja tukea hakeneiden tilojen määrän keskiarvon perusteella.

12.7.3 Maaseutupalvelut kehittäminen

Maaseutupalvelujen kehittäminen tapahtuu neuvontana, tilaisuuksin, meneillään olevia hankkeita ja muita ulkopuolisia rahoituslähteitä hyväksi käyttäen. Maaseudun kehittämistoimien päätavoitteena on saada aikaan maatalouteen, alkutuotantoon ja pienyritystoimintaan tuotantoinvestointeja Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueella. Investoineilla ja kehittämisellä ylläpidetään alueen tuotantoedellytyksiä, nostetaan jalostusastetta ja saadaan aikaan uusia yhteistyöverkostoja. Muita tavoitteita ovat uusien maatalouden tuotantomuotojen, innovaatioiden jalkauttaminen. Kehittämiseen kuuluvat myös tuotannon vastuullisuuden ja ympäristöasioiden edistäminen.

Neuvonnan tueksi järjestetään tilaisuuksia, hankitaan asiantuntijapalveluita tai muuta kehittämistoimintaa tukevaa tietoa ja materiaalia. Maaseutupalveluiden internet-sivuilla julkaistaan tietoa meneillään olevista hankkeista ja tilaisuuksista.

Toiminnalliset tavoitteet 2025 ja 2026–2029

Aktiivista asiakaskontaktien määrän seuraamista jatketaan sekä kehitetään. Asiakaskontaktien määrätavoite on 100 kpl ja tilaisuuksia neljä.

Maaseutu- palvelut kehittäminen	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Ennuste TP 2024	TA 2025	TA2025 / TA2024	TA2025 / TA2024 (%)
Tulot	34	68	28	28	0	-28	-100,00
Menot	5 514	5 904	6 613	6 613	6 743	130	1,97
Netto	5 480	5 836	6 585	6 585	6 743	158	2,40

Tilaaajan sitova tekstiperustelu: Kehittämisen kustannukset jaetaan kunnittain peltopinta-alan ja tukea hakeneiden tilojen määrän keskiarvon perusteella.

12.7.4 Maaseututoimi henkilöstösuunnitelma 2025

MAASEU- TUTOIMI	Tulosyksikkö	Ammattinimike	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Henkilöstö 2025 Muutokset +/- kpl
	Maaseutupalvelut	maaseututoimenjohtaja	1	1	1	0
		maaseutuasiamies	2	2	2	0
		toimistos sihteeri	2	1	1	0
	Maaseututoimi yhteensä		5	4	4	0

13 KÄYTTÖTALOUS SITOVUUSTASOLLA

Käyttötalous sitovuustasolla					
(ulkoinen)					
	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Keskusvaalilautakunta					
Toimintatuotot	6 097	3 800	5 244	14 000	6 300
Toimintakulut	-6 803	-7 380	-8 702	-20 375	-17 638
Toimintakate	-707	-3 580	-3 458	-6 375	-11 338
Tarkastuslautakunta					
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-10 381	-12 444	-11 385	-14 900	-16 350
Toimintakate	-10 381	-12 444	-11 385	-14 900	-16 350
Kunnanhallitus					
Toimintatuotot	166 694	28 810	91 675	36 610	29 625
Toimintakulut	-17 991 566	-6 329 548	-6 087 876	-6 471 788	-6 675 245
Toimintakate	-17 824 872	-6 300 738	-5 996 202	-6 435 178	-6 645 620
Vapaa-aika- ja kultt.toim. Ltk					
Toimintatuotot	67 606	18 875	40 765	22 400	22 750
Toimintakulut	-209 724	-227 822	-241 322	-237 476	-239 871
Toimintakate	-142 118	-208 947	-200 557	-215 076	-217 121
Tekninen lautakunta					
Toimintatuotot	3 944 170	3 589 165	3 692 029	3 586 160	3 654 243
Toimintakulut	-4 206 466	-3 612 928	-3 958 317	-3 625 014	-3 620 619
Toimintakate	-262 296	-23 763	-266 287	-38 854	33 624
VIMPELIN KUNTA					
Toimintatuotot	4 184 566	3 640 650	3 829 713	3 659 170	3 712 918
Toimintakulut	-22 424 940	-10 190 122	-10 307 610	-10 369 553	-10 569 723
Toimintakate	-18 240 375	-6 549 472	-6 477 897	-6 710 383	-6 856 805
Verotulot	10 960 338	6 547 000	6 383 501	6 403 000	6 425 000
Valtionosuudet	9 117 671	1 773 224	1 786 605	1 446 374	1 598 063
Rahoitustuotot- ja kulut	-4 106	-140 629	-225 271	-249 100	-251 180
Vuosikate	1 833 529	1 630 123	1 466 938	889 891	915 078
Poistot ja arvonalentum.	-1 038 987	-954 871	-1 000 964	-885 631	-923 094
Satunn. tuotot ja kulut					
Tilikauden yli-/alijäämä	794 542	675 252	465 975	4 260	-8 016

14YHTEENVETO YHTEISTOIMINTAKUSTANNUKSISTA JA OSTOPALVELUISTA 2025

Maaseututoimi ja sivistystoimi 2025

	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos € TA25/TA24	Muutos %
Perusturva						
Hallinto + projektit	7 319					
Vastaanotto ja terveysneuvonta	1 449 606					
Erikoissairaanhoido	3 805 704					
Suun terveydenhoito	324 890					
Työterveyshuolto	0					
Eläinlääk.+ ymp.terv.h.	60 097					
Hoito- ja hoivapalvelut	3 642 864					
Kuntoutus	197 228					
Aikuisten palvelut	606 314					
Perhepalvelut	401 774					
Vammaispalvelu	1 224 185					
Perusturva yht.	11 719 981					
Maaseututoimi						
Maaseutupalv. hallinto	7 078	6 652	7 242	7 602	360	5,0
Maaseutupalv. tuki ja viranomaistehtävät	38 040	38 717	38 058	39 819	1 761	4,6
Maaseutupalv. kehittäminen	5 480	5 836	6 585	6 743	158	2,4
Lomituspalvelut hallinto						
Maaseututoimi yht.	50 598	51 205	51 885	54 164	2 279	4,4
Sivistystoimi						
Varhaiskasvatus	947 465	912 742	882 564	883 115	551	0,1
Esi- ja perusopetus	3 145 649	3 342 982	3 635 067	3 513 599	-121 468	-3,3
Kuraattoritoiminta	68 229					
Yhteisöllinen opiskelija-huolto		3 267	0	0	0	0,0
Lukio-opetus	206 042	207 668	282 403	346 377	63 974	22,7
Musiikkiopisto	81 186	70 550	78 276	77 101	-1 175	-1,5
Kansalaisopisto	38 001	31 558	54 014	34 014	-20 000	-37,0
Kirjasto	240 175	226 610	217 425	212 428	-4 997	-2,3
Nuorisotoimi	19 724	27 579	31 246	28 000	-3 246	-10,4
Sivistystoimi yht.	4 746 471	4 822 958	5 180 995	5 094 634	-86 361	-1,7
Kaikki yhteensä	16 517 050	4 874 163	5 232 880	5 148 798	-84 082	-1,6

15 RAHOITUSLASKELMA

RAHOITUSLASKELMA 1000 €		TP 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	+/-	1 814	1 446	890	915	786	
Satunnaiset erät	+/-						
Tulorahoituksen korjauserät	+/-						
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-	-1 995	-1 938	-4 049	-3 652	-4 015	
Rahoitusosuudet investointeihin	+	76	71	80	110	20	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	20	507	10		10	
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	-85	85	-3 069	-2 627	-3 199	
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-						
Antolainasaamisten vähennykset	+						
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	2 000	-577	5 647	3 401	3 877	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-711	-200	-578	-774	-678	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-1 000		-2 000			
Oman pääoman muutokset	+/-						
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiant. varojen ja pääom. muut.							
Pitkäaikaisten saamisten muutos							
Lyhytaikaisten saamisten muutos							
Korottomien velkojen muutos	+/-	-339	542				
Rahoituksen rahavirta	+/-	-50	-235	3 069	2 627	3 199	
Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä							
5 vuodelta, 1000 €		-1 832	-933	-2 600	-3 128	-7 024	
Lainanhoitokate		2,4	2,08	1,07	1,14	1,12	
Sitova valtuustoon nähden							

16 INVESTOINTIOSA TA 2025 ja TS 2026–2028

INVESTOINTIOSA 2025 ja ts 2026 - 2028 /9.12.2024	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Useam- malle vuo- delle ajoit- tujen hankkeiden kokonais- kus-tannus- arvio
KUNNANHALLITUS							
Osakkeet ja osuudet							
Kuntayhtymä KYMPIN peruspääoma		-5 565					
Vimpelin invest Oy SVOP rahasto		-1 000 000					
Vimpelin Vuokra-asunnot Oy Svop rahasto	-233 823						
Huoneisto-osakkeiden myynti							
Aineettomat oikeudet							
Kiinteistökartoitus		-60 000	-50 000	-50 000	-50 000		
Rakennusvalvonnan ohjelmistot, Populus, Pre- mium-laajennus v. 2023	-20 000		-25 000				
Aineettomat hyödykkeet							
Yksityistie avustukset	-70 000	-50 000	-60 000	-20 000	-20 000	-20 000	
Maa- ja vesialueet							
Maanosto, teollisuutta, hybridikeskusta, ym. tarpeita varten	-100 000	-50 000	-40 000	-50 000	-50 000	-50 000	
Kunnan omistam. tonttien myynti,	10 000	10 000					
Kaavojen tarkistaminen, päivittäminen ja laa- jentaminen	-40 000	-10 000	-10 000	-10 000	-50 000	-50 000	
Rakennukset							
Rakennusten osto	-20 000	-40 000					
Rakennusten myynti							
Kunnanhallitus menot yht.	-483 823	-1 215 565	-185 000	-130 000	-170 000	-120 000	
Kunnanhallitus tulot yht.	10 000	10 000	0	0	0	0	
KUNNANHALLITUS NETTO	-473 823	-1 205 565	-185 000	-130 000	-170 000	-120 000	
SIVISTYSTOIMI							
Irtaimisto							
Yhteiskoulun luokkatilojen kalustuksen uusin- taa, teknisen työn tila							
Yhteiskoulun luokkatilojen kalustuksen uusin- taa, älytaulut		-25 000					
Liikuntahallin/kuntosalin välineistö	-12 000						
Kirjaston kalustohankinnat			-30 000				
Nuorisotilan kalustohankinnat	-10 000		-55 000				
Sivistystoimen irtaimistome- not yht	-22 000	-25 000	-85 000	0	0	0	
Sivistystoimen irtaimistotulot yht.							
SIVISTYSTOIMEN IRTAIMISTO NETTO	-22 000	-25 000	-85 000	0	0	0	

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
Valokuituverkoston laajentaminen kunnan kiinteistöihin							
erillisen suunnitelman muk.							
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET YHT.	0	0	0	0	0	0	
TEKNINEN TOIMI							
Irtaimisto							
Puhdistuspalvelun, ja ruokahuollon koneet/laitteet		-20 000	-15 000	-10 000	-10 000	-10 000	
Puistot ja yleiset alueet/ kalusto, yl. pihojen kalusteet	-20 000	-25 000	-10 000		-10 000		
Toimelan / keittiön laitteet (patapesukone)	-10 000		-40 000				
Yhteiskoulun keittiön kylmälaitteet ja koneet, pata v. 2024	-30 000	-40 000					
Keittiön uusi tiskausasema			-40 000				
Patapesukone (yhteiskoulu)			-40 000				
Traktori-mönkijä (Gator)			-30 000				
Sähköauto/hybridiauto	-50 000						
Jäänhoitokone	-21 000						
ruohonleikkurit		-10 000	-10 000				
Koneet ja laitteet		-25 000	-20 000	-15 000	-10 000	-20 000	
Kehonkoostumusmittari, teveyden ja hyvinvoinnin edistäminen		-13 000					
Liikuntahallin kalusto			-16 000				
Korvausilmaventtiileiden esilämmitys, rantakylän koulu		-15 000					
Aggregaatti varautumiseen			-40 000				
Muut yllättävät investoinnit			-10 000				
Teknisen toimen irtaimistomenot yht.	-131 000	-148 000	-271 000	-25 000	-30 000	-30 000	
Teknisen toimen irtaimistotulot yht	0	0	0	0	0	0	
Teknisen toimen irtaimistomenot yht	-131 000	-148 000	-271 000	-25 000	-30 000	-30 000	
UUDISRAKENTAMINEN							
Aapiskujan koulu, väistötila, Finlamelli							
Hybridi palvelukeskus, suunnittelu ja rakentaminen	-100 000	-300 000	-100 000	-3 500 000	-3 500 000		-7 500 000
Kirjasto,- ja nuorisotilan rakentaminen		-1 000 000	-1 000 000				-1 450 000
Uudisrakentaminen menot yht	-100 000	-1 300 000	-1 100 000	-3 500 000	-3 500 000	0	
Uudisrakentaminen tulot yht	0	0	0	0	0	0	
Uudisrakentaminen netto	-100 000	-1 300 000	-1 100 000	-3 500 000	-3 500 000	0	

PERUSKORJAUS							
Ent. Osuuskauppa							
Julkisivun korjaussuunnittelu ja korjaus	-100 000	-125 000	-100 000				
Museo viraston tuki		20 000	20 000				
Nuorisotalo							
Sisäänkäynnin siistiminen/portaiden ja katoksen korjaus	-20 000						
Ulkomaalaus	-20 000						
Sisäosien kunnostus	-10 000						
Yhteiskoulu							
Fysiikka-kemian ja biologian luokkien altaiden ja allaskaapistojen uusiminen		-25 000					
Lastauslaiturin verkotus		-25 000					
Teknisytyöluokan valaistuksen uusiminen			0				
Kunnostus mm. wc tilojen korjaus, kalustuksen uusiminen			-30 000				
Kaukolämmönvaihtimen uusiminen	-30 000						
Avustus 30 %	10 000						
Jätekatos			-15 000				
Liikuntahalli							
Peruskorjauksen toteutus v. 2025-2027*, (julkisivut)	-30 000		-100 000	-100 000	-50 000		
Avustus			30 000	30 000			
Paloasema							
Pesuhuoneiden uus. V. 2023 ja varavoiman syöttöj.	-25 000						
Kuormaauto hallin lattia pinnoittaminen		-40 000					
Rantakylän koulu							
Rantakylän koulun peruskorjaus, lämmitysrat. muutos 2023, sääkatos	-50 000	-10 000					
Avustus 30 %	15 000						
Koulun ulkoverhouksen maalaus			-50 000				
Sääksjärven koulu							
Lämmityksen tehostaminen, mm. ilmalämpöpummuja	-10 000		-10 000				
Lakaniemen koulu							
Lämmityksen tehostaminen, mm. ilmalämpöpummuja			-10 000				
Aapiskujan koulu							
Kellarin remontti / pintaremontti			-65 000	-65 000			
Intervalliosasto							
Varavoiman syöttöj.	-10 000						
Peruskorjaus /uusiminen, pihan viimeistely ja asfaltointi							
Nuorisotila							
Lattia ja valot	-30 000						
Toimela							
Toimelan peruskorjaus							
Venla ja Väinö koti							
ARA-kohteen mukainen kunnostus	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	
Kunnanvirasto/Kuntala							
Julkisivu ja perustusten kuivatus, jätekatokset, varavoiman syöttöj.	-55 000						
Kunnanvirasto maalaus + julkisivun paikkaus		-130 000	-20 000				

Vieresniemi							
Vieresniemi			-10 000	-10 000			
Tukitalot, Opintie							
Ovien vaihto, luiskat, liesien uusintaa ym peruskorjausta	-20 000	-30 000	-10 000				
Ent Siwan kiinteistö, kunnan omistama tila							
Peruskorjaus, pintamaalaus, sähkö ym.	-10 000		-10 000				
Peruskorjaus, (mm:WC-tilan tekeminen)		-10 000					
Järviseudun sairaala							
Peruskorjaus, peruskorjataan yksi kerros (2krs ja 4krs vuosina 2026 ja 2027)	-100 000	-250 000	-685 000	-600 000	-600 000		-2 300 000
Peruskorjaus katto			-70 000				
MAHDOLLINEN AVUSTUS	33 000						
Tornitalon kylpyhuoneiden uusintaa	-30 000						
Järviseudun sairaala, rännit		-30 000					
Tuulikello							
kunnostus (mm. pintaremontteja, yläpohjan eristyksen lisäys) ja varavoiman syöttöj.	-60 000						
Terveyskeskus							
Peruskorjaus ja varavoiman syöttöj.	-35 000						
Lehtimäen kiinteistö							
Peruskorjaus	-10 000						
Apaja							
katon korjaus, sähköt, maalaus ym.	-60 000			-30 000			
Mirjanpellon kiinteistö							
maalämpö			-60 000				
Peruskorjaus				-50 000	-50 000		
avustus			18 000				
Järviseudun sairaalan alueen asunot							
Peruskorjaus 1 - 2 asuntoa		-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	
Entinen Siwan kiinteistö							
Kamppailutila			-15 000				
Peruskorjausmenot yht.	-735 000	-705 000	-1 290 000	-885 000	-730 000	-30 000	
Peruskorjaustulot yht.	58 000	20 000	68 000	30 000	0	0	
Peruskorjaus netto	-677 000	-685 000	-1 222 000	-855 000	-730 000	-30 000	
YLEISET ALUEET							
Kaavatiet							
Kantatie 68 peruskorjaus, kierto liittymän koriste	-10 000						
Kaavaalueen hiekkatiedien kunnostaminen erillisen suunnitelman mukaan	-100 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	
Kaavateiden asfaltointi		-75 000	-100 000	-50 000	-50 000	-50 000	
Teollisuusalueelle tien rakentaminen yritysten tarpeita vastaavasti	-70 000	-100 000	-150 000			-150 000	
Tievalaistuksen uusim. Erill. suunn. Mukaan	-50 000	-50 000	-25 000	-25 000			
Keskustan viihtyvyys, jouluvalaistus ym.	-10 000						
Kunnan talon paikoitusalueen valaistus ym.	-10 000						
Kaavaalueiden kevyenliikenteen väyläalueiden siistiminen		-20 000	-10 000				
Kaavaalueiden kevyenliikenteen väylien kunnostaminen/uusiminen					-100 000		
Kevyenliikenteen väylä, Rantakylä*	-10 000						

Avustus Lakeaharjulle menevän kaavatien kunnostus ja asfaltointi (serpenttiinitie)	-30 000	-50 000	-20 000				-100 000
Urheilu- ja ulkoilualueet							
Saarikentän alueen kehittäminen, suunnittelu 2019,	-20 000						
Saarikentän sosiaaliliitosten toteutus 2024, kat-somorakenteet 2026-2027		-100 000	-90 000	-50 000	-50 000		-290 000
Avustusehto, Aisapari		60 000	90 000				
Leikkikenttien kehittäminen (purkaminen/uu-distaminen)			-10 000	-10 000	-10 000		
Tekojäärata* kattaminen v. 2026-2027					-150 000		
Avustus							
Vimpelin Liiketalo/Saarikentän pesutilat							
Pururadan pohjustus kivituhkalla			-15 000	-15 000			
Latuvalojen vaihto Ledvaloihin			-60 000				
Avustus			36 000				
Pumptrack, polkupyörärata*							
Pumptrack, polkupyörärata, avustus							
Yleiset alueet menot yht.	-310 000	-420 000	-505 000	-165 000	-375 000	-225 000	
Yleiset alueet tulot yht	0	60 000	126 000	0	0	0	
Yleiset alueet netto	-310 000	-360 000	-379 000	-165 000	-375 000	-225 000	
Teknisen toimen menot yht.	-1 276 000	-2 573 000	-3 166 000	-4 575 000	-4 635 000	-285 000	
Teknisen toimen tulot yht.	58 000	80 000	194 000	30 000	0	0	
TEKNINEN TOIMI NETTO	-1 218 000	-2 493 000	-2 972 000	-4 545 000	-4 635 000	-285 000	
VESIHUOLTOLAITOS							
Vesilaitos							
Koneet ja laitteet			-20 000		-10 000		
Vesijohtoliittymien rakentaminen (vuot. määrä-raha liittymien rakentam)	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	
Paineenkorottamoiden kattaminen	-20 000	-20 000					
Verkon laajentaminen ja uusiminen erill. suunn. Mukaan ja sulkuventtiilien vaihto/lisäys	-10 000	-10 000	-50 000	-50 000	-100 000	-100 000	
Varavesijärjestelmä vesihuollon turvaamiseksi,		-50 000		-150 000	-150 000		
Pohjavesikaivojen turvaaminen	-50 000		-50 000				
Lakeaharjun paineenkorottamon huolto ja korjaus			-25 000				
Viemärlaitos							
Koneet ja laitteet, kameralaitteisto ja viemärin puhdistuslaitteisto		-10 000	-15 000	-10 000		-10 000	
Viemäri liittymien rakentaminen (vuot. määrä-raha liittymien rakentam)	-15 000	-10 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	
Jätevesipumppaamoiden saneeraus	-20 000	-20 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	
Jätevesipumppaamoiden liittäminen kaukovalvontaan	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000			
Lahtelan pumppaamon uusiminen		-60 000					
Viemäriverkoston laajentaminen erillisen suunn. mukaan	-15 000	-15 000	-15 000				
Varavoima jätevesikäsittelylaitokselle, sekä pumppuasemille, toteutus 2023							
Asemakaava alueen HULE-vesiverkoston uusiminen/rakentaminen		-40 000	-75 000	-75 000	-75 000	-75 000	
Vesihuoltolaitos menot yht.	-150 000	-255 000	-300 000	-335 000	-365 000	-225 000	
Vesihuoltolaitos tulot yht	0	0	0	0	1	2	

VESIHUOLTOLAITOS NETTO	-150 000	-255 000	-250 000	-335 000	-364 999	-224 998	
INVESTOINTIMENOT YHT.	-1 931 823	-4 068 565	-3 736 000	-5 040 000	-5 170 000	-630 000	
INVESTOINTITULOT YHT.	68 000	90 000	194 000	30 000	1	2	
INVESTOINNIT NETTO	-1 863 823	-3 978 565	-3 542 000	-5 010 000	-5 169 999	-629 998	
	2023	2024	2025	2026			